

Uvodnik

Jurij Paljk

Polom!

Že v začetku priznam, da si nikdar nisem želel pisati tega uvodnika, in tudi to iskreno dodam, da ga pišem z veliko težavo. Pa vendar je uvodnik potreben, saj je finančna katastrofa mariborske nadškofije vseslovenska rana, ki zadeva tudi nas. Če verniki pri nas ne bomo občutili finančnih posledic, kot jih še kako občuti že več kot 60 tisoč slovenskih ljudi, ki so zaupali svoj denar mariborski nadškofiji, pa bomo gotovo moralne; polom je namreč prevelik, da do tega ne bi prišlo, moralna škoda pa izjemno velika. Nobenega smisla ni, da bi si pred njo zatiskali oči. Minuli teden je vest o finančnem polomu mariborske nadškofije prišla na dan na neljub način, milo rečeno, saj bi sami raje videli, da nam ne bi bilo potrebno najprej brati žalostne novice v italijanski reviji Espresso, ker smo trdno prepričani, da je tudi o neprijetnih stvareh bolje govoriti najprej za domačimi zidovi, kot pa da od tujcev izveš, kar bi moral doma izvedeti prvi. Espresso je namreč objavil vest o finančnem polomu mariborske nadškofije, ki je v slovenskem medijskem prostoru delovala kot mina, govori se o dolgu, ki naj bi se gibal med 500 milijoni in milijardo evrov. Grozljive vsote denarja. Sledila je tiskovna konferenca v Mariboru, na kateri se je poslovil mariborski nadškof in metropolit dr. Franc Kramberger, kateremu je nasledil na krmilu mariborske krajevne Cerkve msgr. dr. Marjan Turnšek. Prvemu mediju, ki je uspelo se srečati z neposredno odgovornimi za finančni polom v Mariboru, dnevniku Delo, je sledil val zapisov, poročil, gotovo pa je najbolj odmevalo televizijsko omizje na nacionalni televiziji Slovenija 1, ko so v oddaji Pogledi Slovenije spregovorili tudi predstavniki Cerkve. S privednikom "mučno" ne moremo dovolj dobro opisati stanja, ki je človeka navdalo po končanem omizju, ob katerem je enemu od predstavnikov mariborske Cerkve ušel ponesrečen, da ne rečemo naravnost ciničnih stavek: "Verniki so že marsikaj požrli, pa bodo še to". Najbrž je ta sicer stvarna trditve hotela biti duhovita pripomba ob nemoči, ki se je pojavila pri reševanju finančnega poloma: vsakemu razsodnemu človeku je namreč jasno, da več kot 60 tisoč ljudi, ki so zaupali vrednostne papirje in denar mariborski nadškofiji, nikdar ne bo več videlo svojega denarja. Kako se bo finančni polom mariborske nadškofije in vse slovenske Cerkve končal, ne vemo in tudi tu nismo za to, da bi kogarkoli obsojali, kot je seveda tudi smiselno vprašanje, ali bo sploh kdo kdajkoli za svoja zgrešena dejanja odgovarjal. Kdorkoli se ukvarja s finančnimi zadevami, ve, da se taki strašljivi polomi dogajajo; kdorkoli se odpravlja na borzo, bi moral vedeti, da je zlato pravilo proslulega bankirja Rothshilda: "Kupuj, ko so ceste polne krvi!" še vedno v veljavi. In predvsem to, da si lahko sam tisti, ki boš izkrvavel...

Pa ne gre samo za to. Gre predvsem za moralno škodo, ki je nastala, in to zato, ker Cerkev teh stvari ne bi smela delati. Verniki imamo vso pravico in tudi dolžnost, da na glas povemo, da se nekaterih stvari ne sme početi. Ne moreš namreč na eni strani oznanjati evangelij in na drugi prodajati pornografske programe, to je dejstvo. Daleč smo seveda od tega, da se ne bi zavedali pomena denarja! A tudi daleč od tega, da bi smeli pristajati na to, da se lahko Cerkev na finančnem trgu obnaša tako kot se drugi. Verniki bomo ostali zvesti evangeliju, verjamemo, da bo tako tudi v Sloveniji, a vsega ne bodo in ne bomo verniki požrli, ne! Ker ni prav, da vse molče požremo!

Košuta in Nanut dobitnika velike Prešernove nagrade

Foto DPD

V razmislek

Človekove vrednote v luči narodnega jezika

Evropska civilizacija je v svoji zgodovini vedno razvijala vrednote skozi pojmovanje nekega naroda in ob njem. To se vidi iz govora o človekovih pravicah. Te so zaobsežene v dejstvu, da vsak človek svobodno živi svojo družbeno, kulturno, jezikovno in tudi duhovno pripadnost. Zelo opevani pojem enakopravnosti je bil v nekaterih totalitarizmih zvodenel, saj ni bila ljudem vedno upoštevana in zagotovljena enakopravnost v vsej identiteti. Vsak od nas je kot bitje nekako navezan na svoj dom in eden od temeljev Evrope je prav narodna domovina, ki je ob enem prostor narodnega kulturnega življenja. To nas opozarja, da bo tudi prihodnja narodna suverenost obstajala naprej, zato bi morale tudi evropske institucije skrbeti, da ostane Evropa domovina narodov. Seveda tudi narodov, ki so v Evropo šele prišli ali bodo prišli. Čeprav bodo imeli svojo kulturno zgodovino, se bodo prej ali slej morali vključiti v evropski prostor in prilagoditi evropski kulturi. To pa je nekaterim evropskim prišlekom manj razumljivo, zato vztrajajo pri svoji neevropski kulturi in neevropskih navadah. To pa je nam vsem predobro poznano. Duhovni okvir nekega naroda predstavlja narodna bit. Pri našem narodu je to slovenstvo. V tej besedi ni zaobsežen samo fizični pogoj našega narodnega obstoja, ampak mnogo več; to je naša la-

stna kultura, naš jezik, naša zgodovina, pa tudi naše razumevanje in položaj v svetu in tudi naša nadaljnja usoda. Ali kaj je in bo z našo identiteto! Za nas Slovence je jedro naše identitete naš slovenski jezik. Spomnimo se, kako nas je z jezikom povezal Trubar in prav z jezikom zarisal naše narodno ozemlje. To naj bi doumeli vsi, ki kakor koli skrbijo za naš narod. Prav zato se je oblikoval pojem slovenstvo - to je pojem, ki zajame vso našo narodno bit. Slovenstvo bo obstalo, četudi bi slovenski narod pahnili na obrobje Evrope, ker bo v svojem jedru ohranilo našo duhovno stavbo z našo narodno zgodovino. Čeprav je to "kupni krik" katerega koli naroda. Prav zato je preživelo grštvo, ki je že davno potonilo, ker je imelo svojo narodno zgodovino. To sem zapisal zato, ker imam

občutek, da ima danes marsikateri Slovenec pojem slovenstvo za nespamet. Saj govorimo samo še o akciji, ciljnih, projektih..., medtem ko se o poslanstvu nekega naroda - konkretno našega slovenskega - pri nas ne razpravlja veliko. Našega slovenskega poslanstva res ne moremo primerjati s poslanstvom kakega večmilijonskega naroda, kljub vsemu pa smo tudi mi s svojim poslanstvom pripomogli k obogatitvi evropske duhovne zakladnice. Naš prispevek pa je v tem, da smo za lastno ceno ohranili našo narodno sa-

mobitnost, z jezikom in kulturo, vse to pa ostaja v evropskem zgodovinskem toku nepogrešljivo. Vsak od nas mora v sebi udejanjiti z lastnim življenjem naše narodno poslanstvo in njegovo vrednoto. Vzpodbudno je stališče škofa A. M. Slomška, ko pravi, da je pripadnost naroda osnovna danost nekega naroda... Prav tako je narodna vrednota v Sv. pismu med najvišjimi na zemlji...

Ambrož Kodolja

O vzgoji

Julija Pelc je na prvem predavanju SD Sončnica govorila o postavljanju meja sebi in otrokom

6

Zgodovina

V Budimpešti so predstavili madžarski prevod knjige V. Klavore z naslovom Doberdob. Kraško bojišče, 1915-1916

8

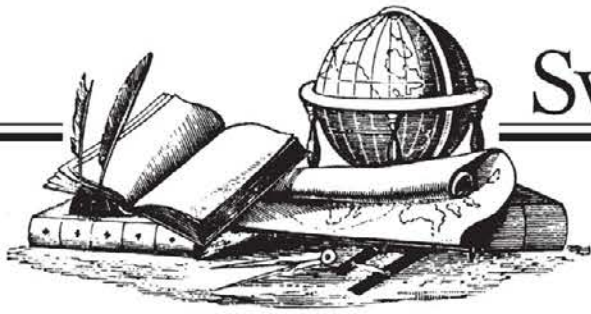
Dan slovenske kulture

Novinar časopisa Dom Ezio Gosgnach je bil osrednji govornik na letošnji Prešernovi praznovi v Trstu

9, 15

Ob političnem vrenju v arabskem svetu

Tunizija-Egipt-Jemen

Potem ko se je v prvi polovici minulega januarja zgodil v Sudanu neke vrste "dogovorjeni" politični čudež, to je mirna izvedba ljudskega glasovanja o odcepitvi južnega dela države od severnega, ki je na demokratičen

način odprla pot razglasitvi Južnega Sudana kot samostojne države, pa so druge države severne Afrike začele pretresati množične ljudske demonstracije proti sedanjim vladnim voditeljem, ki jim očitajo korupcijo in samodržstvo ter omejevanje temeljnih človekovih pravic, predvsem svobodnega izražanja, ter zavirajo možnosti za pravičnejši družbeni in

vanje, da se bo egiptovska vlada odzvala na legitimne potrebe in interese egiptovskega ljudstva. Kmalu zatem pa je morala ubrati ostrejši ton in zahtevati od

egiptovskih oblasti, naj spoštujejo univerzalne pravice svojega naroda in naj ne preprečujejo mirroljubnih protestov ter naj začnejo izvajati politične, gospodarske in družbene reforme. Neki znani ameriški komentator zadnjega do-

gajanja v Egiptu je izrazil prepričanje, da so ZDA še v času, da vnovič premislijo svojo politiko do Bližnjega vzhoda, da bo v skladu z "novim valom" v arabskem svetu, kajti boljše je, če imaš vpliv na opozicijske skupine že prej, preden pridejo na oblast. Politični ocenjevalci razmer se vprašujejo predv-

privilegiranje sorodnikov in prijateljskih skupin ter špekulacije na trgu prehranbenih dobrin ter da so prejeto ameriško in evropsko pomoč "za regionalno stabilnost" uporabili v glavnem v vojaške namene.

Današnji Egipt je po drugi strani izredno pomemben dejavnik za razreševanje odprtih političnih vprašanj na Bližnjem vzhodu. Je namreč edina arabska država, ki je diplomatsko priznala Izrael in je večkrat skušala posredovati za ureditev palestinskega vprašanja. Na to njeno vlogo so računale tudi ZDA, ki so se zato ob zadnjih dogodkih v Egiptu znašle v precepu: po eni strani ne morejo povsem obrniti hrbtno dolgoletnemu bližnjemvzhodnemu zavezniku, hkrati pa se tudi ne morejo javno opovedati podpiranju demokracije povsod po svetu. Začetno navdušenje, ki so ga ljudje v Egiptu pokazali ob nagovoru novega ameriškega predsednika Obame med njegovim obiskom v Kairu, se je kmalu močno poglelo. Javnomenjske raziskave so namreč pokazale, da so ZDA za veliko večino Arabcev njihova največja sovražnica. Zanimiv je tudi podatek iz ameriških virov, da bo Egipt letos po Izraelu, Afganistanu in Pakistanu največji prejemnik ameriške pomoči.

Ameriška zunanja ministrica Clintonova je sprva izrazila pričako-

sem o učinkih sedanjega dogajanja na trdnost avtokratskih vladavin v arabskem svetu. Menijo namreč, da ne morejo dolgo zdržati. Največ znakov za spremembe je v Alžiriji, Egiptu, Libiji in Jordaniji pa tudi v Jemnu in Siriji. Egiptovski predsednik Mubarak je v govoru na egiptovski televiziji 1. februarja sporočil, da se na septembrskih volitvah ne bo potegoval za nov predsedniški mandat. Obljubil je reforme, preoblikoval vlado in prvič v zgodovini svoje vladavine imenoval predsednika. Izrazil je upanje, da bo nova egiptovska vlada izpolnila pričakovanja ljudi, predvsem kar zadeva socialne reforme in zagotovitev dela. Protestnikom pa je očital, da so jih "zmanipulirale" politične sile. 82-letni predsednik je trdno poudaril, da se ne namerava umakniti s položaja, ampak da se bo do izteka mandata posvetil mirnemu prenosu oblasti na tiste, ki mu bodo sledili. Izključil je tudi možnost, da bi odšel iz Egipta, o njegovi vlogi pri vodenju Egipta pa bo sodila zgodovina, je svoje poglede na sedanje stanje v državi strnil predsednik Mubarak. Novoimenovani podpredsednik egiptovske vlade Omar Sulejman je za prihodnje dni napovedal dialog z vsemi političnimi strankami o predaji oblasti prehodni vladi.

Alojz Tul

Deželni svetnik Igor Gabrovec o deželnem zakonu o rajonskih svetih

"Gentile očitno razpolaga z omejenimi informacijami"!

V svoji izjavi za Primorski dnevnik v zvezi z novim deželnim zakonom o rajonskih svetih goriški podžupan Fabio Gentile čisto po nepotrebnem, ko že ne krivično, spusti nekaj pikrih puščic tudi na račun slovenskega deželnega svetnika Igorja Gabrovca, češ da naj si ne bi prizadeval za ohranitev avtonomije slovenskih rajonov. Resnica je povsem nasprotna, saj si upam trditi, da sem bil morda edini, ki je v razpravi v deželnem svetu tako novembra kot tudi med sredinim zaključnim zasedanjem izrecno poudaril element slovenske prisotnosti in njene vloge tudi v instituciji rajonskega sveta. Te sem, tako goriške kot tržaške, zagovarjal tudi zaradi povezovalne vloge, ki jo imajo v odnosu med po navadi centralistično zazrtimi županstvi in mestnimi periferijami, ki so daleč od pogleda, pa tudi daleč od pozornosti in blagajne občinskih

uprav. To vlogo so nasprotniki rajonskih svetov – Severna liga v prvi vrsti – v deželnem svetu odločno in mestoma zelo žaljivo zanikali, zlasti z zbadljivkami glede "potrate" denarja za itak nizke sejnine rajonskih upraviteljev. Deželni zakon je žal po-

Igor Gabrovec (foto IG)

manjkljiv, a je sad najboljše ali najmanj slabe možne sinteze v avli deželne skupščine. Brez tega

zakona bi bili rajonski sveti ukinjeni, saj bi avtomatično nastopil državni zakon. Glede Gorice je na dlani, da predstavljajo Pevma, Ločnik, Podgora in Štandrež nedvomno neke zaokrožene celote, okoli katerih lahko gravitirajo naravno povezani zaselki. Vprašanje se kvečjemu postavi, ali je sploh potrebno in smotno, da je mestno središče paradoksalno "decentrirano" v samostojen rajonski svet, potem ko naravno gravitira neposredno na županstvo. Glede na danost deželne zakona, ki je spakedrancičina, dajmo sedaj preveriti možnost, ali je tehnično in politično uresničljivo oblikovanje štirih sosvetov, ki naj svojo vlogo utemeljijo ravno v "ločenosti" od mestnega središča. Da smo tam

Slovenci, je le še dodatno dejstvo, ki dokazuje neko posebnost. Igor Gabrovec, deželni svetnik

V pričakovanju pokrajinskih volitev

Enrico Gherghetta uradno začel volilno kampanjo

Pokrajinski predsednik Enrico Gherghetta je prejšnji petek v Selcah pri Romjanu uradno začel svojo volilno kampanjo za pokrajinske volitve, ki bodo potekale letos spomladi. Uradnega datuma še ni, vendar je skoraj gotovo, da bodo volitve v nedeljo, 15. maja, in morebitna balotaža dva tedna pozneje. Nekaj negotovosti je tudi glede vsedrjavne politične krize. Pred lepim številom udeležencev je predsednik Enrico Gherghetta na kratko podal oceno nad opravljenim delom, s katerim je bil volilni program iz leta 2006 v veliki meri uresničen. Pri tem se je zahvalil sodelavcem v pokrajinskem odboru ter vsem pokrajinskim svetnikom, ki so delo pokrajinskega odbora podpirali v vseh teh petih letih.

Njegov nastop se je pretežno osredotočil na socialni trenutek, ki ga doživlja goriška pokrajina. Stanje nikakor ni lahko, posebno še v gospodarstvu, ki ga je prizadela svetovna kriza, in pri tem se poznajo posledice na social-

nem področju. Pomemben izziv bodo za goriško pokrajino tudi velika javna dela, začeni s načrtovanjem hitre železnice na Krasu in v Furlanski nižini. Gherghetta je poudaril, da bo osnova novega volilnega programa za goriško pokrajino temeljila na pogledu v prihodnost, saj samo tako lahko primerno odgovorimo na zahteve in priložnosti, ki se nam kažejo glede na središčnost goriškega območja v Evropski uniji.

Zborovanja se je udeležilo tudi več slovenskih levosredinskih političnih predstavnikov z Goriškega. Kot edini deželni svetnik pa je bil prisoten Igor Gabrovec,

Enrico Gherghetta

s katerim so bili še pokrajinski tajnik SSK Julijan Čavdek, pokrajinska odbornica Mara Černic ter lepo število izvoljenih upraviteljev SSK iz Gorice in Števerjana.

JČ

Zaskrbljenost za prihodnost slovenskih učencev

Kaj se dogaja s škedenjsko šolo v Trstu?

Slovenska osnovna šola v Škedenju naj bi se izselila v roku pičlih dvajsetih dni! Slovenski razredi naj bi našličasne prostore v ulici Svevo, ki pa velja za popolnoma italijansko okolje. Obnovitvena dela bi nato trajala vsaj dve leti, po vsej verjetnosti pa se bodo po ustaljeni navadi zavlekla krepko dlje. Obnovljeno poslopje v Škedenju nato ne bo postalo slovenski pol, kot je bilo doslej

prikazano, temveč bo sprejelo slovenske in italijanske razrede. Vest s tržaškega županstva, če bo potrjena, in primis preseneča starše tamkajšnjih šol, ki so doslej razpolagali z bistveno različnimi informacijami in zagotovili. Pred letom dni so starši v Škedenju pripravili javno srečanje, na katerem sva sodelovala oba deželna svetnika (podpisani in Kocijančič), prisotni pa so bili tudi trije

občinski svetniki, Švab, Ukmar ter Furlanič. Javno skupščino velja ponoviti in skupaj s starši ter ostalimi slovenskimi dejavniki v Škedenju trezno razmisliti o najbolj primernih korakih. Zaskrbljujoče vesti se seštevajo in prištevajo zatajenim obljubam o obnovitvi šolske stavbe pri Sv. Ani, o kateri vsi dobro vemo, kako se je zadeva končala. Obe poslopji sta v seznamu mednarodno zaščitene šole, na kar vse bolj pogosto pozabljamo oz. se očitno odločamo, da bomo pozabili.

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec

Povejmo na glas

Dramatično spreminjanje sedanjega časa

Najnovejšega prebujanja muslimanskih držav ni napovedal nihče, kar pomeni, da gre za veliko presenečenje, vendar le na videz. Tenkočutnejši opazovalci dogajanj že kar nekaj časa ugotavljajo, da poteka velikanško spreminjanje, ki se tiče sveta v celoti, vsakega njegovega tudi najmanjšega dela in ne nazadnje vsakega posameznika. Z drugimi besedami: prehajanje v svet, ki postaja en sam skupni prostor, je nezadržan proces, ki ga narekuje ekonomska logika na eni in prihajanje v prvi plan novih in novih držav na drugi strani. In to prehajanje poteka pod plaščem nenavadne mirnosti dan za dnem, dokler pač nekje ne butne z vso silo na dan, kar se je zgodilo v severni Afriki in še posebej v Egiptu. Ne glede na to, kako se bodo zadeve predvsem v Kairu razpletale, v vsakem primeru so se vzpostavile povsem nove razmere, ki bodo tako ali drugače vplivale na celotno zemeljsko kroglo, še v največji meri na razviti zahodni svet. Nosilci globalizacije so se znašli v zadregi, saj se postavlja vprašanje, kako bo z afriškim delom svetovnega trga, ki pa se je s svojo notranjo revščino že povsem izčrpal. Ne smemo namreč pozabiti, da je povprečen letni dohodek na prebivalca v Egiptu komaj tisoč petsto evrov, s čimer je povedano vse. Kritiki globalizacije so prepričani, da bogatejše države sistematično izčrpavajo revnejše vse tja do obubožanja tamkajšnjih množic, ki jim načeljujejo diktatorski režimi. In tako pride do upora revnih in brezpravnih, in to čez noč, brez

vsakršne napovedi, in močno spremenjena podoba sveta je tu. Če k temu prištevamo še neznanški razmah korupcije tudi v razvitih državah, potem smo nekako zajeli tiste dejavnike, ki spreminjanje pospešujejo, seveda ne na koristen način. Omenjeno korupcijo, ki je nekakšno razžiranje navznoter, vse preveč podcenjujemo, saj spreminja visoko politiko in vse šibkejše jamstvo pravičnih in etičnih odločitev. Podatki o eni izmed evropskih držav govori, da dobra desetina odvetniških pisarn obvladuje tako rekoč celoten denarni pretok med državo in državljanji, skoraj vsako deseto podjetje nezakonito vpliva na odločitve pristojnih organov, sočasno pa podjetja kar sedmino svojega dohodka namenjajo podkupovanju uradnih oseb. In kaj v vseh teh razmerah storiti, kar je še posebej težavno za manjše države, kot je npr. Slovenija, in ne nazadnje za majšinske narodne skupnosti? Biti sredi hrumečega in tudi rušilnega toka prehoda v novo podobo sveta ali se iz njega skromno odmakniti v idilčno varnost? Vprašanje je na mestu, ker se po nekaterih ocenah države Evropske unije vse bolj zapirajo vase, kar vse bolj slabi Evropo navzven in jo spreminja v opazovalca dogajanj, zato se vse manj zares opredeljuje oziroma prepušča odgovornost drugim. Dosti boljše, čeprav težja, je pot vključitve v dvoezni tok časa in prispevati svoj delež za njegovo oplemenitev. Ta pot je težja, vendar v vseh smislih neskončno koristnejša.

Janez Povše

Pogovor s Prešernovim nagrajencem Antonom Nanutom

Še naprej bi rad nadaljeval svoje delo

Anton Nanut je v slovenskem glasbenem življenju navzoč 60 let in velja za najbolj znanega slovenskega dirigenta v tujini. Vodil je več kot 200 orkestrorov in posnel najmanj toliko plošč. Kot dolgoletni dirigent obeh osrednjih orkestrorov ne nasprotuje temu, da ju sedaj vodita tujca, vendar, je dejal za STA, bi bilo lepše, če bi bila na čelu Slovenca.

Za Prešernovo nagrado ste bili že nekajkrat nominirani, letos ste jo dobili. Je to za vas le še eno od priznanj ali vam pomeni kaj več?

Vsekakor je za Slovenca in v Sloveniji najvažnejša Prešernova nagrada. Nagrada Prešernovega sklada sem dobil leta 1979, od takrat pa je minilo nekaj časa. Večkrat sem bil nominiran, ampak kdor čaka, dočaka. V profesionalnem smislu pa se mi zdi, da so bile druge nagrade pomembnejše, na primer nagrada lira, nagrada Slobodne Dalmacije za izvedbo Mozartovega Rekviema, nagrada "Milka Trnina".

Dirigirali ste od Moskve do New Yorka in Buenos Airesa, skupaj več kot 200 orkestrorov. Se vam je kaj od tega še posebej vtisnilo v spomin? Kaj bi izpostavili kot vrhunec?

Ne bi uporabil izraza vrhunec. Svoje uspehe sem vedno povezoval z uspehi, ki so bili pomembni za Slovenijo. Tako se mi zdi, da je bil eden najpomembnejših koncertov, ko smo bili s Slovensko filharmonijo prvič v New Yorku v Carnegie Hallu. Potem se je zvrstilo več turnej, ampak človek si zapomni tisto, kar je bilo prvič. Kasneje je bilo veliko gostovanj z našimi orkestri, gostoval sem tudi sam. Težko je reči, kaj bi se mi zdelo najbolj pomembno, mogoče koncerti s Staatskapelle Dresden ali koncerti z berlinskim Riasom ali Leningrajsko filharmonijo. Ampak najbolj sem bil vesel, ko mi je uspelo z našimi glasbeniki, ali pa tudi prej, ko sem bil na Dubrovniskem festivalu. Teh gostovanj je bilo res veliko.

Ob delih številnih tako časovno kot slogovno različnih avtorjev, ki jih imate na repertoarju, ste kot edini slovenski dirigent izvedli in posneli vse Mahlerjeve simfonije. Bi lahko rekli, da je Mahler vaš izbrani skladatelj?

Ravno izbrani ni, med izbranimi pa vsekakor, še posebej, ker se mi zdi, da so bili poslušalci povsod vznemirjeni nad izvedbami in so me prepričali, da sem pravi interpret za Mahlerjeve simfonije. Tako je bilo tudi pred dvema letoma, ko me je Akademija za glasbo prosila, da dirigiram na proslavi akademije in smo izvedli drugo Mahlerjevo simfonijo. Še posebej pa sem bil zadovoljen, da sem imel priložnost, da sem dvakrat z različnimi orkestri dirigiral osmo Mahlerjevo simfonijo, in sicer prvič v Sloveniji v Cankarjevem domu leta 1990. Pozneje sem z osmo Mahlerjevo simfonijo odprl tudi novo dvorano v Vidmu, kjer sem bil umetniški vodja filharmonije. Res je, da so vse te simfonije posnete, ampak izdane so zunaj, največ pri newyorški ediciji Stradivarius, pa tudi pri nekaterih drugih evropskih založbah.

V rojstnem Kanalu že 30 let vodite festival sodobne glasbe Kogojevi dnevi, tudi sicer veliko pozornosti namenjate sodob-

ni literaturi. Zakaj, vsaj tako se zdi, ta težje najde poslušalce?

Ne bi uporabil tega izraza, da težje najde poslušalce. Res je, da je, če je na repertoarju samo sodobna glasba, poslušalcev manj kot pri popularni glasbi, tudi klasični popularni glasbi. Odgovor bi bil: prišel bo čas, ko se bo pokazalo, kateri sodobni skladatelji so se uveljavili. Takrat bodo tudi oni

Anton Nanut (foto DPD)

imeli veliko poslušalcev. Isto je bilo s Stravinskim ali Schönbergom in tudi drugimi, ki danes polnijo dvorane.

Začeti festival klasične glasbe in povrh še sodobne v tako majhnem kraju je bila verjetno drzna odločitev.

Meni se zdi, da je bila to prava odločitev že zaradi tega, ker smo festival poimenovali po Mariju Kogoju. Ponosni smo na to. Vidimo, da je festival dobil mesto v slovenski kulturi - ne samo v slovenski, tudi drugje smo prepoznavni po tem festivalu - in da smo na pravi poti, da bo še živel.

Govoriva o najpomembnejšem slovenskem festivalu, posvečenem sodobni glasbi, ki pa je prepuščen ljubiteljskemu društvu iz Kanala. Kje je tu država?

Podpirata nas občina in ministrstvo za kulturo, imeli smo tudi sponzorje, a so žal nekateri odpadli. Druge pomoči ni, vsa finančna sredstva, ki jih dobimo, namenimo programu. Nimamo denarja, da bi nekoga zaposlili. Imamo pa to srečo, da so v Kanalu taki entuziasti, ki so pripravljene organizacijsko voditi festival. Seveda nam pomagajo pri tem tudi druga mesta, saj smo prisotni v Gorici, Trstu, Novi Gorici, Ajdovščini, tudi Ljubljani. Zdi se mi, da bi se festival lahko razvil tudi profesionalno, kar se organizacije tiče, ampak za zdaj ne vidim kakšnih velikih možnosti, glede na to, koliko denarja za kulturo je na voljo.

V kolikšni meri je festival prispeval k večji prepoznavnosti Marija Kogoja, po katerem nosi ime?

Prispeval je, da ga na samem festivalu večkrat izvedemo, pa tudi sam skrblim, če se le da, da kje predstavim kakšno njegovo delo ali odlomek iz Črnih mask. Problem je v tem, da Kogoj ni napisal veliko del za orkester. Zanimivo je, da so se v Tokiu, kjer sem pred kratkim gostoval in jih prepričal, da smo za dodatek h koncertu zagrali Osterčevo skladbo, za naslednje gostovanje odločili za Kogoja. To bo leta 2013, torej bom moral biti še pri močeh. Izvedli bomo njegove skladbe, ki jih je priredil Alojz Srebotnjak. Žal mi je, da zvočni posnetek z opero, ki je na RTV, za založbo iz Hong Konga, ki izdaja sodobna dela, ni bil natisnjen samo zato, ker ni

smo imeli prevoda v angleščino. Ampak to je bila povsem organizacijska pomanjkljivost.

Črne maske so bile doslej postavljene le trikrat, čeprav muzikologi menijo, da bi kot veliko delo slovenskega glasbenega ekspresionizma morale biti del železnega repertoarja. Kje je razlog? Morda v zahtevnosti partiture?

Mislím, da bi se moralo enkrat zgoditi, da bi bila opera vedno na repertoarju. Ko smo jo pred 20 leti izvajali v Cankarjevem domu, je bilo prisotno tudi tuje občinstvo, tam je bil tudi direktor tržaške opere, sam komponist, ki je z navdušenjem ocenil izvedbo. In ko sem rekel, zakaj je ne bi predstavili tudi v Trstu, je dejal, da je pretežka za Trst, to bi moral izvesti Pariz. Verjetno je problem tudi v tem, da partitura do danes še ni bila natisnjena. Če ni tiskane partiture, drugi težko sprejmejo tako delo. Kogoj zunaj ni znan skladatelj, čeprav so v Italiji nekateri solisti izvajali njegova klavirska dela, Črtomir Šiškočič je izdal vsa njegova dela za violino. Kogojeva glasba bi si zaslužila večjo pozornost glasbenega sveta v Evropi, pa tudi v svetu.

Omenili ste partituro, menda naj bi prizadevanja v tej smeri kmalu obrodila sadove.

Slišal sem o tem, to je vsekakor dobrodošlo. Moje mišljenje je sicer vedno bilo, da se njegove instrumentacije ne bi veliko spreminjale. Profesor Lucijan Marija Škerjanc je že pred mnogimi leti imel doma partituro, ker mu je bilo naročeno, da bi prilagodil instrumentacijo. Pa je dejal, da se ne sme spremeniti nobena nota.

/str. 14

Intervju s pesnikom Miroslavom Košuto

Ljubezen daje človeku moč, da prebije dan za dnem

Letošnji Prešernov nagrajenc Miroslav Košuta je pesniško pot začel v Ljubljani, večji del opusa pa ustvaril na Tržaškem. Avtor številnih pesniških zbirk je velik delež pesmi iz svoje zakladnice posvetil otrokom in mladim. Kot je v pogovoru za STA dejal Košuta, je hotel s svojimi verzi v mladih vzbuditi ljubezen do slovenskega jezika.

V Ljubljano ste prišli leta 1955, se zaradi bolezní vrnili v Trst, potem pa se leta 1956 vrnili in nadaljevali študij. Že kot mlademu piscu vam je šlo dobro. Leto po diplomí ste izdali prvenec in kmalu dobili službo na Radiu Ljubljana. Kaj vas je leta 1969 gnalo nazaj v Trst?

Na Radio Ljubljana so me prišli emisarji iz Trsta vabiti v razne službe. Nazadnje sem sprejel mesto ravnatelja Slovenskega stalnega gledališča (SSG), ker je tedanji ravnatelj Filibert Benedetič odšel službovat na lokalni Slovenski radio. V Trst sem se že preselil, ko so mi dejali, da se Benedetič na radiu slabo počuti in bi se rad vrnil v gledališče. Nazadnje sem ostal zgolj dramaturg. Po treh letih sem dal odpoved in našel delo na založništvu Tržaškega tiska ter vzporedno vodil mesečnik Dan. Vztrajal sem šest let. Nato je Benedetič ponovno dobil službo na radiu, tokrat v funkciji direktorja. Tedaj ni bilo nikogar, ki bi hotel prevzeti njegovo mesto in so prišli do mene. Seveda so me morali prosjati. In sem potem prišel v gledališče in postavil svoje pogoje - da bom ravnatelj in umetniški vodja vsaj tri leta, potem bom pa videli. Ostal sem celih 21 let.

Ste kdaj obžalovali, da ste se iz Ljubljane preselili nazaj v Trst? To niso bili trenutki obžalovanja,

bili so trenutki obupa. Na Radiu Ljubljana sem imel tako v mladinski kot v literarni redakciji šefe, ki so bili sposobni in tovariški in so mi bili naklonjeni. V Trstu pa so me enaki sprejeli za podrejenega, a nihče ni imel ne šole ne moje razgledanosti.

Leta 1978 ste se torej vrnili v SSG. S čim vas je prepričal gledališki svet, da ste v njem vz-

Miroslav Košuta (foto JMP)

trajali tako dolgo?

V gledališču sem se tedaj odlično počutil, bili smo razširjena družina. Sam sem v SSG prinesel drugačen pogled na repertoar. Prišel sem, ko so igrali ljudske igre, na primer Finžgarjevo Našo kri, v Ljubljani pa so začeli že delovati Dušan Jovanović in Mile Korun. Moje prijateljstvo z mladimi slovenskimi režiserji in dramaturgi mi je odprlo obzorje in jasno sem s svojim znanjem želel razširiti tudi tržaškega. Očitani so mi, da gledališče ni več tako zamejsko, kot je bilo. V bistvu pa smo začeli dihati bolj evropsko. Vpliv na program sta imeli tudi moja strast do ruskega teatra in zaljubljenost v Cankarja. Pohvalim se lahko, da sem prvi na Slovenskem dal v SSG uprizoriti vsega Cankarja.

Ob 100-letnici Dramatičnega društva v Trstu ste zapisali, da se SSG ves čas bori za svoj obstoj. A vi poglavite težave niste videli v finančnih in programskih zagatah. Zapisali ste: "Morbilitno smrt svojega gledališča nosimo v sebi".

Moja zavest je bila, da bo gledališče obstajalo, dokler bo imelo svoje občinstvo. Tržaško gledališče je imelo abonente iz Kopra in Sežane, da smo si pomagali s številom občinstva, smo v Trst vozili tudi organizirane skupine. Ampak to je bilo le dodatno. Problem niso bili ministrski, deželni ali drugi prispevki. Primarno zame je bilo, da je obstoj našega gledališča odvisen od slovenskega občinstva in od potrebe, ki jo ljudje čutijo po svojem gledališču. SSG je imelo poprej od 50.000 do 60.000 gledalcev na sezono, v zadnjih časih se je ta številka zmanjšala za dve tretjini.

Kje vidite morebitna žarišča slovenske kulture v zamejstvu in kako je z mladimi?

Odkar sem zapustil gledališče, živim precej samotarsko in od zunaj je lahko kritizirati. Vem pa, da mladi so. SSG ima ponovno gledališko šolo. To delo na terenu je nujno potrebno in hvalevredno. Pogrešam pa delo s tistimi mladimi, ki si želijo stopiti v svet pisanja. Ko sem bil srednješolec, smo imeli šolsko glasilo Literarne vaje, v katerem sem objavljaval poezijo in prozo. Tako na srednji šoli kot na fakulteti sem imel razne mentorje. Zdjaj je tega premalo, v glavnem pa mladi nimajo kje objavljati.

Ste se vi kdaj počutili sami in pozabljeni od matične domovine?

Slovenijo sem vedno čutil ob sebi. Trenutek zmedenosti v zamejstvu pa je nastal po razpadu Jugoslavije. Samostojna Slovenija ni imela primernega odnosa do manjšin. Ne do tistih znotraj niti do tistih zunaj meja. Zdi se mi, da so tedaj napravili vrsto napak. Mislím, da moramo matično domovino zmeraj dojemati kot celoto, vključujoč zamejsko skupnost, ne glede na to, kdo je v vladi.

Kako pa je z zamejsko skupnostjo po vstopu Slovenije v Evropsko unijo?

To je bilo za zamejce vsekakor pozitivno. Nas skrbi le, da ne bi Evropa požrla Slovenije, še prej kot Italija zamejstvo. Tu je še razpadajo slovenske zemlje na Krasu in ta merkantilistični odnos dela slovenske politike, ki ji verjetno več pomeni gospodarski uspeh kot opora manjšinski skupnosti. Hudo je tudi, da je naša skupnost razcefrana, ne da se je združiti in to se ne bo dobro končalo. Zdjaj si sami kopljemo grob.

Kako gledate na odnos matice v primeru Borisa Pahorja?

Boris Pahor v Sloveniji ni doživel takega sprejema, kot ga je na primer Alojz Rebula. Rebula je bil in je še najeminentnejši katoliški pisatelj. Pahor je bil za časa Jugoslavije nasprotnik režima oziroma Edvarda Kardelja, pa tudi literarna kritika ga ni upoštevala. Janko Kos je v 70. letih objavil oceno zamejskega slovstva, v kateri je Rebula posvetil eno stran, Pahorju pa eno vrstico. Absurd je, da ga je šele po tem, ko ga je prepoznal svet, prepoznala tudi domovina. Zdjaj ga vsi hočejo na svojo stran. Odnos Slovenije do Pahorja je po moje popolnoma nerazumljiv in nerazsoden. Tudi v Italiji, na primer, vsako nagrado tja do Catanie dodelijo Pahorju, pa hudiči, če so prebrali vsaj Nekropolo. In to vsi časopisi povzemajo. Gre zato, da želijo sebe postaviti v prvi plan. Po drugi strani je res, da je Pahor z Nekropolo dregnil v živce, ki Evropo še zmeraj boli. Njegove zasluge v zvezi s tem delom so nedvoumne, težava je, da prej ni bilo pošteno ocenjeno.

Osrednje teme vašega pesništva so Trst, Kras, spomini iz otroštva in ljubezen. Kaj je tako močnega v teh temah, da jim ves čas ostajate zvesti?

Omenjene teme se v moji poeziji pojavljajo ves čas, tako kot me vsekozi spremlja spomin na otroštvo, ki pa se kaže v takšni ali drugačni luči. Če bi spremljali vrstni red nastanka pesmi, bi bila pesem o Križu ali morju, ki je nastala v 60. letih bolj neobgledna, drugačna, lahko celo pristnejša kot pesem, nastala v '90. Prav spremljanje časa nastanka mojih pesmi jim daje zgodovinski pečat in nudi vpogled v spreminjajoč se odnos do določene tematike. Trst pa je še zmeraj zgodovinsko aktualna tema. Ima svojo usodo in svojo zgodovinsko parabolo. Zmeraj ostaja v središču naše in slovenske pozornosti. Ključen v moji poeziji je problem ljubezni. V mladosti sem tej temi posvetil celo zbirko, po drugi strani pa gre za odsev življenjskega potovanja soprogo in vsega lepega in hudega, kar se nama je zgodilo v življenju. Ljubezen ostaja tisto, kar človeku daje moč, da prebije dan za dnem.

/str. 14

Obrazložitev nagrad

Prešernova nagrajenc Miroslav Košuta in Anton Nanut

Prešernovo nagrado sta letos prejela pesnik Miroslav Košuta in dirigent Anton Nanut. Kot je zapisano v utemeljitvi, nagrada potrjuje vrednost verzov Miroslava Košute in opozarja na zasluge, ki jih ima pesnik pri ohranitvi slovenske besede v tržaškem urbanem svetu. Nagrada Nanutu je dodobra zaslužen poklon "poslancu slovenske postvarjalnosti".

Verzno snovanje tržaškega pesnika Miroslava Košute se vključuje v splošno slovensko literarno dogajanje vse od leta 1963, ko je izšel njegov prvenec Morje brez obale. Od takrat do danes je nastalo veliko pesniških zbirk tako za odrasle kot za otroke.

Razmišljanje o bivanju človeka, občutje skrajne osamljenosti in iskanje življenjskega smisla so motivi, ki vključujejo Košutov pesniški opus znotraj modernizma. Ob opisanih literarnih težnjah so v njegovih verzih opazni še samosvoji postopki, zaznavni predvsem v nekaterih tematskih vzliščih, ki se vseskozi razvijajo in spreminjajo. Sunki upanja so vezani na mladostniško ljubezenska občutja, ki jih dopolnijo pomirjujoči prizori družinske intimne, trenutki neotolažljive žalosti ob izgubi družinskega člana in zrela ljubezenska dinamika dveh življenjskih sopotnikov.

Podobnemu razvoju sledi narodna motivika. Košutova jezikovna zavest je dozorela v povezavi z biografskimi elementi, saj je pesnik v zgodnjem otroštvu doživel utišanje materinščine. Prepoved je zahtevala zatajitev slovenščine, kar je v njem sprožilo uporno kljubovanje in oblikovalo potrebo po obrambi jezika. Kljub temu se pesnikova vera v nastavitve prednikov postopoma ruši; zaupanje v obstoj jezika pa krušijo strahovi pred izginotjem. Pogled na Trst postaja čedalje bolj obremenjen s puhtenjem slovenskega dela, potop v lastno notranjost pa vzmernira pesnika zaradi razcepitve narodnega jaza, je v utemeljitvi nagrade zapisala Vilma Purič.

Maestro Anton Nanut je eden najbolj znanih, uspešnih in tudi na tujih koncertnih odrih stalno prisotnih slovenskih glasbenikov. Poklicna pot ga je vodila kot gostujočega dirigenta med mnoge orkestre, zlasti po Evropi. Njegove muzikalno polne interpretacije in bogato sodelovanje z orkestri in solisti svetovnega slovesa so rezultat jasne zavesti o poslanstvu klasičnega glasbenega repertoarja, svetovne in slovenske glasbene zapuščine, tako simfonične kot širše koncertne. Močna, umetniško celovita in v svojem nastopu prepričljiva dirigentska osebnost je doživela tudi plodno studijsko dejavnost, ki je zabeležena na skoraj dvesto posnetih nosilcih zvoka, je v utemeljitvi zapisal Leon Stefanija.

Poslanica papeža Benedikta XVI. za 19. svetovni dan bolnikov "Z njegovimi ranami ste bili ozdravljeni" (1 Pt 2,24)

Dragi bratje in sestre!
Cerkev vsako leto na 11. februar, obletnico spomina na blaženo Lurško Devico, praznuje svetovni dan bolnikov. Na željo papeža Janeza Pavla II. je dogodek primerna priložnost za razmišljanje tako o skrivnosti trpljenja kot tudi za to, da postane naša občestva in civilna družba bolj rahločutni do bolnih bratov in sester. Če je vsak človek naš brat, morajo biti v središču pozornosti slabotni, trpeč, nege potrebni, da se nihče od njih ne čuti pozabljenega in odrinjenega. Mero človečnosti in bistvu določa odnos do trpljenja in do trpečega. To velja za posameznika in tudi za družbo. Družba, ki ji ne uspe sprejeti trpečih in ni sposobna prispevati k sočutni delitvi trpljenja z njimi, je kruta in nečloveška (prim. okrožnico papeža Benedikta XVI. Rešeni v upanju, 38). Pobude, ki jih bodo ob tem dnevu dajale posamezne škofije, naj bodo spodbuda za učinkovitejšo skrb za trpeče, tudi v pričakovanju slovesnega praznovanja (op. prev. svetovnega dneva bolnikov) leta 2013 v Altöttingu v Nemčiji.

1. V srcu še vedno doživljam trenutke, ko sem se med pastoralnim obiskom v Torinu (op. prev. 2. maja 2010) mogel v premišljevanju in molitvi ustaviti pred svetim prtom, pred trpečim obrazom, ki vabi k meditaciji o

Njem, ki je nosil na sebi trpljenje človeka v vsakem času in na vsakem kraju, tudi naše bolečine, težave in grehe. Koliko vernikov se je v zgodovini vrstilo pred tem mrtvaškim platnom, v katerega je bilo zavito telo križanega moža, pri čemer se njegovo

sporočilo sklada s tem, kar nam o Jezusovem trpljenju in smrti poročajo evangeliji. Opazovanje nas vabi k premišljevanju o pisanju sv. Petra: "Z njegovimi ranami ste bili ozdravljeni". (1 Pt 2,24) Božji Sin je trpel, umrl in vstal. In prav zato so njegove rane postale znamenje našega odrešenja, opravičenja in sprave z Očetom. Postale so tudi sodni stol preizkušnje vere učencev in naše vere. Kadar koli Gospod go-

vori o svojem trpljenju in smrti, ga ne razumejo, ga odklanjajo in mu nasprotujejo. Zanje in za nas trpljenje ostaja skrivnostno in ga težko sprejemamo in prenašamo. Učenca na poti v Emavs hodita žalostna zaradi dogodkov, ki so se tiste dni zgodili v Jeruzale-

mu. Šele ko Vstali z njima prehodijo pot, postaneta odprta za nov način gledanja. (prim. Lk 24,13-31) Tudi apostol Tomaž težko doume pot odrešilnega trpljenja: "Če ne vidim na njegovih rokah sledov žebeljev in ne položim svoje roke v njegovo stran, nikakor ne bom veroval". (Jn 20,25) Pred Kristusom, ki pokaže svoje rane, se njegov odgovor spremeni v pretresljivo izpoved vere: "Moj Gospod in moj

Božji Sin je trpel, umrl in vstal. In prav zato so njegove rane postale znamenje našega odrešenja, opravičenja in sprave z Očetom. Postale so tudi sodni stol preizkušnje vere učencev in naše vere. Kadar koli Gospod go-

Bog"! (Jn 20,28) Kar je bilo prej nepremagljiva ovira, ker je bilo znamenje navideznega Jezusovega poloma, postane ob srečanju z Vstalim dokaz zmagovite ljubezni: "Samo Bog, ki nas tako zelo ljubi, da vzame naše rane in bolečino, predvsem bolečino nedolžnega, je vreden naše vere" (prim. poslanico papeža Benedikta XVI. urbi et orbi, velika noč 2007).

2. Dragi bolniki in trpeč! Ravno po Kristusovih ranah lahko z očmi upanja vidimo vse bolečine, zaradi katerih človeštvo trpi. Kristus z vstajenjem s sveta ni odstranil trpljenja in zla, ampak ju je premagal v korenini. Na nasprotni pol satanovega nasilja je postavil vsemočnost Božje ljubezni. Pokazal je, da je pot miru in veselja ljubezen: "Kakor sem jaz vas ljubil, se tudi vi ljubite med seboj". (Jn 13,34) Kristus je premagal smrt in je živ med nami. Ko s sv. Tomažem izrekamo: "Moj Gospod in moj Bog", sledimo Gospodu v pripravljenosti žrtvovati svoje življenje za brate (prim. 1 Jn 3,16) ter postajamo glasniki vstajenjskega veselja, ki se ne bojimo bolečine. Sv. Bernard zatrjuje: "Bog ne more trpeti, ampak more sotrpeti". Bog, posebljena Resnica in Ljubezen, je postal človek, da bi mogel sotrpeti s človekom, na resničen način, v mesu in krvi. Na vsako trpljenje se razliva tolažba Božje ljubezni, ki pomaga vziti zvezdi upanja (prim. okrožnica Rešeni v upanju, 39). Vam, dragi bratje in sestre, ponavljam to sporočilo, zato da boste o njem pričevali s svojim trpljenjem, življenjem in vero.

/ dalje

Papežev obisk v Ogleju in Benetkah 7. in 8. maja Peter na Markovi zemlji

Benedikt XVI. je sprejel Severovzhoda in se bo v soboto in nedeljo, 7. in 8. maja letos, s pastirskim obiskom v Ogleju in Benetkah srečal z verniki naših škofij ter bližnjih Cerkev na Slovenskem in Avstrijskem. Kot Petrov naslednik bo potrdil v veri ljudi, ki živimo na območju, kamor je veselo oznanilo prinesel evangelist Marko. Oglej namreč predstavlja zibelko krščanstva za 53 škofij iz srednjeevropskega prostora. Verniki naših škofij so mu za ta dar hvaležni, njihovi predstojniki - duhovniki in laiki - pa z organizacijskega vidika že dalj časa mrzlično pripravljajo dogodek, ki bo javno predstavljen javnosti 10.

prenovljeno knjižnico Studium Generale Marcanum. Okrog 19. ure ga bodo prepeljali na letališče Marco Polo, kjer se bo poslovil. Organizatorji že sedaj opozarjajo vernike, naj se za svečano bogoslužje 8. maja v Mestrah prijavijo v lastni škofiji in pa na priložnostni spletni strani www.ilpapaanordest.it, ki bo operativna od 10. februarja dalje s svežimi novicami, podatki, multimedijskimi vsebinami in potrebnimi informacijami. Prijava je seveda zastojna, zainteresiranim pa bo omogočila, da bodo v tednih pred dogodkom dvignili listek za vstop na prizorišče svete maše. Logotip papeževga obiska (na sliki) pa povzema dva mozaika iz

februarja v kraju Zelarino v beneški pokrajini.

Za zdaj še provizorični program predvideva, da bo papež z letalom pristal v Ronkah 7. maja ob 16. uri, ob 17. uri naj bi z avtomobilom prispel v Oglej, kjer bo po krajšem pozdravu stopil v patriarhalno baziliko in se udeležil zasedanja v pripravi na drugo oglejsko zborovanje, ki bo potekalo naslednje leto. Ob 18. uri naj bi s helikopterjem poletel do Benetk, kjer bo ob 19. uri stopil v baziliko sv. Marka. Osrednji dogodek bo v nedeljo, 8. maja, ko bo v parku San Giuliano v Mestrah ob 10. uri potekalo slovesno bogoslužje za vse Cerkve Severovzhoda. Ob 12. uri bo molitev Regina Coeli, nato se bo sveti oče vrnil v Benetke v sprevedu po Canal Grande. V baziliki sv. Marka bo ob 16.45 vodil cerkveni zbor ob koncu pastirskega obiska v beneški škofiji. Ob 17.45 bo dospel do bazilike Zdravja, kjer se bo srečal s predstavniki iz sveta kulture, umetnosti in gospodarstva. Nato bo blagoslovil dokončana restavratska dela v capeli Svete Trojice in uradno odprl

beneške bazilike sv. Marka: v prvem sv. Peter podeljuje evangelij, v drugem pa sv. Marko sprejema ta dragoceni dar. Gesto poudarja še ena simbolična podoba, oglejski križ, znamenje občestva med Cerkvami Severovzhoda. Napis "potrdi našo vero" obuja specifično poslanstvo Petrovega naslednika, ki je hkrati osnovni razlog prihoda Benedikta XVI. med nas. Moto "Peter na Markovi zemlji" pa spominja, da sveti oče prihaja v kraje, ki jih je evangeliziral apostol Marko, da bi zopet poudaril sodobnost Kristusa tudi v današnjem času.

Škofje so tudi jasno poudarili, da za papežev obisk ne bodo spraševali javnih podpor; so pa pozvali krajevne Cerkve, naj posvetijo nabrano miloščino v eni izmed februarjskih nedelj v ta namen. Kdor želi, lahko odda svoj prispevek v župniji oz. na poštni tekoči račun št. 7027683 ali z bančnim nakazilom na t. r. št. 15193, naslovljen na Regione Ecclesiastica Triveneto (Banca Prossima, IBAN: IT 54 I 0335 9016 0010 0000 0151 93; namen: Offerta visita Papa). / DD

Vi sprašujete, duhovnik odgovarja

Andrej Vončina

nekateri prelahko hodijo k obhajilu, zase pa lahko trdim, da se premalokrat odločim. Kaj je narobe s tem?

To je vprašanje, s katerim se kar velikokrat srečujem, čeprav bolj posredno kot neposredno. Še vedno lahko opazimo posledice janzenizma oz. še bolj moralnega rigorizma, ki je bil zelo prisoten v naši Cerkvi v preteklosti. Po tej miselnosti se je zelo strogo pojmovalo zlasti prakso prejemanja zakramenta spovedi in svetega obhajila. Gotovo iz tega v veliki meri izhaja takšno pojmovanje, da Bog zahteva popolnega človeka in ga lahko nekdo prejme samo, če je res pravi. Takoj

K nedeljski maši skušam hoditi redno in tudi sicer rad hodim k maši, pa bi vseeno rad vedel, zakaj ne zmorem večkrat k obhajilu. Po eni strani se mi zdi, da

lahko opazimo, da to ni pravilen pogled na človeka. Potem bi se tudi mi duhovniki ne smeli vsak dan obhajati pri maši, ko vendar vemo, da smo prav tako grešniki. Seveda si je treba prizadevati za to, da smo čim boljši, ampak ne na tak način. Vera je odnos z Bogom, višek tega odnosa z Bogom pa je prav sveta maša - tam se srečam s seboj in z Bogom, pa tudi z brati in sestrami. Posebno pa bi poudaril zdravilno razsežnost evharistije. Ker je v tistem koščku kruha resnično prisoten, tudi še danes na enak način deluje kot v času svojega zemeljskega življenja in ozdravlja vse naše rane in bolezn. Če sem se mu pri sveti maši resnično predal in mu povedal vse, kar sem zgrešil, kar me teži in muči, pa tudi, kar me veseli, mu odprem vrata svoje notranjosti, svoje intimne - on pride k meni in v meni deluje (Raz 3,20). Najprej me mora k maši pripeljati iskrena in goreča želja po tem, da bi tam srečal Gospoda (tudi želja po skupnosti, a o tej razsežnosti bomo najbrž še imeli priložnost spregovoriti). Na ta način sem notranje pripravil prisluhniti in se mu predati. Vsaka maša nas

namreč sama od sebe pelje, če se ji predamo. Najprej obžalujemo grehe, potem pri glavni mašni prošnji tudi mi Bogu izrazimo svojo prošnjo (za to naj bi bilo nekaj tišine po "molimo"), nato prisluhnemo Božji besedi (velikokrat slišimo tu prav tisto, kar potrebujemo v danem trenutku), potem pri prinašanju darov kruha in vina tudi mi damo na oltar "vse, kar smo in kar imamo". Nato se zgodi vrhunec: vse, kar smo Bogu prinesli, se skupaj s kruhom in vinom spremeni in izpopolni, ozdravi. Takšno torej nazadnje dobimo nazaj pri obhajilu, to pa nam prinese sam vstali Kristus v svojem telesu. Kakor je rekel p. Gostecnik, je zelo pomenljivo, da reče duhovnik: "Kristusovo telo". V tem času, ko je človekovo telo tako zlomljeno, ranjeno in zlorabljano, prihaja Odrešenik k nam prav po svojem telesu. Seveda se je težko odpovedati svojemu ponosu in se odpreti, toda tu nimamo izbire. Če to storimo, gremo od tam ozdravljeni, pravzaprav odrešeni. Tako smo notranje svobodni in veseli, maša pa se nadaljuje v našem vsakdanjem življenju.

Poslanica papeža Benedikta XVI. ob svetovnem dnevu miru Verska svoboda – pot do miru (5)

Vprašanje pravičnosti in civiliziranosti: fundamentalizem in sovražstvo do kristjanov spravljata na slab glas pozitivno laičnost držav

8. Ista odločnost, s katero so objavljene vse oblike fanatizma in verskega fundamentalizma, mora navedihovati tudi nasprotovanje vsem oblikam sovražstva do religij, ki omejujejo družbeno vlogo vernikov v javnem in političnem življenju.

Ne smemo pozabiti, da sta verski fundamentalizem in laicizem posebni in skrajni obliki zavračanja legitimnega pluralizma in načela laičnosti. Oba namreč absolutizirata omejeno in enostransko gledanje na človeško osebo; v prvem primeru dajeta prednost verske-

mu integralizmu, v drugem pa racionalizmu. Družba, ki želi vsiliti ali pa, nasprotno, zanikati vero z nasiljem, je krivična do človeka in Boga, prav tako do same sebe. Bog kliče človeštvo k sebi z načrtom svoje ljubezni, ki obsega človeka v njegovi naravni in duhovni razsežnosti in pričakuje njegov odgovor v svobodi in odgovornosti, z vsem srcem in vsem osebnostnim in občestvenim bitjem. Tudi družba kot izraz osebe in njenih konstitutivnih razsežnosti mora živeti in se organizirati tako, da bo omogočala odprtost v presežnost. Prav zaradi tega zakoni in ustanove neke družbe ne smejo biti oblikovani tako, da prezrejo religiozno razsežnost državljanov ali da jo popolnoma

izločijo. Zakoni morajo biti oblikovani z demokratičnim sodelovanjem državljanov, ki se zavedajo svojega pomembnega poslanstva, ter po meri osebe, da jo bodo podpirali v njeni religiozni razsežnosti. Ker pa le-ta ni stvaritev države, država ne sme z njo manipulirati, temveč jo mora sprejemati v priznavanju in spoštovanju. Pravna ureditev, ki na narodni in mednarodni ravni soglašala ali dopušča verski ali protiverski fanatizem, ne izpolnjuje svojega poslanstva, ki je v obrambi in pospeševanju pravičnosti in pravic vseh. Te stvarnosti ne smejo biti odvisne od samovoljne moči zakonodajalca ali večine. Že Cice- ro je učil, da je pravičnost nekaj

več kot golo dejanje, iz katerega nastane in se izvaja zakon. Pravičnost vsebuje priznanje dostojanstva vsaki osebi, ta pa je brez verske svobode, kakor je zagotovljena in živeta v njenem bistvu, okrnjena in prizadeta, prepuščena je nevarnosti prevlade idolov ter relativnih koristi, ki tako postanejo absolutne. Vse to izpostavlja družbo nevarnosti političnih in ideoloških totalitarizmov, ki pretirano poudarjajo družbeno oblast, medtem ko svobodo vesti, misli in vere omejujejo in zatirajo kot možne tekme.

Dialog med družbenimi in verskimi ustanovami

9. Dediščina načel in vrednot, ki jih izraža pristna vernost, je za narode in njihov etos bogastvo. Dediščina neposredno nagovarja vest in razum moških in žensk, spominja na nujnost moralnega spreobrnjenja, spodbuja k prizadevanju za krepostno življenje in

približevanje drugemu v ljubezni, v znamenju bratstva ter članstva v veliki človeški družini. V spoštovanju pozitivne laičnosti državnih ustanov je treba vedno priznavati družbeno razsežnost vere. V ta namen je za celosten razvoj osebe in harmoničnost družbe temeljnega pomena zdrav dialog med družbenimi in verskimi ustanovami.

Živeti v ljubezni in resnici

10. V globaliziranem svetu, za katerega sta značilni multikulturalnost in multikonfesionalnost, so lahko velika verva pomemben dejavnik edinosti in miru za človeško družino. Na podlagi njim lastnih verskih prepričanj in razumnega iskanja skupnega dobrega so njihovi pripadniki poklicani, da odgovorno delujejo na področju verske svobode. Ko smo v različnih verskih kulturah odstranili vse tisto, kar je v nasprotju z dostojanstvom moških in žen-

sk, je treba poskrbeti za bogastvo tega, kar je pozitivno za družbeno sožitje.

Družbeni prostor, ki ga mednarodna skupnost daje na voljo verstvom in njihovemu predlogu za "lepo življenje", je ugoden za večjo uveljavitev resnice in dobre, prav tako za soglasje v moralnih zadevah, kar je temeljnega pomena za pravično in mirno sožitje. Voditelji velikih verstev so glede na svoj položaj, vpliv in avtoritet v svojih skupnostih prvi poklicani k medsebojnemu spoštovanju in dialogu.

Kristjani pa so zaradi vere v Boga, Očeta Gospoda Jezusa Kristusa, poklicani živeti kot bratje, ki se srečujejo v Cerkvi in sodelujejo pri graditvi sveta, v katerem osebe in narodi "ne bodo storili nič hudega, nič pogubnega ..., kajti dežela bo polna spoznanja Gospodovega, kakor vode pokrivajo morskno globino" (Iz 11,9).

Vodstvene spremembe na sedežu mariborske nadškofije

Msgr. dr. Marjan Turnšek je novi redni mariborski nadškof metropolit

Papež Benedikt XVI. je v četrtek, 3. februarja 2011, sprejel odpoved službi dosedanjega nadškofa metropolita msgr. dr. Franca Krambergerja in na njegovo mesto imenoval dosedanjega mariborskega nadškofa pomočnika msgr. dr. Marjana Turnška. Nadškof Kramberger je papeža Benedikta XVI. prosil za razrešitev službe mariborskega nadškofa metropolita. Sveti oče je njegovo odpoved sprejel ter ga razrešil vodstva nadškofije in metropolije.

V skladu s kan. 409 § 1 Zakoniku cerkvenega prava je mariborski nadškof pomočnik dr. Turnšek s 3. februarjem postal novi redni mariborski nadškof metropolit. Msgr. Turnšek je 8. škof (2. nadškof) ordinarij na mariborskem škofijskem sedežu in 61. v vrsti lavantinskih škofov. Za nadškofa koadjutorja v Mariboru je bil imenovan 28. novembra 2009.

Msgr. dr. Turnšek se je rodil 25. julija 1955 v Celju. Leta 1974 je maturiral na Celjski gimnaziji in se vpisal na Teološko fakulteto v Ljubljani, kjer je leta 1981 diplomiral in bil tudi posvečen v duhovnika. Nato je štiri leta

Msgr. Franc Kramberger

Msgr. Marjan Turnšek

služboval kot kaplan v župniji Sv. Martina v Velenju. Podiplomski študij je nadaljeval na Papeški univerzi Gregoriana v Rimu. Magisterij je dosegel leta 1987, doktorat pa 1990. V tem času je na Vatikanski šoli za bibliotekarstvo diplomiral tudi iz bibliotekarstva. Od leta 1990 naprej je kot znanstveni sodelavec na Kongregaciji za zadeve svetnikov sodeloval pri pripravi beatifikacije Antona Martina Slomška (1999). Od leta 1993 je član združenja Evropska družba za katoliško teologijo, bil pa je tudi član tajništva sinode (plenarnega zborja) Cerkev na

Slovenskem pri Slovenski škofovski konferenci (1997–2001). Leta 1994 je bil imenovan za rektorja Bogoslovnega semenišča v Mariboru, leta 1999 pa za kanonika tamkajšnjega stolnega kapitlja in za papeževga prelata. Od leta 1990 do 2010 je z rednimi in izbirnimi predavanji, vajami in seminarji s področja sistematične (dogmatične) teologije poučeval na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani na enoti v Mariboru in Ljubljani. Sodeloval je pri nastajanju in izvajanju Šole za animatorje, ki je razširjena po vsej Sloveniji, in pri nastajanju učbenikov za

predmet Vera in kultura na katoliških gimnazijah.

Med letoma 1993–2003 je bil glavni urednik Slomškovega lista, ki ga izdaja postulatora postopka za Slomškovo kanonizacijo s sedežem v Rimu. V okviru mariborske škofije je bil od leta 1992 do 2005 odgovoren za založniško dejavnost pri Slomškovi za-

ložbi. Pogosto je sodeloval v radijskih in televizijskih oddajah. Papež Benedikt XVI. ga je 7. aprila 2006 imenoval za prvega ordinarija murskosoboške škofije. Škofovsko posvečenje je prejel v stolni cerkvi sv. Nikolaja v Murski Soboti 25. junija 2006. Kot član Slovenske škofovske konference je odgovoren za Slovensko komisijo za karitativno dejavnost, Medškofijsko komisijo za duhovne poklice, Slovensko Karitas in Komisijo Pravičnost in mir. Na mednarodni ravni je delegat SŠK v Komisiji škofovskih konferenc Evropske unije.

Svetovni dan bolnikov

Svetovni dan bolnikov spodbuja širšo javnost, da razvija čut za bolne in trpeče in vse, ki so v stiskah, ob spodobnem razumevanju zdravja v antropološkem in teološkem smislu pa spodbuja tudi promocijo zdravja. Iskanje telesnega, duševnega, duhovnega in socialnega blagostanja je danes temelj celostnega zdravljenja in iskanja ustreznega zdravljenja in pomoči. V ta proces vstopajo posamezni strokovnjaki s področja medicine, psihologije, antropologije, duhovne in socialne pomoči. V tem procesu svojo vlogo prepoznajo tudi

strokovnjaki za duhovnost, kamor sodijo tudi bolniški duhovniki.

Svetovni dan bolnikov je priložnost, da v ši-

rokem krogu iščemo možnosti in načine medsebojnega sodelovanja in ustrežne pomoči v procesu celostnega zdravljenja in spremljanja bolnikov, njihovih svojcev in ne nazadnje tudi v iskanju pomoči, ki jo potrebujemo vsi, ki so aktivni subjekti pri zdravljenju bolnikov.

Pastoralno leto krščanske dobrotelosti in solidarnosti v Cerkvah na Slovenskem predstavlja velik izziv in odgovornost za posameznika in celotno družbo.

Dr. Jože Štupnikar
ravnatelj Medškofijskega odbora
za pastoralno zdravje pri SŠK

Komentar 'od spodaj' Če vse gledaš 'iz ljudstva', ni nič smešno!

Hvaležna sem, da imam tudi letos možnost povedati, kaj in kako vidimo in gledamo na razgibano družbeno življenje mi tam spodaj. Moji komentari nikoli niso strokovne razlage dogajanja, temveč se trudim, da bi bila 'glas ljudstva'. Tako pač je. Vsak naj bi govoril in delal svojemu stanu primerno. Ja, če bi se to v polnosti uresničilo, ne bi bilo tem za komentiranje, vsaj negativnih ne. In prav zaradi tega sem si obljubila, da bom letos poizkušala dogodka in stanje gledati s pozitivne strani. Iz srca želim to sebi in tudi vam. Morda me je k temu vzpodbudila tudi knjižica Duhovitost duhovnih, pa ne da bi hotela delati reklamo, le priporočam vam jo v branje, saj si je tudi avtor knjižice menih Dorotej na samem začetku izposodil besede psalmista, ki pravi: "Ta, ki prestoluje v nebesih, se sme-

je". In mislim, da se ima ob teh naših zemeljskih zdrahah za kaj smejati. Ko sem že pri menihih, ne morem mimo 'klavzure'. Vse svoje življenje sem mislila, da je klavzura v domeni menihov in cerkvenih mož. Pa glej ga zlomka. Pri nas že vrabčki čivkajo, da je Cerkev ločena od države, pa se vse leve in desne stranke zapirajo v svoje klavzure, da se v miru kregajo. Ob klavzuri stranke največjega smo videli novinarje, ki so pred vrati čakali, da se bo pokadil bel dim, morda celo poletel bel golobček, naslednji dan pa smo v časopisih brali: "Tresla se je gora, rodila se je miš".

Ja, če vse skupaj gledaš 'iz ljudstva', ni nič smešno. Za podjetja še vedno velja stanje, ki bi ga lahko poimenovali "slovenski gospodarski cunami", danes je, jutri propade. In s seboj odnese vse, kar diši

po denarju, za sabo pa pusti razžaljene in ponižane delavce. Najbolj tragikomično ob vsem pa je, da verodostojni član vlade modruje, da je potrebno umiriti strasti in sprejeti prioritete sklepe, ki bodo ljudem vrnili zaupanje. Sprašujem se, komu so te besede namenjene? Če bi to rekli mi 'tam spodaj', prav, toda če to reče človek, ki je prisegel, da bo delal v korist države in njenih državljanov, je sprenevedanje. Osebo mislim, da bi bil najboljši recept za umiritev strasti in sprejetje prioriteten sklepov edino to, da bi vsem v hiši, kjer so celo kipi na pročelju nagi in bosji (mimogrede: menda ponazarjajo varno pot v prihodnost, srečo, blaginjo in mir), vsaj za tri mesece zamrznili plačo. Morda bi bila to edina streznitev in vsaj malo čutenja z ljudmi, ki se jim to dogaja po naših podjetjih. Sem sicer prepričana, da jim ne bo potrebno potrkati na vrata Karitas, ker so njihovi prihranki na varnem, upam pa, da se bodo naveličali zastojnih preprirov in čvakanja ter ugotovili, kaj so prave prioritete. Do vsega tega čvakanja smo

zelo tolerantni tudi katoličani. Ob svojem molku se zgovarjamo, da se ne da nič narediti, ker so itak vsi enaki, pokvarjeni, nesposobni in skrbijo le zase. Sedaj pa bomo obzirno tiho, ker bomo, če bomo slučajno povzdignili glas, dobili kot bumerang nazaj, da tudi sami nismo nič boljši. Seveda imam v mislih Mariborski sindrom. Osebo menim, da ni problem v tem, da je zmanjkalo denarja, končno to je v današnji gospodarski situaciji klasika, problem vidim v tem, da so ljudje, ki bi po svojem stanu morali skrbeti za duhovno rast, videli prioriteto svojega poslanstva v gospodarski in finančni rasti in so se šli, namesto skrbeti za misijone doma in po svetu, misijone nemogoče. Kakorkoli se bo vse skupaj končalo, bi nedvomno tudi v tem primeru veljale besede psalmista, ki pravi, da se tisti, ki je na nebeškem prestolu, smeje. Nedvomno je vesel, saj ve, da je mesto Cerkev v cerkvi in ne v pustolovskem parku. In vsaka pustolovščina nekaj stane. Žal, tudi ta. Pa vse dobro vam želim!

Jožica Ličen

Kratke

Škofijska gimnazija Vipava na Evrošoli v Strasbourg

Dijakom 4. a oddelka Škofijske gimnazije Vipava (ŠGV) je v letošnjem šolskem letu v tekmovanju Evrošola uspelo dobiti "vstopnico" za aktivno delo na zasedanju Evropskega parlamenta mladih v Strasbourg 27. januarja 2011. Dijakom slovenskih šol je na voljo več različnih možnosti za obisk omenjene ustanove in ena od njih je tudi dobra uvrstitev na spletnem kvizu Evrošola ali zmaga na tekmovanju v simulaciji Evropskega parlamenta. Oba projekta podpira Informacijska pisarna Evropskega parlamenta za Slovenijo, simulacijo pa v

glavne oblikuje Klub evropskih študentov.

Dijakom ŠGV se je uspelo v Evropski parlament 'prebiti' skozi tekmovanje v simulaciji, saj so mladi najprej dosegli prvo mesto na regijski simulaciji v Novi Gorici, nato pa so zmagali še na državnem tekmovanju. Simulacija zasedanja Evropskega parlamenta od udeležencev zahteva, da se vsebinsko poglobijo v aktualno evropsko tematiko (tema je podana naprej) ter poiščejo utemeljitve za in proti določenim predlogom, od njih pa se pričakuje, da so pripravljeni oblikovati in sprejeti kompromisni predlog. Dijaki tekmujejo kot skupina (razred), kar pomeni, da si morajo vloge med seboj čim bolj enakovredno razdeliti, ocenjevalce pa poleg vsebine zanima tudi kultura komuniciranja posamezne skupine. Državno tekmovanje je potekalo v dvorani Državnega sveta Republike Slovenije 16. decembra 2010.

Evropski parlament so obiskali 27. januarja, kjer so se srečali s skupinami dijakov iz Belgije, Bolgarije, Nemčije, Estonije, Grčije, Španije, Francije, Italije, Cipra, Luksemburga, Nizozemske, Avstrije, Portugalske, Romunije, Slovaške, Finske, Švedske in Velike Britanije (Škotske). Dopoldne so dijaki prežveli ob medsebojnih spoznavanju, prisluhnili pa so tudi predstavitev drugih evropskih šol in zastavljali vprašanja predstavnikom EU o aktualnih temah. Popoldne so mladi po skupinah razpravljali o aktualni evropski problematiki (razdeljeni so bili v šest večnacionalnih skupin), stališča svojih skupin pa so nato predstavili na parlamentarnem zasedanju. Tekmovali so tudi v Evrokvizu, kjer so odgovarjali na 17 vprašanj o EU, pri čemer so bila vprašanja zastavljena v sedemnajstih različnih jezikih. Ekipe so bile sestavljene iz predstavnikov štirih različnih držav. Izmed štirih ekip, ki so se uvrstile v finale, je bil v dveh tudi predstavnik ŠGV. Zmagala je skupina, ki so jo sestavljali predstavniki Španije, Grčije, Nemčije in Slovenije. Za vipavsko gimnazijo je pomemben del dogajanja predstavljalo tudi neformalno druženje s skupino škotskih dijakov, ki so bili nastanjeni v istem hostlu, saj so se v večernih urah seznanili tudi z osnovami škotskega plesa.

Ob slovesu so ugotavljali, da so se kljub različnosti lahko pogovarjali in dogovorili o skupnih stališčih.

Peterle je zajtrkoval z Obamo in se srečal z Bidenom

Lojze Peterle se je v Washingtonu v ZDA udeležil 59. molilnega zajtrka, na katerem je bil glavni govornik Barack Obama, predsednik ZDA. Peterle se je ob tem srečal z Josephom Bidenom, podpredsednikom ZDA; z Đordjem Ivanovom, predsednikom Makedonije; z Goranom Jandrokovičem, hrvaškim ministrom za zunanje zadeve; z Mihailom Kasjanovom, nekdanjim ruskim predsednikom vlade; z več ameriškim senatorji in drugimi državniki.

"Obama je tako mene kot druge udeležence iz več kot 140 držav presenetil z osebno izpovedjo vere in pojasnil, zakaj vsak dan moli", je povedal Peterle in dodal, da Obama sodeluje z različnimi molilnimi skupinami. Na enem od mednarodnih srečanj ob tem zajtrku pa so lahko pozdravili nepričakovano in spravi nastop dveh politikov s Kosova: Ahmeda Shalaja, ministra za finance, in Slobodana Petroviča, srbskega poslanca v kosovskem parlamentu. "Bila sta resnično pričevalska in vzbudila upanje, da je na Kosovu sožitje mogoče", je povedal Peterle.

ABC katekizem za mlade - Youcat

Kot piše Radio Ognjišče na svoji spletni strani, je dunajski nadškof kard. Christoph Schönborn pred časom predlagal, da bi ob svetovnem dnevu mladih, ki bo avgusta v Madridu, izdali Katekizem katoliške Cerkev za mlade. Papež je to zamisel sprejel in mu zaupal njegovo pripravo. Že v prihodnjih mesecih naj bi izšel prirejen katekizem, ki bo skušal mladim v njim razumljivem jeziku predstaviti osnove krščanskega življenja v katoliški Cerkv. Katekizem za mlade bo predvidoma izšel v trinajstih jezikih, tudi v slovenščini; med drugim ga bodo dobili vsi udeleženci svetovnega dneva mladih v Madridu. Nekakšen ABC priročnik katoliškega verovanja za mlade je dobil ime "Youcat" po angleškem skrajšanem naslovu Youth Catechism. Na približno 300 straneh bo predstavil verske resnice, zakramente, človekovo povezanost s Kristusom ter moralno in molitveno življenje kristjana. Pripravila ga je skupina teologov, mladinskih katehetov in mladih z nemškega govornega področja, uradno naj bi ga predvidoma predstavili prve dni aprila. Besedilo je pregledala in odobrila Kongregacija za nauk vere, uvod vanj pa je napisal papež Benedikt XVI.

Kratke

Na Valentinovo v Štmaver!

Praznovanje sv. Valentina je v Štmavru že dolgoletna tradicija, ki v vasico pod vznožjem Sabotina privablja male in velike. Že tretje leto bo praznik trajal kar cel vikend in bo v ogrevanem šotoru. V četrtek, 17. februarja, bo ob 20.30 na vrsti kulturni program, med katerim bodo nastopili domači moški pevski zbor, igralke ceter Nada Cej, Cvetka Ipavec in Sonja Bratina, pevka Darinka Drašček, plesna skupina Ajda in Lili Kovačič s harmoniko. Na večeru bodo odprli razstavo Naša mama kuha kafe, v kateri Zdravko Gruden razstavlja različne vzorce kavni mlinčkov in pripomočke za praženje in kuhanje kave. Predstavil jo bo predsednik Turističnega društva Solkan Branko Belingar. V petek bo ob 20.30 na vrsti tekmovanje v briškoli, nato bomo lahko prisluhnili zvokom rock glasbe z goriško skupino Radiowave in ajdovsko skupino Antioksidanti. V soboto bodo ob 18.00 nastopili različni otroški pevski zbori, sledil bo ples z ansamblom Arena. V nedeljo se bo veselo vzdušje začelo že dopoldne, saj bodo kioski odprti že ob 10.00. Ob 14.30 bo slovesna sveta maša, nato pa ples z ansamblom Brjar. Štmavrci tudi tokrat vabijo vse na jedi z žara in žlahtno kapljico, posebej pa priporočajo domače štruklje, brez katerih si Valentinovega nikakor ne predstavljajo.

Skupina Prihodnost je pripravila literarno srečanje v galeriji Ars

Skupina Prihodnost je v sredo, 26. januarja, v galeriji Ars organizirala srečanje z literatom, profesorjem francoske književnosti in novinarjem Alešem Bergerjem. Med pogovorom, ki ga je vodila Ivana Paljk, so mladi spoznali večkrat nagrajenega prevajalca, po zaslugi katerega so lahko tudi v slovenskem jeziku zaživeli nekateri pomembni francoski avtorji, kot je Prévert, pa tudi drugih narodnosti, kot npr. Garcia Lorca in Beckett. Prof. Berger je mladim orisal delovanje prevajalca: to je večinoma samotna in zahtevna dejavnost, ki pa daje velika zadoščenja ob javni predstavitvi dela, še posebej takrat, ko gre za v slovenščino še neprevedene avtorje. Ob prevajanju zahtevnejših del oziroma zelo karakteriziranih pesnikov doživlja tudi sama materinščina preizkuse, kajti potrebno je, da se v njej najde pravi slog in pravi način izražanja;

jezik se ob tem "brusi" in na novo lesketa. Ob vprašanju, ali je danes še prostor za mlade, ki bi želeli ubrati prevajalsko pot, je Berger

omenil dejstvo, da se je tudi zaradi Evropskega parlamenta v zadnjih časih močno razširila potreba po tolmačenju, zelo napornem vzporednem prevajanju, ki pa nima z literaturo nobenega opravka. Dokler bodo obstajale nacionalne književnosti, bo vedno tudi povpraševanje po dobrih prevajalcih. Mladi prevajalci naj iščejo avtorje, ki jih bodo z veseljem obravnavali in ki jim bodo nudili zadoščenje nad opravljenim delom: honorar namreč ni vedno pravilna motivacija. Glede možnosti objave je dejal, da sta v Sloveniji najbolj razvejena sektorja mladinske in otroške literature; država dobro podpira tisk in tudi knjižnice veliko odkupujejo. Glede prihodnjih tem slovenske literature je Berger namignil na problematiko krize kapitalizma in pogoltnosti posameznikov ali delov družbe. Večer se je končal s prijaznim kramljanjem ob žlahtni kapljici. / Skupina Prihodnost

KC Lojze Bratuž vabi na koncert Perpetuum Jazzile

V četrtek, 3. marca, bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici nastopila znana slovenska skupina Perpetuum Jazzile, katere umetniški vodja je Tomaž Kozlevčar. Za ta veliki in pričakovani dogodek z naslovom Vokalna ekstaza je že stekla prodajna vstopnica, in sicer na tel. št. 0481 531445 ali po e-mailu info@kclbratuz.org.

Vokalna skupina Perpetuum Jazzile je največja slovenska pop in jazz vokalna zasedba. Letos bo dopolnila že 27. leto ustvarjanja. Njen repertoar predstavlja privlačen izbor vokalne jazzovske in popularne glasbe. Večinoma a cappella, občasno tudi s spremljavo vrhunskih jazz instrumentalistov, se razteza od brazilске bossa nove, swinga, close harmony stila vse do funka, gospela in popa. Poslušalca ponuja splet vokalnih jazzovskih harmonij in izrednih ritmov, dotakne pa se jih tudi z odličnimi solisti, sproščenostjo in mladostnim žarom. Glasba, ki jo skupina najbolje predstavlja na svojem zadnjem albumu Africa, poslušalca neizogibno napolni z vokalno ekstazo. Album je bil v prvem tednu februarja 2010 po meritvi radia Val 202 in revije Stop najbolje prodajani CD album v Sloveniji, naslovna skladba pa je v živi izvedbi v letu 2009 poskrbela za izjemen mednarodni preboj skupine in je absolutni rekord po gledanosti slovenskih videov na spletu.

Predstavitve knjige Un onomasticidio di Stato

Inštitut za družbeno in versko zgodovino v Gorici in založba Mladika v sodelovanju z mestno državno knjižnico in Inštitutom za srednjeevropska kulturna srečanja vabita na predstavitve knjige Mira Tassa Un onomasticidio di Stato. V dvorani Della Torre (Fundacija Carigo) v Gosposki ulici bodo na predstavitvi v četrtek, 17. februarja, ob 17.30 ob prisotnosti avtorja sodelovali Liliana Ferrari, Pavle Merku, Boris Pahor in Marina Rossi.

SD Sončnica / Predavanje Julije Pelc v Močnikovem domu

Starši naj postavljajo meje sebi in otrokom

O postavljanju mej otroku in mladostniku je v sredo, 2. februarja, spregovorila Julija Pelc. Predavanja, ki ga je v Močnikovem domu priredila Skupnost družin Sončnica, se je udeležilo veliko število ljudi, tako da je bila dvorana že na prvem letošnjem srečanju nabito polna. Predavateljica je najprej poudarila, da se začenja otrokova vzgoja že v prvih mesecih njegovega življenja, ko ta stopi v varno družinsko okolje. Nekateri otroci nimajo te sreče, da bi se rodili v družini, ki bi jim znala nuditi, kar potrebujejo. Poudarila je, da sta trma in uporništvu del razvojne potrebe posameznika in da mora dobiti otrok priložnost, da sme doma reči svoj ne.

Orisala je razvoj otroka v mladostnika: obdobje, v katerem se telo razvija, v katerem razvija tudi kritičen pogled na sebe in okolico, v katerem pride tudi do moralnega razvoja. Kaj je prav in kaj ne, določijo starši že v zgodnjem otroštvu, zato tega ni treba v mladostniškem obdobju ponavljati. Za to obdobje je značilen umik v intimni svet čustev in razpoloženj. Mladostnik spoznava samega sebe in gradi svojo identiteto. Pomembno je, da otroka takrat starši ne

pahnejo od sebe s pretirano prodornostjo. Z zapiranjem vrat otrok sporoča, da rabi svoj prostor, postavlja svojo mejo.

Postavljanje mej torej ne pomeni samo starševskega postavljanja mej otrokom, pač pa tudi samim sebi. Z zanimivo vajo je poudarila pomen zglada staršev, saj ta lahko bolj

vpliva kot same besede. Otroci se učijo iz posnemanja. Pri tem je poudarila potrebo, ki jih vsak ima: moč, svoboda, zabava in ljubezen. Starši morajo poskrbeti najprej za svoj krog potreb. Tudi v tem, na kakšen način znajo poskrbeti zase, dajejo zgled otroku. Otroke je treba učiti, da sledijo sebi in svojim potrebam. Otroci danes ne poznajo več želja, ker tudi hrepenenja nimajo več. Pomembno je, da starši ne delajo stvari namesto otrok, ampak da jih naučijo razmišljati, najti rešitve. Primer takega ravnanja je, ko otrok potarna, da je žejen. Če mu starši takoj prinesejo kozarec z vodo, mu s tem ne po-

magajo, ker je sposoben najti rešitev svoji težavi: naliti si vodo v kozarec.

Postavljanje meja je za otroka koristno le, če so te meje trdne, a ne toge, sicer bi šlo le za discipliniranje. Z rastjo otroka je pomembno, da starši postanejo njegovi sogovorniki, da z njimi sklepajo kompromise. Naloga otrok je, da meje preizkuša, ker tako rastejo, a prevelika neprilagodljivost in nepopustljivost jim pri odraščanju ne pomagata. Nazadnje je poudarila, da je odnos do vsakega otroka različen, ker je vsak otrok osebnost zase. Starši sicer lahko vplivajo nase, lahko tudi spodbujajo drugega, a odziv le tega ni odvisen od staršev, zato gre do včasih otroci po svoje. Predavanje je končala tako, da je še enkrat spomnila starše, naj postavljajo meje tudi sebi, naj skrbijo najprej tudi za svoje potrebe in naj sprejemajo otroke tudi z napakami, ki jih zagrešijo.

Bee

Stališče goriškega tajništva SSK in goriške sekcije SSK Slovenski rajonski sveti ne smejo biti spremenjeni

V tem tednu sta zasedala goriška sekcija in goriško pokrajinsko tajništvo stranke Slovenska skupnost. Na obeh sestankih je bila skupna točka zakon 29, ki ga je deželni svet Furlanije Julijske krajine odobril v sredo, 2. januarja 2011, in zadeva nujna določila na področju občinskih rajonskih svetov.

V goriški pokrajini se ta tematika tiče izključno rajonskih svetov občine Gorica, ker ima status glavnega mesta pokrajine, čeprav ne presega 50.000 prebivalcev.

S tem zakonom se je dežela FJK poslužila avtonomije ter zakonsko omogočila ohranitev rajon-

skih svetov, kajti na državni ravni jih je državni zakon ukinil. To potezo sta goriška sekcija SSK in pokrajinsko tajništvo ocenila pozitivno. Razlogov za ohranitev rajonskih svetov je sicer več. Za Slovence pa predstavljajo pomemben dejavnik soudeležbe pri upravljanju lastnega ozemlja in pri zagovarjanju jezikovnih pravic. Obenem jih lahko tudi povežemo z zgodovinskim dejstvom, da so nekateri sedanji goriški rajonski sveti bili v času Avstro-Ogrske samostojne občine (Štandrež in Podgora).

Goriško pokrajinsko tajništvo in goriška sekcija SSK sta pri tem naglasila nekaj kritičnih pogle-

dov, ki zadevajo pogoje za ohranitev rajonskega sveta. Najbolj problematičen je člen, po katerem je za ustanovitev oz. ohranitev rajonskega sveta potrebnih najmanj 10.000 prebivalcev. To pomeni, da jih Gorica ne bo mogla imeti več kot štiri. Kaj se bo torej zgodilo?

Na obeh sejah so poudarili dejstvo, da deželni zakon ne omenja zaščitnega zakona 38/01. Ta ima kar nekaj določil, ki zadevajo omenjeno tematiko. Še najbolj je pri tem pomemben 21. člen o zaščiti družbenih, gospodarskih in okoljevarstvenih interesov, kjer je določeno, da "na območju, ki ga določa 4. člen, morajo upravna ureditev, raba teritorija, gospodarsko, družbeno in urbanistično načrtovanje ter njihovo izvajanje tudi v primeru razlaščanji težiti k zaščiti zgodovinsko-kulturnih

značilnosti" ter da "za namene, o katerih govori 1. odstavek, in sporazumno z Odborom mora biti v pristojnih posvetovalnih organih zagotovljeno ustrezno predstavninstvo slovenske manjšine". Poleg tega 21. člen v svojem 4. odstavku določa, da "za izvajanje tega člena je predviden izdatek v višini največ 1.000 milijonov lir letno, začeti z letom 2001", tako da se občinske uprave za ohranitev rajonskih svetov lahko poslužujejo tudi že določene finančne postavke.

Na obeh razpravah je prišlo do sklepa, s katerim SSK zahteva, da ohranita goriška občinska uprava in Dežela FJK vse tri rajonske svete Pevma-Štmaver-Oslavje, Podgora in Štandrež, kjer so Slovenci najbolj številčno prisotni. Pri določanju ostalih pa naj prav tako upošteva omenjena zakonska določila za zaščito Slovencev.

JČ

Prejeli smo

Brez strahu bodimo Slovenci!

V nedeljo, 24. oktobra 2010, smo člani PD Podgora in vsa župnijska skupnost slovesno sprejeli novega stalnega župnika, ki je prišel živeti k nam v Podgoro in upravljal samo našo vas. Danes, po treh mesecih župnikovanja, je g. Josip Caha 'prepeščil' Podgoro 'na dolgo in široko' in ponesel Božji blagoslov v skoraj vse vaške hiše. Redno obiskuje ostarele in bolnike, približno 25 oseb, ter jim deli zakrament sprave in evharistije. Žal je postal tarča italijanskega fašista, ki ga napada po italijanskem tisku, češ da se pri naši dvojezični maši sliši preveč slovensčine. Na časopisu je bilo

to pisano isti dan, ko je predsednik suverene republike Slovenije bil častno sprejet na Kvirinalu, kjer se je doneče razlegala naša slovenska himna. Vsi, ki nas to zanima, smo slišali, kako je italijanski predsednik Giorgio Napolitano rekel, da je v Italiji slovenska manjšina najpomembnejša manjšina v Italiji. Vemo pa, da nas južnotirolska manjšina presega; pri tem ne mislim seveda na številčnost, ampak na narodni ponos. Da bi dosegli cilje, so nekoč razstreljevali električne daljnovode in tako tudi s tem dosegli, da imajo svojo avtonomno deželo. Jaz sem miroljubna, zato še zdaleč

ne svetujem takih nasilnih dejanj. Ko me je že prejšnji mesec ista oseba napadla v tisku, sem to zavestno prezrla, sedaj pa se obračam na vse tukajšnje Slovence, naj se vsi idealno združimo in pokažemo našo prisotnost, s tem da svobodno govorimo naš sladki materni jezik ne samo doma med štirimi zidovi, ampak v javnosti, brez strahu in sramu, kot se večkrat dogaja. To se sicer navadno ne dogaja med mladimi, temveč bolj pogosto med starejšimi, kot sem jaz, ki sem v skoraj sedemdesetletnem življenju že kot otrok pri igri, nato na delu kot prodajalka v trgovini bila označena kot 'sciava' ali ko sem morala poslušati besede 'non me stia parlar in quella brutta lingua'. Iskreno vam povem, da me najbolj zaboli, ko slišim Slovence, da govorijo med seboj v italijanščini, ker se jim verjetno zdi to bolj fino.

Albina Pintar

SD Sončnica

V organizaciji Skupnosti družin Sončnica bo Miha Kramli v torek, 15. februarja, ob 20.30 v dvorani goriškega Doma Franc Močnik (ul. San Giovanni 9) govoril na temo: "Odvisni od?!". Kaj sploh je odvisnost, kaj fizična in psihična zasvojenost, kako ju prepoznamo pri sebi, naših mladih in kateri so najučinkovitejši ukrepi, da se rešimo iz tega začaranega kroga? Kramli je diplomiral iz teologije, opravil podiplomski študij iz družinske dinamike in psihoterapije. Vodi Center za zdravljenje odvisnosti in Novi Gorici. Sodeluje v različnih programih na področju zdravljenja odvisnosti in preventive, vodi delavnice in predava po šolah.

POGOVOR Lovrenc Peršolja

Rajoni so zelo pomembni!

V času, ko se javnost sprašuje, kako bo s prihodnostjo rajonskih svetov, je stekel pogovor z Lovrencem Peršoljo, predsednikom rajonskega sveta za Pevmo, Štmaver in Oslavje.

Kako ocenjujete trenutno stanje v rajonu?

Delovanje rajona poteka dobro. Redno se srečujemo na sejah, zato da bi govorili o konkretnih problemih in jih takoj reševali. Člani se večinoma redno udeležujejo sej. Denarja pa primanjkuje tudi nam. Pred tremi leti smo imeli na razpolago 11.000 evrov, sedaj pa le 3.500. To je za nas malenkost, ker se s tem denarjem ne da narediti veliko. Prej smo lahko opravljali manjša dela v rajonu: popravila cest ali cevi in samega sedeža; zamenjali smo okna in polkna. Lahko smo podpirali vse, kar se je v rajonu dogajalo. Rajonski svet je bil prisoten, kot prireditelj ali pokrovitelj, pri vseh dejavnostih in vseh treh vaseh: pri pohodih, kulturnih praznikih, koncertih ter praznovanjih sv. Valentina in sv. Ane. Nekeč smo podpirali tudi pustne prireditve in nekaj denarja namenjali pripravi voza. Vsako leto smo pomagali tudi vrtcu in soli s plačevanjem popravil in z

nakupom didaktičnega materiala.

Z občinsko upravo imamo dober odnos, tako z županom kot z odborniki in tehniko. Sodelovanje je pozitivno, čeprav je birokracija zelo zapletena in se vleče. Odnosi in obljube pa so pozitivni.

Katere načrte imate sedaj?

Začeli smo urejati usad v Štmavru pri dveh hišah, ki sta v neposredni bližini cerkve. Civilna zaščita je že prišla tja, da bi opravila delo. Naredili bodo podporna zidova med hišama, zato da bi zadržali usad, vode pa bomo odvedli. Uredili bodo tudi kilometer ceste ob cerkvi, kjer manjkajo kanali. Pričakujemo denar, namenjen rajonu iz sklada "Tesoretto". Upamo, da se bodo dela, vključena v seznam, lahko čim prej začela. Najbolj nujno je parkirišče pri vrtcu, ker je ta ravno na ovinku in je ob urah, ko starši peljejo tja otroke, zelo nevarno. Urediti je treba tudi ceste, ki so v zelo slabem stanju, predvsem proti Štmavru, kjer niso bile popravljene že petde-

set let. Na seznamu sta tudi ureditev in popravilo sedeža v Pevmi, kjer je novo športno igrišče, zato da bi se v stavbi naselila razna društva. Tako bi center lahko zaživel. Nujna so tudi nekatera popravila v vrtcu in šoli. Rajon podpira ovrednotenje turizma v naših krajih, v Brdih in na Sabotinu. Mario Muto pripravlja v prostorih nekdanje vojašnice muzej, ki bo odprt predvidoma marca. Rajon seveda to delo podpira.

Glavni težavi sta usadi v Štmavru in stanje cest.

S katerimi težavami se srečujete pri svojem delu?

Težave so v glavnem birokratske. Imamo konkretne predloge, a zaplete se z birokracijo. Problem se lahko zato vleče mesece. Primer je parkirni prostor pri vrtcu; gre za zelo enostavno delo, a se zanj potegujemo že leto in pol. Spremeniti je bilo treba regulacijski načrt, zato se je postopek upočasnil.

Dodati je treba, da je pomanjkanje sredstev zelo velik problem. Seznam del je na občini že veliko let, a dela niso bila opravljena prav zaradi tega razloga. Sem spadajo ureditev cest, sedeža in obeh pokopališč.

S čim ste pri delu poseben zadovoljni?

Zelo sem vesel, da se člani udeležujejo sej, ker pridejo na njih na dan tudi majhni problemi, ki jih skušamo sproti reševati. Vsi člani so aktivni pri delovanju, tako pri raznih opravilih kot na ravni kulture. Odnosi z občino so tudi dobri, saj vedno prisluhne in priskoči na pomoč. Poudaril bi tudi sodelovanje z vaščani. Večkrat nas pokličejo

in obvestijo, če je kaj narobe, zato lahko hitro posredujemo.

/stran 14
Bee

DRUŠTVO JADRO, SKŠRD TRŽIČ, ZDRUŽENJE STARŠEV SLOVENSkih ŠOL ROMJAN s pokroviteljstvom OBČINE TRŽIČ in v sodelovanju s KINOATELJEJEM GORICA

vabijo na

večer slovenske kulture

TAM, KJER SE VODI ZDRUŽUJETA

slavnostni govornik župan občine Piran Peter Bossman

OPZ OŠ Romjan - vodi Lucija Lavrenčič

Trenutek reke - režija Anja Medved, Nadja Velušček

Oktet Starši Ensemble - vodi Silvia Pierotti

glasbena spremljava Zulejka Devetak, Angelica Minetto
napovedovalca Valentina Sivec, Piero Donnini

občinsko gledališče v Trziču

petek, 11. februarja 2011, ob 20. uri

vljudno vabljeni na

KONCERT JPC QUARTET

Nicola Privato, Jan Sturiale,
Marco Privato in Igor Cecchini

posebni gost J.Kyle Gregory

predstavljena bodo dela iz zgoščenke LIBRA

vstop prost

Kulturni center Lojze Bratuž

sobota, 19. februarja 2011, ob 20. uri

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

Koncertna sezona
2010-2011

VOKALNA EKSTAZA

Perpetuum jazzile

Tomaž Kozlevčar, umetniški vodja

Kulturni center Lojze Bratuž

četrtek, 3. marca 2011, ob 20.30

predprodaja vstopnic na tel. 0039 0481 531445
info@kclbratuž.org

C. P.

davne spomine na čase, ko so tu živeči Slovenci še imeli slovenskega duhovnika, ki jim je v domačem jeziku oznanjal verske resnice in jih učil peti lepe slovenske pesmi. Ob zvokih nežne božične pesmi so se domačini vzradostili, bili so presrečni, presunjeni in marsikateremu se je orosilo oko. Vsi skupaj domačini in pevci so doživeli zares lep in nepozaben večer. Pristrčno druženje se je po maši nadaljevalo v domači gostilni Šgubin ob petju, zdravicah, prigrizku in

rojak iz Mirna. Prav po njegovi zaslugi so se stakle prijateljske vezi med krminskimi Slovenci in župnijskim zborom iz Mirna, ki ga ob praznikih povabijo, da jim s svojim petjem obogati praznično bogoslužje. Tako je bilo tudi v nedeljo, 23.1.2011. Mirenski pevci so z lepo slovensko božično pesmijo želeli dragim rojakom čim bolj približati skrivnostno božično noč. Tudi pri Subidi se je po maši nadaljevalo pristrčno druženje z gostoljubnimi domačini.

Obvestila

Vpisovanje otrok v 1. letnik vrtca in 1. razred osnovne šole za šol. leto 2011-12 poteka na tajništvu večstopenjske šole v Gorici (ul. dei Grabizio št. 38 - tel. 0481 531824) od 24.1.2011 do 12.2.2011, in sicer od ponedeljka do petka od 8.30 do 10.30, ob sobotah od 8.30 do 12., ob torkih in sredo pa tudi popoldne od 15. do 17. ure.

Fotoklub Skupina 75 prireja 15. t. m. ob 20.30 v Galeriji 75 na Bukovju večer v nizu Odprtih klubskih večerov z avtorjem. Priznani fotograf in profesor tehnike digitalne fotografije na beneški umetnostni akademiji (Accademia di Belle Arti Venezia) Walter Criscuoli bo predaval s pomočjo video projekcije o fotografiji in eksperimentiranju.

KD Sabotin prireja od 9. do 11. aprila tridnevni izlet v Rim. Razpoložljivih je še nekaj mest. Informacije 0481 539992 (Nadja). **Z Novim glasom v Nemčijo** od 14. do 21. junija 2011. Prijava in informacije na upravi NG v Gorici, tel. 0481 533177, in na uredništvu v Trstu, tel. 040 365473. Akontacija ob vpisu: 200,00 evrov. Kdor bi želel prejeti program potovanja po elektronski pošti, naj sporoči na naslov mohorjeva@gmail.com.

Slovensko planinsko društvo v Gorici prireja ob 100-letnici ustanovitve večdnevni planinsko-turistični izlet v Bolgarijo od 25. junija do 3. julija. Prevoz z avtobusom. Prednost imajo člani društva.

Svetovalci za delo bi izobrazili delovno in vestno osebo za upravljanje osebja in spojenih obvez. Potrebna sta znanje slovensščine in raba računalnika. Curriculum na mail: studio@consulenzelavoro.it.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča udeležence srečanja za Valentino, da bo v soboto, 12. februarja, odpeljal v Pineto pri Gradežu prvi avtobus s trga Medalje d'oro v Gorici ob 16. uri s

postanki pri vagi blizu pevnega mosta, v Podgori pri športni palači in v Štandrežu. Drugi avtobus pa bo odpeljal iz Štandreža ob 16.20, nato s postanki v Sovodnjah (ob 16.30), na Vrhu, Poljanah, v Doberdolu in Jamljah. Priporoča se točnost.

Nadaljuje se akcija za riž otrokom p. Pedra Opeke na Madagaskarju. Vaš dar lahko izročite na banko: MISIJONSKI KROŽEK ROJAN IBAN: IT 22 L 08928 02201 02000086948.

Darovi

Za Novi glas: Vellkonja Marjan, Nemčija 100,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 11.2.2011 do 16.2.2011)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob četrkih in sobotah, od 21.30 do 22.30. Ob nedeljah od 14.30 do 15.30. Spored:

Petek, 11. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 13. februarja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 14. februarja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Torek, 15. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 16. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Moje celice Jožka Kraglja II. del - Izbor melodij.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Nedelja, 13. februarja 2011, ob 17. uri

Ray Cooney

ZBEŽI OD ŽENE

REŽIJA JOŽE HROVAT

Dramski odsek PD Štandrež

VELIKA DVORANA
KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

DRUŠTVO ARS

vljudno vabi na odprtje razstave

VODA IN ZEMLJA

predstavili se bodo likovniki Društva Mazzini iz Trziča
razstavljena dela bo predstavil Jurij Paljč

Galerija Ars na Travniku 25 v Gorici
petek, 18. februarja 2011, ob 18. uri

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ, KROŽEK ANTON GREGORČIČ, RTV SLOVENIJA, KD ČEDERMAC in KINOATELJE - GORICA

vabijo na

projekcijo filma po istoimenski povesti
Franceta Bevka

ČRNI BRATJE

scenarij za film sta napisala Marjan Bevk in Marko Bratuž
režija Tugo Štiglic

Kulturni center Lojze Bratuž

petek, 18. februarja 2011, ob 20.30

Knjiga Vasje Klavore odslej tudi v madžarščini Doberdob. Kraško bojišče, 1915-1916

V prostorih Inštituta in muzeja vojaške zgodovine v Budimpešti so 25. januarja predstavili madžarski prevod knjige *Doberdob. Kraško bojišče, 1915-1916* Vasje Klavore. Predstavitve avtorjeve četrte knjige o Soški fronti, ki je v izvirniku izšla leta 2007, leto kasneje pa tudi v nemškem jeziku, je pridilo Veleposlanstvo RS v Budimpešti v sodelovanju z madžarskim ministrstvom za obrambo in že omenjenim inštitutom in muzejem vojaške zgodovine. Predstavitve so se poleg avtorja, madžarskega ministra za obrambo Csabe Hendeja in slovenske veleposlanice v Budimpešti Darje Bavdaž Kuret udeležili tudi številni veleposlaniki in vojaški atašeji v Budimpešti, visoki predstavniki madžarskih ministrstev in drugi pomembni gostje. Obrambni minister Hende je v svojem nagovoru povedal, da se na Soški fronti v prvi sve-

Vasja Klavora

točni vojni skupaj bojevali slovenski, madžarski in vojniki številnih drugih srednjeevropskih narodov, ki jih družita skupna preteklost in prihodnost. Pouda-

je pomembna tudi za Madžare in ohranja spomin na padle madžarske junake. Slovenska veleposlanica v Budimpešti, Bavdaž Kuretova, je naglasila pomen knjige, ki govori o skupni slovensko-madžarski zgodovini in prijateljstvu. "Narodi, ki so se pred več kot 90 leti bojevali na Soški fronti, so danes zavezniki, združeni v evropskih in atlantskih povezavah. Sodelovanje in skupne vrednote so Evropi prinesli blagostanje, mir in varnost", je poudarila. Avtor, upokojeni zdravnik in od leta 2004 podpredsednik Državnega zbora RS, ki ga zanimanje za zgodovino in zgodovinopisje spremlja že od otroštva in je že skoraj 20 let hišni avtor Mohorjeve založbe iz Celovca, njegove knjige pa so močno pospešile zanimanje za Soško fronto v Sloveniji in v nemško govorečem prostoru, je izrazil zadovoljstvo, da je knjiga na Madžarskem delež-

na velikega zanimanja. Povedal je tudi, da je pomembno, da prihodnje generacije vedo, kaj se je dogajalo v vojnih letih, in dodal, da je knjiga tudi poklon junaštvu madžarskih vojakov, ki so se borili daleč od doma, na neprijaznem, goratem ozemlju. Ob tej priložnosti se je zahvalil vsem, ki so sodelovali pri projektu izdaje knjige v madžarskem prevodu, še posebej prijatelju Gaborju Ovariju z Inštituta in muzeja vojne zgodovine v Budimpešti, ki je z dragocnimi strokovnimi informacijami pomagal že pri nastanku knjige. V knjigi *Doberdob. Kraško bojišče, 1915-1916* je Klavora opisal dogodke, ki jih je sprožil podpis tajnega Londonskega sporazuma med Italijo in državami antante 26. aprila 1915. Z njim se je Italija zavezala, da bo vložila vse svoje napore v vojni kot zaveznica Francije, Velike Britanije in Rusije. Dne 23. maja 1915 je po dolgem obotavljanju napovedala vojno Avstro-Ogrski ter s tem sprožila krute boje na jugozahodnem bojišču. Knjiga, ki bo zdaj tudi madžarskim bralcem razširila znanje o vojnem dogajanju ob Soči, kjer je trpelo in umrlo tudi ogromno madžarskih vojakov, opisuje, kot pove že sam naslov, predvsem vojaško dogajanje v prvih šestih soških bitkah na Doberdobski planoti.

Nace Novak

Kratki

Predstavitve zbornika Marka Vuka v Mirnu

Kulturno društvo Stanko Vuk Miren - Orehovlje je za letošnji februar - mesec kulture pripravilo vrsto prireditev, ki so se začele v petek, 4. februarja, s počastitvijo spomina na mirenskega rojaka Marka Vuka. V mirenski osnovni šoli, kjer so se zbrali številni poslušalci, so predstavili zbornik Marko Vuk 1947 - 2004, z

besedil iz spominske slovesnosti na Mirenskem Gradu 24. 11. 2007. Zbornik sta lani izdala Goriška Mohorjeva družba in Pokrajinski arhiv Nova Gorica, ki hrani velik del zapuščine Marka Vuka. O zborniku so spregovorili Marija Češčut z Goriške Mohorjeve ter Ivanka Uršič in Jurij Rosa iz Pokrajinskega arhiva. Prireditve se je začela s petjem mirenskega cerkvenega pevskega zbora in uvodnim pozdravom predsednika Kulturnega društva Stanko Vuk Andreja Budina, nato je vse prisotne nagovorila Marija Češčut, ki je izrazila veliko veselje ob tem srečanju v Mirnu. Jurij Rosa se je spomnil slovesnosti iz leta 2007, ko so, ob 60-letnici Markovega rojstva, darovali mašo v Mirnu in mu nekaj dni kasneje posvetili še simpozij v Gnidovčevem domu na Mirenskem Gradu. Takrat je dvajset pričevanj udeležencev simpozija vsestransko osvetlilo lik Marka Vuka, kasneje pa so se odločili, da bi tekste zbrali in jih objavili, da bodo dostopni širši javnosti. Jurij Rosa je poudaril, da so knjigo pripravili, ker so čutili dolg do Marka in njegovega velikega dela za primorski prostor, zaradi njegove mame Natalije, ki je vestno in odgovorno ravnala z njegovo dediščino, in zaradi vseh ljudi, ki smo ga poznali, z njim sodelovali, se družili ter cenili njegov doprinos k plemenitim stvarim in vrednotam naše družbe, posebej tukaj na Primorskem. Na povabilo za pripravo zbornika so se odzvali vsi, ki so sodelovali na simpoziju, objavljena pa so tudi besedila, ki takrat niso bila predstavljena. Ivanka Uršič, skrbnica zapuščine Marka Vuka v Pokrajinskem arhivu, je prisotnim predstavila sklope besedil in njihove avtorje, Jurij Rosa pa je prebral izbrane odlomke nekaterih besedil. Mejnike življenja Marka Vuka je na začetku zbornika, v Pismu prijatelju, opisal Marko Tavčar, temu sledi uvodni nagovor Tomaža Pavšiča ob spominski slovesnosti v Gnidovčevem domu, Markova gimnazijska leta je opisal nekdanji sošolec Bogdan Žorž. Za tem se zvrstijo poglavja, ki opisujejo njegovo delo v Goriškem muzeju, njegovo izjemno poznavanje "primorskih reči", predanost umetnostni zgodovini, slovenstvu, demokraciji, glasbi. Predstavljeni so Markovi stiki z zamejstvom, bogato delo v domačem kraju in za domači kraj. Na koncu je opisana arhivska zapuščina, v zadnjem poglavju pa je objavljen še nagovor Antona Pusta med spominsko mašo na Mirenskem Gradu. / Katarina Brešan

Ljubljana: svetovna prestolnica knjige / Knjige za vsakogar

Kdor se je v pretekli polovici leta 2010 (ali morda še malo prej) sprehajal po slovenski prestolnici, je mogoče opazil zanimive napise in logotipe, ki prikazujejo odprto knjigo. Od 23. aprila 2010 do 23. aprila 2011 je namreč Ljubljana nosilka Unescovega naslova svetovne prestolnice knjige. Mogoče je radovedni obiskovalec opazil, da se kulturni dogodki vrstijo kar naprej. Ljubljana je svojo kandidaturo predlagala ravno v letu, ko smo Slovenci praznovali petstoletnico rojstva Primoža Trubarja. Zanj se je potegovalo še šest mest: Dunaj, Guadalajara, Lizbona, Riga, St. Peterburg in Wellington. Zaradi pestrega programa, ki vključuje založnike, knjigarne in knjižničarje ter spodbuja bralno kulturo, je bila za ta naslov izbrana ravno Ljubljana. Prizorišče različnih dogodkov je sicer slovenska prestolnica, kljub temu pa se je pobuda lahko dotaknila tudi Slovencev, ki v prestolnico zahajajo le poredko. Knjige za vsakogar je projekt, s katerim so želeli opozoriti na problem dostopnosti knjig. Mestna občina Ljubljana in Javna agencija za knjigo RS sta podprli izdajo enaindvajsetih knjig vrhunskih domačih in tujih avtorjev. Knjige za vsakogar ne bi bil učinkovit projekt, če ne bi bil razširjen po celotnem slovenskem ozemlju. Zato lahko stojnico s knjigami, ki stanejo le 3 evre, najdete v najrazličnejših knjižnicah in knjigarnah na Slovenskem, veliko jih je tudi na Primorskem, v zamejstvu pa v Tržaški knjigarni. Sodeč po podatkih na spletni strani (www.ljubljanasvetovnaprestolnicaknjige.si/knjige-za-vsakogar/), se v Novi Gorici knjige prodajajo na štirih mestih, a stojnice s knjigami v nakupovalnem središču Qlandia ni bilo, našla pa sem jo v pritličju Bevkove knjižnice. Še nekaj mesecev nas loči do aprila, ko bo Ljubljana predala naslov Buenos Airesu. Knjižni molji pa si bomo knjige lahko nabavili tudi kasneje, saj je projekt bil zelo uspešen in so se na ljubljanski občini odločili, da se bo nadaljeval še po 23. aprilu. / Bee

Literarni četrtek s Polono Glavan Liki iz novega romana živijo skupaj z avtorico

V četrtek, 3. februarja, je v Galeriji Tir na Mostovni potekal drugi literarni večer. Tokrat se je Anja Mugerli pogovarjala s pisateljico Polono Glavan, ki piše predvsem kratke zgodbe, a se je že posvetila tudi romanu. Leta 2001 je izdala roman *Noč v Evropi*, za katerega pravi, da je njeno mladostno romantično delo. V njem obravnava vprašanja mladosti in netežke preizkušnje. Gre bolj za pripetljaje kot prave dogodke. V zbirki kratkih zgodb *Gverilci* govori o socialnih temah, družbenih problemih in vprašanju nestrpnosti. O prvem romanu je povedala, da je najprej razmišljala o scenariju in napisala sinopsis, a je nato zgodbo zastavila v obliki proze. Govorila je tudi o likih v svojih ro-

manih in kratkih zgodbah. V romanih se v like bolj poglobiš, ti postanejo večdimenzionalni, čeprav je tudi pri kratki zgodbi bistveno, da so liki plastični in prepričljivi. O svojem prvem romanu je povedala, da je v njem vladal princip kratke zgodbe, ker je dejansko šlo za pet zgodb. Tokrat snuje delo, ki je roman v klasičnem pomenu besede. Po vsej verjetnosti bo nosil naslov *Kakor obrneš*. V njem nastopata dve junakinji: sedemnajstletno dekle z obritoglavim fantom in je tudi zaradi njegovega vpliva našpičena proti vsemu ter studentka, ki "inštruira" bosanskega dečka angleščino. Zgodbi se nazadnje prepletata. Avtorica je prebrala odlomek iz še neobjavljenega romana: monolog sedemnajstletne Lili, ko

ugotovi, da je noseča. Polona Glavan je priznala, da, ko piše, vloži v to veliko truda in da je pikolovsko natančna. Zato piše počasi, roman piše že dve leti in ga bo verjetno še toliko časa pisala. Povedala je, da, ko dobi idejo za

Njeni dialogi so zelo posrečeni, ker lovi živ govor. Napisala je scenarij za film *Gverilci*, sama pa se nima za scenaristko. Veliko bolje se počuti, če ima oporo konteksta. Pri scenariju mora skozi dialoge prikazati tudi notranje mo-

zgodbo, takoj ve, ali bo to kratka zgodba ali roman, čeprav trenutno vlaga vse svoje moči v roman. Tega si v svoji glavi predstavlja kot film. Liki so živi in so njeni "cimri", vsakemu se pozorno posveča.

nologe, ker morajo liki povedati veliko več od tega, kar izrečejo. Nazadnje je povedala, da je bila zanjo literatura vedno na prvem mestu.

Bee

PIKA NA (PESMI) Majda Artač Sturman

Pevcu

*Kdo zna
noč temno razjasnit', ki tare duha!*

*Kdo ve
kragulja odgnati, ki kljuje srce
od zora do mraka, od mraka do dne!*

*Kdo uči
izbrisat' 'z spomina nekdanje dni,
brezuprihodnih odvet' spred oči,
paznoti ubežati, ki zdanje mori!*

*Kako
bit' hočeš poet in ti pretežko
je v srcu nosit' al' pekel al nebo!*

*Stanú
se svojega spomni, trpi brez miru! -*

France Prešeren (1800-1849)

Ob slovenskem kulturnem prazniku se kot že tolikokrat z občudovanjem vračam k Prešernovi poeziji. Težko se je sicer odločiti, izbrati in napisati kaj izvirnega, predvsem pa strnjenege o izbrani pesmi, kot je običajno za to rubriko. Lahko bi navedla štirivrstični motto, ki uvaja zbirko *Poezije*, razpet med strah in upanje, ali pa bi iztrgala iz *Zdravljice* verz, ki jih Pesnik namenja izrecno nam ženskam: "Bog živi vas, Slovenke, / prelepe

Zlathne rožice!", lahko bi ob skorajšnjem valentinovem ponudila v branje eno izmed *Gazel* (katerikrat že? Saj vem, da Prešerna znate na pamet...).

A kot ljubiteljica antike ponujam nekaj utrinkov, povezanih z večno aktualno poetološko tematiko in likom pesnika, ki se pri Prešernu uteleša tako v liku Prometeja kot v mitološkem pevcu Orfeju. Zgornja pesem s svojo globoko povednostjo in do potankosti preiščeno vizualno in glasovno podobo sega globoko h koreninam pesniškega duha, razpetega med pekel in nebo, med trpljenje in slast umetniškega ustvarjanja. Uporni poetov duh, uklenjen v ključujočo življenjsko bolelost, je obsojen na neprenehno trpljenje kot na skalo priklenjeni Prometej. Prometejska muka se obnavlja v času kot spomin, kot brezupnost v pogledu na prihodnost, kot praznosta zdajšnjosti. To je usoda, ki jo pevec

mora sprejeti nase, je dolg, ki ga mora plačati svoji poklicanosti. Dramatičnost pesnikovega položaja se stopnjuje in upada v *crecscendu* in *decrecscendu* različno dolgih kitic. Prvi verz se (razen v zadnji) usodno začinja z vprašalnico, a se izvije v trpek vzdih vzključne povedi s klicajem, ki se zvokovno zaključuje v razponu lestvice samoglasniškega trikotnika *a-e-i-o-u*. Gre za pravi umetniški bisser!

V Prešernovem opusu ima poetološka tematika dvojno, to je poleg prometejske tudi svetlo orfejsko razsežnost. Vera v moč poezije doživi svoj vrh v osrednjih sonetih Sonetnega venca, v katerih pesnik upa v prihod domačega Orfeja in v njegovo pesniško moč, ki naj pripomore k obnovitvi in enot-

Ivan Grohar:
Dr. France Prešeren;
olje na platnu

nosti *Slovenske* ne cele. Tretja kitica sedmega soneta nam poleg usodne zaznamovanosti pevca z bolečino daje čuti še neko globljo dimenzijo pesniške vloge. Tisto združevalno, ki jo je sam Prešeren - kot pevec prerok - s svojim klicem k enotnosti odigral v zgodovini slovenskega naroda na poti državnosti.

SNG Nova Gorica vabi

Gostovanje SNG Opera in balet Maribor

Edward Clug
RADIO AND JULIET
sodobni balet
Petek, 18. 2., ob 20.00
v SNG Nova Gorica

Kulturni dom v Trstu / Praznovanje Dneva slovenske kulture

Vajeti prihodnosti slovenske manjšine v Italiji so v naših rokah

“Glasbena matica si lahko šteje v čast, da ji je bila poverjena organizacija osrednje Prešernove proslave, kljub temu da smo režirali proslavo že pred dvema letoma ob stoletnici naše ustanove. Po eni strani pogrešam dejstvo, da slovenska manjšina letos ni mogla pripraviti svojega izvirnega projekta, po drugi strani pa je letošnja Prešernova proslava dokaz, da je Glasbena matica v vseh teh letih stala pomembne vezi s slovenskimi glasbenimi ustanovami - slovensko opero in slovensko filharmonijo ter z RTV Slovenija oziroma z njenim simfoničnim orkestrom in Big Bandom, ki bo oblikoval nočnejši program”, nam je povedal ravnatelj Glasbene matice Bogdan Kralj pred začetkom osrednje Prešernove proslave.

In ravno slovenske ljudske pesmi v jazzovski priredbi so ustvarile svojevrsten, prikučen spored letošnjega praznovanja Dneva slovenske kulture, ki sta ga krovni organizaciji - Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno gospodarska zveza - ob sodelovanju Slovenskega stalnega gledališča, Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, Kulturnega doma Gorica, Kulturnega centra Lojze Bratuž, Zveze slovenskih kulturnih društev, Slovenske prosvete, Zveze slovenske katoliške prosvete in Inštituta za slovensko kulturo priredili v nedeljo, 6. februarja, v Kulturnem domu v Trstu.

Spored se je začel že pred osrednjim dogodkom, ko so v pritličnih prostorih kulturnega hrama odprli fotografsko razstavo z naslovom *Unica voci e colori di un paesaggio*, ki jo je tržaška pokrajina priredila v sodelovanju s SSG. Postavitve prikazuje na podlagi 150 fotografskih posnetkov

naravne lastnosti in skrite koticke našega ozemlja, na katerem se sredozemska veže s kraško zemljo: naravne danosti pa so tudi močno prepredle in oblikovale čutnost in miselnost ljudi, kar je privedlo do čisto posebnega

s sladkusi jazz glasbe in kulturniki našega zamejskega prostora. Ko sta v prve vrste velike dvorane sedla tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš, ob katerem je stala ekipa slovenskega Generalnega konzul-

dosežki ali s svojim življenjskim delom trajno obogatili kulturno zakladnico ali je s svojim delom na drugih področjih prispeval k uveljavitvi slovenske identitete, kulture in jezika. Na oder sta stopila predsednika krovnih organi-

venskih orkestrašev, ki so se s svojimi instrumenti, pod vodstvom dirigenta Tadeja Tomšiča, docela spojili s simbolno grafično podobo letošnje Prešernove proslave, ki jo je izoblikoval Andrej Pisani: z narodnimi vzorci in s trobento Louisa Armstronga.

Big Band RTV Slovenija je v glasbenem okolju pravi pojem. Deluje namreč neprekinjeno že od leta 1945 in je ena najstarejših tovrstnih zasedb na svetu, zgodovino katere so napisali pomembni slovenski dirigenti in skladatelji. Dirigent in skladatelj Bojan Adamič je takoj po osvoboditvi leta 1945 začel zbirati razkropljene glasbenike in je ustanovil Plesni orkester Radia Ljubljana. Leta 1961 je vodstvo prevzel mladi, izjemno talentirani Jože Privšek, ki se je odlikoval kot dirigent, skladatelj in aranžer ter je orkester popeljal v najvišji kakovostni razred. V tem času se je PORL preimenoval v Big Band RTV Ljubljana, po osamosvojitvi Slovenije pa v Big Band RTV Slovenija. Po Privškovi upokojitvi leta 1992 je taktirko prevzel Lojze Krajncan, poleg njega pa še Petar Ugrin, Milko Lazar, Emil Spruk in drugi. Danes je Big Band RTV Slovenija močno pomlajen. Večina njegovih članov prihaja z jazzovskih

akademij v tujini in vsi so virtuozi.

Da bi jazzovsko usmeritev Big Banda uskladili z obveznim poklonom slovenski zakladnici, je Glasbena matica izbrala za nedeljski koncert projekt z naslovom “Etno”, ki obsega vrsto priredb slovenskih ljudskih pesmi. Aranžerji Tadej Tomšič, Izidor Leitinger, Marko Mozetič, Steve Klink in Jaka Pucihar, glasbeniki z različnimi okusi in usmeritvami, so se lotili bogatega slovenskega ljudskega glasbenega izročila vsak s svojega zornega kota. Tako je nastal zanimiv, raznovrsten program, v katerem je občinstvo Kulturnega doma lahko poslušalo različne jazzovske stile, briljanten orkester, odlične glasbene soliste ter slovensko ljudsko glasbo, doživeto na nov, drugačen način. Celotnemu sporedu je dal poseben pečat prepričljiv glas vokalne solistke Eve Hren, ki je uveljavljena pevka in kitaristka s širokim umetniškim razponom, saj je dejavna na področju jazz, muzikala, etno in resne glasbe. Glasbena matica je letos tako želela, da bi Prešernova proslava združila različne generacije ljudi, bodisi takih, ki definirajo pesmi Nmau čez izaro, Čuk se je oženil, Dajte, dajte ali Da jora ta Banerina kot “ljudske”, bodisi tiste, ki te skladbe označujejo za “etno” zvrst. Glede na aplavz, ki so ga bili Big Band, njegov dirigent Tadej Tomšič in solistka Eva Hren deležni po vsaki izvedbi, bi lahko zatrdili, da je naša glasbena ustanova zadela v črno.

Foto IG

kulturnega okolja. Kot je nekoč nekdo dejal, je spomnil podpredsednik pokrajinske uprave Walter Godina, ki je v Kulturnem domu odprl razstavo ob predsednici pokrajinske uprave Marii Teresi Bassi Poropat, je Trst italijansko mesto na slovenskem ozemlju, ki pa ima avstrijsko preteklost. Kulturni dom se je nato že polnil

lata v Trstu z generalno konzulko Vlasto Valenčič Pelikan na čelu, ter osrednji gost kulturne prireditve, Dimitrij Volčič, so glasbeniki Big Banda že začeli izvajati slovensko himno. Povezovalka večera Mairim Cheber je nato povabila na oder osrednjega govornika letošnje Prešernove proslave, novinarja štirinajst dnevnika Dom Ezia Gosgnacha, ki je podal občuten prikaz kulturnih razmer Slovencev v Benečiji (govor objavljamo posebej).

Sledila je slavnostna podelitev priznanja, ki ga krovni organizaciji namenjata osebi oz. društvu, ki je z vrhunskimi umetniškimi

zacij Drago Štoka in Rudi Pavšič, Igor Komel pa je v imenu komisije povabil nagrajenca, Dimitrija Volčiča, nekdanjega dopisnika italijanske vsedržavne televizije RAI in odgovornega urednika televizijskih poročil na prvi mreži RAI. V priložnostnem posegu se je prejemnik nagrade spomnil desete obletnice odobritve zaščitnega zakona, ki je sicer nepopoln dokument, obenem pa predstavlja temeljni kamen, na katerega se bo naša narodna skupnost lahko sklicevala za udejanjanje pravic.

Občinstvo se je nato lahko prepusnilo očarljivi interpretaciji slo-

Drago Štoka

“Skupna Prešernova proslava je v zamejstvu postala tradicionalen dogodek. Zadovoljni smo, da našega genija, našega vizionarnega poeta proslavimo s kakovostnim kulturnim dogodkom. Upam, da se bodo podobne Prešernove proslave obnavljale v prihodnjih desetletjih, kar bo pomenilo, da bomo ohranjali svoj jezik, svojo narodno pripadnost na tem delu ozemlja, skratka, da ohranimo svojo samobitnost in svojo identiteto”.

Naš prostor bo drugo leto zapored nagradil še enega zaslužnega rojaka, ki je s svojo dejavnostjo pripomogel k prepoznavnosti naše narodne skupnosti. Kakšno je stališče SSO v zvezi s tem? “Naša krovna organizacija je osvojila kandidaturu Dimitrija Volčiča, ki je izšla iz presoje ožje komisije. Verjamem, da je to oseba, ki je nedvomno odigrala v drugi polovici 20. stoletja veliko vlogo. Volčič je bil mednarodno priznan časnikan in svoje izkušnje prellil tudi v knjižno obliko. V vlogi senatorja je obenem pred desetimi leti trdno in uspešno zagovarjal zaščitni zakon”. Zamejstvo bo letos prišlo Prešernovima nagrajencema Borisu Pahorju in Alojzu Rebuli še pesnika Miroslava Košuto.

“Košuta je človek številnih kvalitet in odlični pesnik. Zamejski Slovenci smo zato lahko ponosni, da se osrednji slovenski prostor spominja na naše ljudi, ki so veliko prispevali k slovenski kulturi”.

Rudi Pavšič

“Kultura povezuje ves slovenski narod, kar dokazuje dejstvo, da se Prešernov dan obeležuje z državnim praznikom. Preko kulture so obšli ovire, ki nam jih je postavljala zgodovina. To še posebej velja za slovensko narodno skupnost v Italiji: manjšinci s slovenskim jezikom in kulturo utrjujemo našo prisotnost in hkrati dokazujemo našo kakovost”. Kakšno vlogo odigrava kultura v dialogu med krovnicima organizacijama?

“Dialog je kultura: ljudje, ki se med sabo pogovarjajo, so zato kulturni ljudje. Krovni organizaciji vsekakor odražata ta kulturni naboj. Prav zato se pogovarjata, sicer ob različnosti posameznega izročila, kar je po mojem mnenju bogastvo. V tej različnosti moramo iskati skupne imenovalce v interesu celotne naše narodne skupnosti. Preko dialoga bomo dosegli pomembne rezultate”.

Boštjan Žekš

“Prešernov dan je za nas še kako pomemben. Kultura je Slovence združevala, še preden je obstajala slovenska država. Tudi v sedanjih okoliščinah, ko trdimo, da ni več mej, je kultura ostal nena-domestljiv dejavnik, ki še povezuje Slovence, ki živijo v Italiji, Avstriji, na Mandžarskem, Hrvaškem in drugod po svetu, z rojaki v matični domovini. Lepo je zato, da se tak dan obeležuje na tako visoki kakovostni ravni”.

Dimitrij Volčič

“To priznanje mi veliko pomeni, ker je prvo, ki sem ga prejel v Trstu. Prejel sem nekaj odlikovanj drugod, nikoli pa v svojem mestu. Obenem sem bil prepričan, da si tako nagrado prisluži le kak pisec z dolgo brado ali glasbenik z dolgimi lasmi... Očitno se je pojem kulture močno razširil. Kultura, financa, politika so pojmi, ki so navsezadnje manj ločeni med sabo, kot bi si lahko mislili. Vselej sem imel vtis, da ta področja skušajo ločiti drug od drugega

ali pa jih neprimerno spajati v isti kotel. Saj je tudi tovariš Prešeren imel iste probleme: če ne bi bil svobodni duh, bi ga na odvetniškem izpitu ne vrgli celo petkrat, in morda tudi gospodična Julija, hčerka premožne trgovke, bi ga bila pripravljena sprejeti, če bi imel opravljeno advokaturu. Sociološka vprašanja se namreč spajajo z gospodarskimi in političnimi problemi...”

Govor Ezia Gosgnacha

“Sami smo kovači svoje usode!”

Ezio Gosgnach je občinstvo v Kulturnem domu takole nagovoril: “V spomin na Prešerna se zahvaljujemo vsem našim prednikom, ki so s svojo kulturo, jezikom in vero, katere so tudi v težkih časih ves čas ponosno nosili in branili, omogočili obstoj našega naroda. Velikokrat sem razmišljal, ali je prav, da imamo Prešernovo proslavo tudi Benečani. Saj Franceta Prešerna sploh ne poznamo. Velika večina Slovencev v videnski pokrajini zelo malo ve o največjem slovenskem pesniku. Mogoče vedo kaj več v Kanalski

dolini, kjer je priimek Prešeren še dandanes doma, kjer je pokopan pesnikov brat duhovnik Jurij Prešeren v Ovčji vasi in kjer so pred prvo svetovno vojno imeli nekaj šol v slovensščini. Benečani in Rezijani smo vse vedeli o Petrarcu, Danteju, Leopardiju... Na pamet smo morali znati njihove pesmi. Niti o domačem Ivanu Trinku se nismo učili v šoli. Kaj šele o Francetu Prešernu! Vseeno tudi Slovenci iz videnske pokrajine upravičeno in enakopravno skupaj z rojaki na Goriškem in Tržaškem praznujemo Dan slovenske kulture. Saj so

Foto IG

vse naše domače govorce, ljudske pesmi, glasba, pravljice, uspavanke in še veliko drugega neodtujljiv del slovenskega kulturnega zaklada. Zaklada, ki smo ga čuvali in gojili skozi stoletja in skozi težke čase, ko nam je so-

vražna politika trgala materni jezik, rezala kulturne korenine in preprečevala stik z rojaki, češ da nismo Slovenci, temveč nekakšno brezimensko slovansko pleme, ki nima pravice do pisane besede in šolanja v materinščini. Po grozotah fašizma in druge svetovne vojne smo se v obdobju, ki je poznano kot “mračna leta Benečije”, znali upreti silovitemu asimilacijskemu procesu in se boriti za svoje pravice. Čez dober teden bo deseta obletnica sprejetja zaščitnega zakona, ki je sad velikih naporov celotne slovenske skupnosti v Italiji. Nanj smo čakali celih 55 let. Vsi dobro vemo, da ta zakon ni idealen, ker je rezultat političnih kompromisov. Vendar pa predstavlja mejnik v zgodovini Slovencev v Italiji. Z zaščitnim zakonom smo namreč dosegli, da smo tudi Benečani, Rezijani in

Kanalski priznani kot Slovenci. Da smo namreč vsi Slovenci v Italiji končno tudi po zakonu ena sama skupnost. Seveda pa moramo v videnski pokrajini nadoknaditi zamujeno. Dvojezična šola v Špetru mora čim prej dobiti dostojno prostoro, da bo nemotno in učinkovito delovala, in se mora tudi še naprej razvijati. Njen uspešni model je treba razširiti tudi na Terske doline, kakor zahtevajo krajevne občinske uprave. Potrebno je tudi rešiti težave pri slovenskem pouku v Kanalski dolini, kjer so dejansko vsi osnovnošolski otroci prijavljeni na ure slovensčine, toda ni dovolj finančnih sredstev, da bi ta pouk redno potekal. Prav tako je potrebno razmisliti o dvojezični višji srednji šoli, da bodo tudi dijaki v videnski pokrajini lahko dobro spoznali Franceta Prešer-

na in vse velikane slovenske književnosti. Lepo bi bilo, da bi imeli tudi dvojezične jasli. Opravičujem se, da kar naprej govorim o Benečiji, Režiji in Kanalski dolini. Vendar je tale proslava res enkratna priložnost, da se celotna slovenska javnost v Italiji seznanja z našimi težavami. Potrebujemo pomoč in iskreno solidarnost vseh rojakov, da bi obstali in se razvijali kot enakopravni Slovenci. Decembra lani smo po petnajstih letih dobili pravico do sprejemanja televizijskega sporeda Rai v slovensščini. To je bistvenega pomena, da bomo lahko vzpostavili enotni manjšinski medijski prostor in konec koncev tudi slovenski enotni kulturni prostor. Vsi se zavedamo namreč, kako je v sedanjem času pomembna televizija.

Kratki

Dan odprtih vrat na liceju F. Prešeren in zavodu Ž. Zois

Pred nedavnim so bila vrata tržaškega liceja France Prešeren in tehničnega zavoda Žiga Zois izjemoma odprta za vse dijake, ki morajo v prihodnjih dneh odločiti, kakšna naj bo njihova študijska pot. Izbrati morajo namreč, kam se bodo vpisali po srednji šoli. Na Prešernu in Zoisu, ki ima do nadaljnjega sedež na Canestrinjevi ploščadi v parku nekdanje umobolnice pri Sv. Ivanu v Trstu, so tako imeli dijaki priložnost, da se pred vpisom v prvi letnik višje šole natančneje seznanijo s ponudbo, programi, profesorji in si ogledajo laboratorije in prostore, v katerih se bodo učili. Na omenjenih solah so se z nedeljsko pobudo Dnevi odprtih vrat tudi končali, šole pa so v tem času organizirale tudi marsikaj drugega za promocijo svojega zavoda. Obenem so pripravile lične zgibanke z najpomembnejšimi informacijami o različnih usmeritvah. Na Šoli France Prešeren se je mogoče vpisati na jezikovni, znanstveni – eden tudi s smerjo uporabnih znanosti – in klasični licej, na zavodu Žiga Zois pa sta dve smeri, in sicer Uprava, finance in marketing ter Gradnje, okolje in teritorij, oziroma dijaki lahko izbirajo med ekonomskim in tehnološkim področjem.

Obletnica tragične smrti v Mostarju

Dne 28. januarja so se na deželnem sedežu RAI spomnili tragične smrti treh kolegov, ki so umrli med opravljanjem svojega dela v Mostarju. Slovenski snemalec Saša Ota, časnikar Marco Lucchetta in televizijski tehnik Dario D'Angelo so izgubili življenje na dvorišču stanovanjskega poslopja v bosanskem mestu v eksploziji granate. Leta 1994 so pripravljali prispevek o najmlajših žrtvah vojne, o otrocih, ki jih je kruta usoda oropala vsega. Z zahodne, hrvaške strani Mostarja, je nenadoma priletela granata, ki je v hipu ubila vse tri člane snemalne ekipe javne radiotelevizijske službe RAI. Deček Zlatko, s katerim so se tedaj ravnokar pogovarjali in ki je bil le nekaj korakov daleč od njih, pa je ostal nepoškodovan. Marca istega leta je bil v Mogadišu, med opravljanjem svojega dela, s časnikarko Ilario Alpi, ubit še slovenski snemalec Miran Hrovatin. Tudi njegovo ime je napisano na številnih tablah, ki so jih postavili v spomin na tragičen konec članov televizijske ekipe v Mostarju. Njim je posvečena tudi vsakoletna časnikarska nagrada – rok za oddajo letošnjih prispevkov bo zapadel 8. aprila – izredno dragoceno delo pa iz dneva v dan opravljajo v hiši v ulici Valussi v Trstu, ki so jo odprli kmalu po tragični smrti Luchette, Ote, D'Angela in Hrovatina. Gre za strukturo, ki nudi pomoč najmlajšim žrtvam vojn, bolnim otrokom in njihovim družinam.

Tržaška knjigarna in Skupina 85
Dušan Jelinčič: od Tržaškega zaliva do Himalaje

Eden izmed najpomembnejših in najbolj razširjenih mitov severnojadrskega prostora, legenda o beli dami, ženi nasilnega graščaka iz Devina, vazala oglejskih patriarhov, je bil doslej predstavljen v dokaj skromnih književniških preoblikah – le v kratkih črticah oziroma pesnitvah. Odslej se bo bela devinska dama lahko ponasala z literarno razkošnim kostimom, ki ji ga je ukrojil pisatelj in novinar Dušan Jelinčič.

Pri italijanski vsedravnji založbi Diabasis iz Reggio Emilie je namreč pred kratkim izšel roman *La Dama Bianca di Duino*. Knjigo je avtor napisal v italijanščini in jo naposled sam prevedel v slovenski jezik: roman z naslovom *Bela dama Devinska* je lani poleti izšel pri ljubljanski založbi Sanje. Literarni kritiki so roman imenovali hvalospev tržaške obale, slovenskih ribičev in njihovega boja za osebno in narodnostno preživetje, ne nazadnje pa tudi zgodovinski in – kako naj bi bilo drugače – tudi ljubezenski roman. V središču pripovedi je lepota Devinskega gradu na mogočni pečini v Tržaškem zalivu, od koder se razprostira pogled na Jadransko morje. Jelinčič je v roman vtikal motiviko morja in osvajalnih pohodov, večnih nasprotij med habsburško monarhijo, oglejskim patri-

arhatom in mestnimi občini, ki so se tedaj šele razbohotile, predvsem pa velike ljubezni med grofico kmečkega izvora, ki je bila ugrabljena in nasilno prepeljana na grad, in domačim ribičem.

O knjigi sta avtor in kulturna delavka Rita Siligato spregovorila v četrtek, 3. februarja, v Tržaški knjigarni. Siligatova je poudarila zlasti dejanskost okolja in temeljno obdelavo življenjskih razmer, v katerih se gibljejo junaki zgodbe. To je namreč zahtevalo od avtorja temeljito proučitev takratnih zgodovinskih okoliščin in konkretnih življenjskih koordinat, v katerih so se gibali prebivalci našega področja: bralca bodo medvomno prevzele strani, s katerimi jih bo Jelinčič postavil ob bok ribičem in njihovem lovu na tune. O zapletu in razpletu zgodbe je Siligatova dejala, da se bo grofica rodila sin, za katerega pa se ne ve, kdo je njegov oče... To bo dalo romanu tu-

di kriminalni pridih, konec zgodbe pa je romantičen, prihodnosti zre namreč radostno v oči. Na literarnem večeru, ki ga je Tržaška knjigarna priredila v sodelovanju s Skupino 85, je bil govor še o eni knjigi plodnega

Rita Siligato in Dušan Jelinčič (foto IG)

tržaškega avtorja. Gre za italijanski prevod knjige, ki je izšla leta 2008 pri mariborski založbi Literatura z naslovom *Kam gre veter, ko ne piha*, v njej Jelinčič opisuje svojo zadnjo himalajsko odpravo, ko je leta 2003 preplezal osemti-sočak Gašerbrum 2 v Karakorumu. Z njim je bila tudi "zlata trbiška naveza", ki so jo sestavljali ena najboljših svetovnih alpinist

Nives Meroi, njen mož Roman Benet, ki je s svojimi enajstimi osvojenimi osemtisočaki rekorder med Slovenci, in Rezijan Luca Vuerich, ki je žal pred nedavnim umrl med plezanjem v Julijcih. Z Jelinčičem so bili še Tržačana Sandra Canestri in Marco Tossutti, Slovenec iz Milj Miro Chert in Glanbatista Galbiati iz Bergama. Trbižani so v dvajsetih dneh preplezali tri osemtisočake in tako postavili svojevrsten rekord, vsi ostali člani odprave pa so preplezali Gašerbrum 2. "To je bila zame pomembna življenjska izkušnja. Takrat sem bil v hudem duševnem stanju. Ponujena mi je bila možnost, da s to ekspedicijo doživim neko posebno pustolovščino, ki se mi je naposled pokazala kot prava življenjska katarza: alpinizem je zame priložnost, da z višav rešujem svoje težave v dolini življenja", je dejal avtor.

Roman Dove va il vento quando non soffia je izšel pri turinski založbi Vivalda v prestižni zbirki I licheni, v kateri redno objavljajo vsa največja svetovna alpinistična imena, pa tudi mnogi pomembni pisatelji. Knjigo je v italijanščino prešla Alenka Možina, opremljena je s fotografijami z odprave, uvod pa je napisala Nives Meroi.

IG

In memoriam

Umrla je Elka (Gabrijela) Eržen Beličič

Draga gospa Beličičeva, najprej hvala! Hvala za vse, kar smo lahko ob Vas doživeli in izvedeli, za Vaše pričevanje, za Vaše modre besede, za Vaš življenjski zgled in pogum! Ko mi je Vaš Janko v soboto ponoči povedal, da ste prestopili prag večnosti, mi je bilo hudo zanj in vse ostale, ki žalujejo, a tudi ker Vas v boleznih nisem obiskal, kot sem nameraval minulo jesen, ko ste še bili dovolj pri močeh, da ste še vstali in vsaj malo sli iz hiše. Saj veste, človek odlaša, išče prave priložnosti in končno zamudi. Žal mi je, ker je bil pogovor z Vami vedno lepo doživetje. Kako lepo ste znali pripovedovati! Kako lepo, naravno in bogato Vam je pela slovenščina!

Verjetno bi mi spet zaupali kako zanimivo stvar, kak nenavaden dogodek, ki ste ga doživeli v svojem dolgem, a tudi razburkanem življenju. Življenju, ki je bilo tako bogato in zanimivo, veselo in žalostno, kot ste nekoč rekli, da bi lahko iz vsega, kar ste doživeli, napisali roman, pravzaprav, da bi

lahko posneli več napetih filmov! Letos 3. marca bi dopolnili 91. leto starosti in doživeli ste marsikaj. Doma ste bili iz Ljubljane, kjer ste se rodili v železničarski družini v Šiški. Še majhni ste bili, ko Vam je umrla mama in Vaš oče, ki je bil službeno veliko na poti, se je tudi v skrbi za otroke spet poročil. Stari ste bili osem let. Drugo mamo ste bratje imeli sicer radi, saj je bila zelo dobra, vseeno pa Vas je ta izguba zaznamovala. Kot ste mi pred nekaj leti povedali med snemanjem daljšega pogovora, ki smo ga po radiu Trst A oddajali na sveti večer, je vaša mladost označevala velika svoboda, da ste se lahko ukvarjali z vsem, kar vas je zanimalo. Solali ste se najprej pri uršulinkah in nato na znameniti poljanski gimnaziji v Ljubljani, kjer ste maturirali leta 1939. Pred letom dni, bil je 4. februar, sva šla v Ajdovščino na akademijo v poklon duhovniku in organiza-

torku, pesniku in pisatelju, mučencu Filipu Terčelju. Nanjo naju je vabila prof. Marija Pegan, ki je imenitni večer organizirala in vodila. Na tej akademiji ste s svojim pripovedovanjem o dijaškem življenju v Ljubljani v drugi polovici tridesetih let in o Filipu Terčelju, ki je bil vaš katehet in duhovni vodja, očarali obiskovalce. Izrisali ste lik izrednega duhovnika in organizatorja, ki je z ve-

pripravah gledaliških predstav in se utrjevala ob razpravljanju. V poletnih mesecih pa, kako ste se dijaki zbirali v znameniti Finžgarjevi koči pod Stolom in pod vodstvom samega Terčelja, ali drugih katehetov, kot so bili Janko Mlakar, pisatelj Janez Jalen ali kasnejši škof Pogačnik, preživljali duhovno in kulturno izredno bogate počitnice. Koliko misli se mi sedaj prepleta. Pomislil sem na splete okoliščin,

ki so na Vašo pot pripeljale slavista in pesnika Vinka Beličiča, Vašega moža, ki je umrl pred enajstimi leti, pomislil na razmere, v katerih ste živeli sami z dvema otrokoma v povojni Ljubljani, ko ste morali preživeti ob stalnem šikaniranju oblasti in popolnem pomanjkanju. Na muko, ko ste izvedeli, da je mož za mejo bolan za tuberkulozo, na bolečino, ko ste se odločili, da otroka, prvorojca Matijo in drugega Andreja, pustite sama pri prijateljski družini, da greste čez mejo in poiščete bolnega moža. Na žalostni odhod dan po očetovem pogrebu in nevarno nočno pot preko meje pri Colu ter neverjetno naključje, da ste zjutraj, ko ste s tramvajem prišli v Vam popolnoma neznan Trst, ob izstopu slučajno srečali prav lju-

bljskega prijatelja, prof. Peterlina, ki vas je lahko pospremil k Vinku.

Začeli so se neverjetni in danes nepojmljivi napor, da bi dosegli ponovno združitev družine, ki se je medtem selila od Sv. Jakoba k Sv. Ivanu in nato na Prosek ter tudi v Nabrežino, da ste se končno lahko spet zbrali na Opčinah leta 1954, na vaš god, ko sta fanta z rednim potnim listom pripotovala iz Ljubljane. Drugega sina, Andreja, je oče videl prvič tisti dan, ko je imel 9 let in pol!

Človek se danes, ko je Slovenija v schengenskem prostoru in dejansko ni več nobene kontrole na mejah, vpraša: čemu. Čemu vse to trpljenje, ti duhovni napor in kako lahko mama in oče vzdržita te živčne in fizične preizkušnje?! Sami ste med radijskim pogovorom povsem naravno ugotavljali, da danes ne moremo razumeti in sprejeti tedanjih medvojnih ali prvih povojnih razmer. Vi pa ste jih enostavno živeli in preživeli, kot mnogi, premnogi drugi, ki so tudi imeli podobna izkustva. Izrekli pa ste še eno globoko resnico, pri kateri sem začutil, da jo povešate v najglobljem prepričanju in z vso iskrenostjo osebne izkušnje, da edino ljubezen lahko da človeku potrebno moč, da vse to preživi in se ohrani duhovno uravnovešen in zdrav. Draga gospa Beličičeva, sklenil se

je krog. Življenjski scenarij je napisan in res veliko dobrega se je nabralo! Ob petih moških v hiši ste se gotovo nagarali. Vedno pa ste našli tudi nekaj časa zase. Bili ste med drugim redna bralka beril v openski cerkvi, in dokler ste mogli, tudi redna in pozorna obiskovalka vseh prireditev in dogodkov na Opčinah in bližnji okolici.

Prepričan sem, da tam v nebeškem Jeruzalemu že srečujete svoje ljudi. Saj pravijo, da nas čakajo v svetlobi. Srečujete in se gosto pogovarjate z Vinkom in sionom Matijo, pa s svojo mamo in očetom ter drugimi, ki ste jih imeli radi. Mislim, da ste med prvimi obiskali tudi umorjenega Filipa Terčelja in z njim nadaljevali politično diskusijo razmer in dogodkov, ki sta si jo objubila med pogovorom v dneh, preden ste stopili v zakonski stan tam v dvo-sobnem stanovanju v prostorih Prisilne delavnice, kjer je Terčelj živel.

Bodite tam pri Najvišjem priprošnjaku, da bi se med nami v našem tržaškem prostoru razvil in okreplil komaj zasajeni cvet mesečnih srečanj mladih, ki jih zanima poglobitev tudi duhovnih oz. verskih tem, v duhu najzlahnejše slovenske tradicije, ki ste ji bili sami priča. Pa pozdravite mi profesorja Vinka.

Vaš Marko Tavčar

Spodbudna vest

Dobre možnosti za ohranitev rajonskih svetov

Mestna okrožja oz. rajonski sveti tako v Trstu kot v Gorici odigravajo pomembno vlogo zlasti pri zagotavljanju potreb in pričakovanih mestnih periferij, ki so praviloma vsestransko oddaljene tudi od pozornosti županstev in njihovih prvih mož. Deželni svet FJK bo v prihodnjih

dneh predvidoma sprejel zakon, s katerim bo mogoče ohraniti ta nivo javne uprave, ki ga na vsedržavni ravni v glavnem ukinjajo. Smešno je, da zagovorniki ukinitve rajonskih svetov navajajo kot razlog le potrebo po krčenju javnih izdatkov, saj je vsem na dlani, da gre za organe, ki v spektru javne uprave še naj-

manj stanejo. Zato od vsega začetka prepričano zagovarjam ohranitev okrožij, ki predstavljajo pomembno obliko direktne demokracije in spodbujanja soudeležbe ljudi, ki tako lažje in bližje sodelujejo pri upravljanju območja.

Vase zagledana politika išče grešnega kozla tam, kjer ga ni. Z ukinitvijo rajonskih svetov ne bi povečali učinkovitosti občinskih, prej nasprotno. Kvečjemu bi bilo vredno razmisliti o okrepitevi vlo-

ge in pristojnosti občinskih okrožij, ki bi lahko brez dvoma učinkoviteje skrbale za manjša javna dela. Rajonskim svetom bi lahko obenem zaupali odločilnejšo vlogo pri urbanističnem načrtovanju, saj je bilo njihovo mnenje doslej le obvezno, nikakor pa ne obvezujoče in torej odločilno.

Žaljev je predlog, ki je nakazoval možnost ohranitve okrnjenih rajonskih svetov, v katerih bi predsedniki za svoje dele prejemali približno štirideset evrov odškodnine, navadni svetniki pa polovico tega. Sledil je nov predlog, ki naj bi sejnino za predsed-

nike dvignil na vsoto sejnine, ki pritiče občinskemu svetniku, medtem ko bi bili rajonski svetniki deležni približno tretjine te vsote: nekaj čez stotak evrov za predsednike, trideset evrov za svetnike.

Kdorkoli pozna stvarnost rajonskih svetov, dobro ve, da je tovrstno obravnavanje nepravilno in žaljivo. Zlasti predsedniki, ki delajo zavzeto, vlagajo v svoj mandat ogromno časa in tudi nemale lastnih finančnih sredstev. To je še posebno značilno za Gorisko, kjer so rajonski sveti že doslej delovali skoraj brez stroškov, dejansko na prostovoljni podla-

gi, o pozitivni učinkovitosti pa priča že bežen pregled poročanja raznih medijev. Nezanemarljiva je tudi njihova vloga z narodnega zornega kota, saj je nesporno dejstvo, da smo Slovenci tako v Trstu kot v Gorici v rajonskih svetih nastopali kot pomemben in odgovoren dejavnik.

Pričakovati je, da do deželnemu zakonodajalcu uspelo najti sintezo, ki naj bo spoštljiva do stvarnosti in odgovorna do ljudi, ki so v vseh teh letih dokazali, da dobro skrbijo za območje in s tem plemenitijo sam pojem političnega udeleževanja.

Igor Gabrovce, deželni svetnik

SLOVENSKA PROSVETA Občni zbor

Še posebno je treba skrbeti za dejavnost v mestu

Slovenska prosveta je pred nedavnim imela svoj redni občni zbor, ki sicer ni bil volilnega značaja: na njem so, kot vedno, odobrili obračun in proračun. Prisotne sta pozdravila predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka in občinski svetnik stranke Slovenska skupnost Igor Švab; s pisnim sporočilom se je odzval tudi deželni svetnik SSK Igor Gabrovec, ki je bil zadržan zaradi političnih obveznosti.

Na sedežu Slovenske prosvete na Donizettijevi sta bili med občnim zborom poudarjeni dve pomembni obletnici, ki ju bodo počastili na poseben način. "Letos bomo obhajali stoletnico rojstva prof. Jožeta Peterlina, ustanovitelja Slovenske prosvete in Mladike", nam je povedal predsednik Prosvete Marij Maver. Pri Mladiki pa bodo počastili tudi petdesetletnico založniške dejavnosti. "Revija je sicer nekoliko starejša, maja 1961 je založba izdala zbirko poezij Brune Marije Pertot. Letos bomo tedanje kulturno dejanje ponovili tako, da bomo izdali izbor poezij tržaške pesnice", je dodal predsednik Maver in se nato osredotočil na

vsebinsko srčiko občnega zbora, na katerem je bilo s poročili prisotnih 13 predstavnikov društev. "Slovenska prosveta sicer šteje okrog 30 včlanjenih društev, ki delujejo v glavnem na kulturnem področju. Na občnem zboru so bili prisotni predstavniki bodisi društev, ki delujejo v središču mesta, bodisi društev, ki so aktivna v predmestju ali pa po vaseh". Maver je v svojem posegu poročal predvsem o delovanju društev v središču mesta, se pravi o bogati dejavnosti, ki se med letom razpleta na Donizettijevi. Njegove poglede so dopolnjevali Sergij Pahor kot predsednik Društva slovenskih izobražencev in Ivan Buzečan v imenu Radijskega odra ter Ivo Jevnikar za knjižnico Dušana Černetca.

"Z ostalimi poročili smo bili zadovoljni, tudi finančni vidik nas je dokaj razveselil, kljub temu da nas prihodnost nekoliko skrbi".

Se pravi? "Sredstva, ki jih italijanska vlada odobri zadnji trenutek, nam povzročajo težave pri načrtovanju nadaljnjih dejavnosti. Kljub

temu pa so naša društva vse načrtovane prireditve izpeljala. Glede vidnejših podvigov naše organi-

Marij Maver

zacije bi nedvomno omenil Drago, ki smo jo lani uspešno izvedli. Posebno mesto ima tudi delovanje Gledališkega vrtljaka, ki ga Prosveta prireja v sodelovanju z Radijskim odrom. Ne gre pozabiti tudi na literarni natečaj Mladike, ki je bil lani že 39. po vrsti in je prejel rekordno število prispevkov (preko 200) iz vseslovenskega prostora: nekatere

prispevke smo nagradili, nekatere pa priporočili za objavo. Prav tako uspešen je natečaj Mladi oder, na katerem nagradujemo mladinske gledališke skupine: letos smo na Tržaškem podelili 12 priznanj, na Goriškem pa osem plaket".

Predsednik je naglasil, da so krajevna društva na občnem zboru nakazala nekatere probleme, ki zadevajo predvsem vzdrževanje domov. "Nekatera nujna popravila zahtevajo velike stroške, ki pa jih Prosveta težko krije, saj finančna podlaga zagotavlja le kulturno dejavnost društev".

V poročilih je bila predvsem razvidna zaskrbljenost za vedno bolj skopo število slovenske prisotnosti v mestnem središču. Mestna društva se pritožujejo, da se starostna stopnja članov viša, priliv mladih pa je dokaj majhen. "To je tudi posledica zaprtja slovenskih šol v mestnem središču. Ravno na občnem zboru je bilo zagotovljeno, da bo Slovenska prosveta kot centralna ustanova trdno obdržala pri življenju dejavnosti, ki potekajo v mestu. Ljudem se vedno manj ljubi zahajati v mesto. To so stari problemi, ki pa se danes še kako poznajo. Podobno se pojavlja tudi med Italijani, pri naši narodni skupnosti, ki je bistveno manjša, je to še toliko bolj opazno".

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev in založba Mladika vabita v ponedeljek, 14. februarja, v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3, na predstavitev romana Eveline Umek "Zlata poroka ali Tržaški blues". O avtorici in njenem delu bo govorila prof. Loredana Umek. Začetek ob 20.30.

Župljani iz Sočerge, ki živijo v Trstu, vabijo ob 10. obletnici smrti g. Marijana Živca na mašo zadušnico, ki bo v petek, 18. februarja, ob 17. uri v cerkvi pri Sv. Jakobu. **Z Novim glasom v Nemčijo** od 14. do 21. junija 2011. Prijava in informacije na upravi NG v Gorici,

tel. 0481 533177, in na uredništvu v Trstu, tel. 040 365473. Akontacija ob vpisu: 200,00 evrov. Kdor bi želel prejeti program potovanja po elektronski pošti, naj sporoči na naslov mohorjeva@gmail.com.

Nadaljuje se akcija za riž otrokom p. Pedra Opeke na Madagaskarju. Vaš dar lahko izročite na banki: MISIJONSKI KROŽEK ROJAN IBAN: IT 22 L 08928 02201 020000086948 **Kulturno društvo Ivan Grbec, Prosvetno društvo Kolonkovec in Dom Jakob Ukmar** prirejajo skupno Prešernovo proslavo v Domu Jakob Ukmar v nedeljo, 13. februarja, ob 16. uri. Slavnostni govornik bo Klavdij Palčić.

Nagrada Nadja Maganja

V spomin na gospo Nadjo Maganjo Jevnikar (Trst, 9. septembra 1951 – Repentabor, 8. februarja 2006) in v želji, da bi vzpodbudili smisel za vrednote, ki so odlikovale njeno življenje, so Skupnost Sv. Egidija Furlanije-Juljske krajine, Društvo slovenskih izobražencev, Slovenska zamejska skavtska organizacija in Nadjina družina ustanovili Nagrado Nadja Maganja, ki jo podeljuje poseben odbor.

Odbor podeljuje nagrado ženski ali skupini žensk, katerih življenje odlikujejo izkušnja vere ter ena ali več vrednot, ki so odlikovale življenje in delo Nadje Maganje - predvsem vera, molitev, ljubezen za raziskovanje na področjih zgodovine, znanosti, družbenih ved in kulture, nadalje pisanje kot sredstvo za posredovanje osebnih izkušenj in zavzetosti, služba bližnjemu, ljubezen za ekumenski in medverski dialog, pedagoška izkušnja, solidarnost

z revnimi in potrebnimi, varstvo človekovih pravic ter zavzetost za spoštovanje etičnih načel ne glede na javno mnenje in ideološka stališča.

Prva prejemnica Nagrade Nadje Maganje je bila lani priznana slovenska onkologinja in ustanoviteljica Slovenskega društva Hospic dr. Metka Klevišar.

Javna podelitev druge Nagrade Nadja Maganja bo v ponedeljek, 21. februarja 2011, ob 20.30 na sedežu Društva slovenskih izobražencev v Trstu (ul. Donizetti 3).

V spomin na Bogomila Breclja Znal je odpustiti...

Tik preden so zaprli mejo in potegnili med Italijo in Jugoslavijo težko svinčeno zavos, smo bili ves mesec avgust (teklo je Gospodovo leto 1947) na pripravnici za vstop v gimnazijo v Tomaju gostje Šolskih sester v kratkem samostanu, danes - žal - večstanovanjski stavbi na vrhu čudovito lepega kraškega griča.

Pripravniki za vpis v gimnazijo nas je bilo okrog 40 in bilo nam

ta in dve sestri ter ožjega sorodnika iz Brecljeve rodbine, pa nam otrokom ni nikdar ne omenjal niti z besedico razkril svojega trpljenja ob tej neznanjski tragediji. Bogomila Breclja sem potem v življenju stalno srečeval, najprej kot župnika v Sovodnjah (še prej je bil za kaplana v Šandrežu), potem v Doberdolu, pozneje v Zgoniku in na koncu še v Nabrežini.

Vedno je bil poln idej, ustvarjal ne samo v verskem življenju, ampak tudi na narodnem, kulturnem ter socialnem področju.

Razdal se je kot malokdo v njegovi sredi, povsod je ustanavljal župnijske krožke, gradil dvorane, organiziral tečaje, razstave, prireditve. Povsod je bil duša temu delovanju, povsod je bil z nevsiljivim nastopom s svojimi ljudmi, gosti, gledalci in poslušalci.

Bil je duhovnik, kulturnik, organizator, a bil je predvsem človek, globok človek, ki ga je življenjska tragedija zaznamovala za vse življenje, a ga ni nikdar zlomila, kaj šele upognila. Znal je odpustiti in v tem sta njegovi človeška vrlina in velika ter globoka duhovnost, ki jo je vse življenje imel v sebi in jo je posredno sporočal tudi nam vsem, ki smo ga cenili in imeli radi v svoji sredi.

Drago Štoka

Društvo slovenskih izobražencev

Slavjanstvo je treba dvigovati na najvišjo možno raven

"Slavjanska čitalnica je odprla svoja vrata 29. januarja 1861. Takoj ko je cesar izdal oktobrsko diploma, s katero je napovedal izboljšave, se je začelo splošno prebujanje".

Tako je na ponedeljkovem večeru v Peterlinovi dvorani ob pomembni obletnici, ki obeležuje slovensko prisotnost v središču mesta, spregovoril Samo Pahor, vnet zagovornik pravic slovenske narodne skupnosti v Furlaniji Juljski krajini.

Pahor je poudaril dejstvo, da Italijani letos slavijo 150-letnico države. "Zakaj bi tudi mi ne dokazovali svoje prisotnosti in de-

javnosti v središču mesta, ki nam ga zaščitni zakon ne priznava"? Čeprav jih takrat še ni povezovalo društvo, so se Slovenci že pred letom 1848 zbirali po kavarnah, saj so tam lahko brali Kmetijske

Samo Pahor (foto IG)

in rokodelske novice. Glavni pobudniki za ustanovitev Slavjanskega društva so bili Franc Anton Pleše, trgovec Andrej Zor-

man, trgovec železnine Edvard Sorč, geometer Mihael Sostič, Marko Bastian in lesni trgovec Aleksander Vilhar. Glavni namen Slavjanske čitalnice pa je bilo "dvignjenje slavjanstva na najvišjo možno raven po vodilu svobode, bratinstva in enakopravnosti". Zaradi visoke članarine je bila čitalnica s stotimi različnimi časopisi shajališče slovenske buržoazije v mestu. Po njej so leta 1868 nastale še čitalnice v Rojanu, pri Sv. Ivanu, v Barkovljah, na Opčinah, Rocolu in v Škednju. To gibanje je preraslo v taborsko gibanje, iz tega pa so se razcvetela telovadna, glasbena, športna, gledališka, kulturna in prosvetna društva. Samo Pahor je kot štipendist v Ljubljani raziskoval o Slavjanskem društvu in čitalnici ter se pri tem zelo navdušil. Prva dokumentirana prisotnost Slovencev v mestnem

središču sega v leto 1202, ko so v Trst pripluli Benečani in so jim Tržačani prisegli. Tudi v drugi polovici 14. stoletja so naši predniki pustili sled o svoji narodnosti, ko je leta 1382 v Trstu delovala bratovščina sv. Marka Slavorum. "Takrat so sprejeli pokroviteljstvo Habsburžanov in so ob velikem slavu kupili vino, kar je razvidno iz plačanih davkov". O slovenski prisotnosti v mestnem središču v začetku 19. stoletja govorijo tudi podatki naročnikov Kmetijskih in rokodelskih novic, med katerimi so trgovci in funkcionarji. Skoraj vse čitalniško gradivo z zapiski vred je bilo uničeno, ko je zgorel Narodni dom. K sreči je tajnik Simon Pertot obdržal sejni zapisnik. Našel ga je njegov oče, ki ga je izročil Lavu Čermelju, sedaj pa ga po zaslugi Sama Pahorja hrani zgodovinski odsek Narodne in študijske knjižnice. Samo Pahor je povedal nešteto zamisli, kako obeležiti 150-letnico Slavjanske čitalnice na ustrezen način, npr. da bi "na proslavi lahko Narodno in študijsko knjižnico razglasili za naslednico Slavjanske čitalnice in predsednik Republike Slovenije Danilo Türk bi ji podelil priznanje".

Šin

Trst ni le opereta...

Pop utrip muzikala Flashdance

Mesto operete in (že nekaj let) tudi muzikala pleše v teh dneh v pop utripu muzikala Flashdance. Film, s katerim so najstniki osemdesetih let sanjali, da sta močna motivacija in ljubezen ključ za uresničitev vseh želja, je postal namreč muzikal, ki je iz londonskega West Enda pred kratkim prispel v Italijo. Mednarodna družba Stage Entertainment je producent italijanske različice, ki je nastala s sodelovanjem italijanskega vodilnega ansambla na področju muzikala Compagnia della Rancia. Z razliko od državnih standardov se ta produkcija skuša

na referenčnih tujih prizoriščih. Režiser Federico Bellone je ustvaril predstavo s tridesetčlansko zasedbo, z dvestotimi kostumi in s tridesetimi menjavami scene; delo je prav gotovo terjalo veliko truda tudi pri selekciji protagonistov z dobrimi pevskimi, a tudi plesnimi sposobnostmi. Flashdance je namreč zgodba o plesni strasti delavke v jeklarni, ki je zelo realistično in odčarano zaprla sanje v predal, a se na spodbudo matere končno opogumi za usodno spremembo z avdicijo na plesni akademiji. Uspeh bo nagradil njen talent, na poti do končnega cilja pa bo srečala ljubezen, doživela umor matere

in delila hrepenenja kot tudi različne izkušnje svojih kolegic, plesalk v nočnih klubih. Tovarna, pralnica, ceste, nebotičniki in semaforji mesta Pittsburgh, Alexin dom, bleščeča prizorišča plesnih točk v lokalih Harry's in Devil's, ne nazadnje dvorana akademije, v kateri bo protagonistka izvedla kulturno koreografijo avdicije, se zvrstijo v hitrem zaporedju ozadij dinamične predstave, ki zaživi s primernim trajanjem prizorov in živahnostjo večplastnega dogajanja.

Zaznamujoče pesmi iz glasbene kulise filma, med katerimi je z Oskarjem nagajena What a feeling ali ravno tako znana Maniac, dopolnjujejo dodatne pesmi v precej prepričljivih prevodih Franca Travaglia, ki je prevedel v italijansko tudi celotni tekst muzikala. Pevske izvedbe ob instrumentalni spremljavi v živo so zaupane pevcem, ki izhajajo iz različnih izkušenj; protagonistka

Alex je Simona Samarelli, ki ima za seboj več gledaliških in televizijskih nastopov, kar je kljub nekoliko piskajočemu glasu dalo njenemu liku tudi igralsko kredibilnost. Njen zaročenec Nick je nekdanji učenec šole za glasbeno gledališče Bernstein in dobitnik nagrade Massimini Filippo Strocchi, Barbara Corradini pa je v vlogi matere Hannah pokazala operno in dramsko izhodišče. Gledališka in filmska igralka ter pevka Giada D'Auria je z mladostniškim zanosom upodobila bolj rockovsko obarvani lik Glorie, ki zaradi ambicije in naivnosti zaide s prave poti. V skupini navihanih plesalk je izstopala še Tržačanka Daniela Pobega.

Tržaške ponovitve predstavljajo prvo etapo italijanske turneje predstave, ki se je pričela decembra v Milanu in se bo nadaljevala do konca maja.

PAL

Vesti iz Koroške

Rož Podjuna Zila

Šolska reforma v Avstriji

Zvezna gimnazija in zvezna realna gimnazija za Slovence je od leta 1957, ko je bila ustanovljena, prav gotovo ena glavnih pridobitev slovenske narodne skupnosti na Koroškem in hrbtenica njenega narodnega obstoja. Avstrijska zvezna vlada pa načrtuje šolsko reformo, ki bo uvajala obvezno enotno šolo do 14. leta starosti. Sicer ne gre za odločitev, ki bo padla v kratkem, vendar je napoved vzbudila znotraj slovenske narodne skupnosti na Koroškem določeno skrb, saj je za mnoge, ki so obiskovali državne ljudske šole po vaseh ali v mestih, šele prestop na gimnazijo z 10. oz. 11. letom starosti pomenil dejansko polno umestitev v izobraževalno-vzgojni proces v slovenskem jeziku. Vpis otrok k slovenskemu pouku v ljudskih šolah namreč še ne jamči, da se otroci tudi naučijo slovenščine, saj se jih večina vpisanih doma ne pogovarja niti v čistem slovenskem narečju, ampak kvečjemu v jeziku, ki je že na gosto posejan z narečno nemščino.

Napovedana šolska reforma bi torej slovenski narodni skupnosti na Koroškem prinesla precej težav, v prvi vrsti, ker bi za tri leta zakasnila vstop otrok v šolo s slovenskim učnim jezikom, kar bi z jezikovnega vidika pomenilo veliko zamudo pri globlinskem dojemanju materinščine. Ravnatelj Slovenske gimnazije dr. Miha Vrbinč meni, da bi morala gimnazija, ki je v avstrijskem kontekstu posebna šola s slovenskim učnim jezikom, v novem šolskem sistemu dobiti posebno mesto. Podobno velja tudi za Dvojezično zvezno trgovsko akademijo. Obenem je jasno, da bodo morali v novi šolski reformi tudi učitelji dobiti drugačno vlogo in nalogo, kar pomeni, da bo morala država veliko vlagati tudi v oblikovanje ustreznih didaktičnih modelov za to novo šolsko stopnjo.

Tischlerjevo nagrado je letos

prejel glasbenik Hanzi Gabriel

Od leta 1979 Krščanska kulturna zveza in Narodni svet koroških Slovencev podeljujeta Tischlerjevo nagrado kot najvišje priznanje obeh organizacij. Letošnji dobitnik je Hanzi Gabriel, ki je 2. februarja prejel omenjeno nagrado "za dolgoletna prizadevanja za slovensko kulturno življenje na Koroškem, predvsem na področju

Hanzi Gabriel

tamburaštva".

Hanzi Gabriel se je rodil v Šentjanžu v Rožu na avstrijskem Koroškem in tam preživel svojo mladost ter se že tedaj vključil v domačo tamburaško skupino. Več let je bil izredno prizadeven tajnik Krščanske kulturne zveze, ob tem pa je na celovškem glasbenem konservatoriju študiral glasbo in študij kasneje nadaljeval na Dunaju. Tam se je zaposlil v gledališčih Theater an der Wien in kasneje v Volksoper, vsekoli pa je ostal povezan s kulturnim, zlasti glasbenim življenjem Slovencev na avstrijskem Koroškem. Gabriel je pobudnik ustanovitve in mentor več tamburaških skupin, ki so tako nadaljevale že več kot 100-letno tradicijo tamburaštva med koroškimi Slovenci. Skupaj z Vlasto Lokar Lavrenčič je leta 2005 izdal obsežno knjigo Na sledeh tamburaštva na Koroškem. Poleg tega je Gabriel na

Dunaju ustanovil tamburaško skupino Fermata, ki združuje predvsem v avstrijski prestolnici živeče Slovence, mentor in pobudnik igranja na tamburice pa je bil tudi med Hrvatmi na avstrijskem Gradiščanskem.

Na podelitvi je nagrado utemeljil častni predsednik KKZ Janko Zerzer. Nagradenec pa je v svojem zahvalnem govoru skromno menil, da za delo, ki ga je opravil, ne bi bila potrebna nagrada. Kljub temu jo je rad sprejel, ker jo ima za počastitev tamburaške družine na avstrijskem Koroškem in na Dunaju. "Najzlahtnejša nagrada zame pa bi bila, če bi se tamburaštvo na Koroškem še zelo, zelo dolgo ohranilo", je še dejal Gabriel v Celovcu pred številnimi častnimi gosti, med katerimi sta bila tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš in predsednik komisije DZ za Slovence v zamejstvu in po svetu Miro Petek.

Cornelia Vospernik vodja informativnih oddaj ORF 1

Vodstvo informativnih oddaj prvega spreda ORF eins je prevzela Cornelia Vospernik, 42-letna koroška Slovenka, ki je kot dijakinja Slovenske zvezne gimnazije z bakalavreatom

zaključila srednješolski študij na Jadranskem zavodu Združenega sveta v Devinu. Na pot časnikarstva je Vospernikova stopila pri slovenskih sporedih ORF v Celovcu, nato pa se je sredi '90. let preselila na Dunaj v uredništvo Zeit im Bild 1 in tudi kmalu postala ena voditeljic televizijskega dnevnika Weltjournal in drugih odmevnih informativnih oddaj avstrijske državne televizije.

Pred štirimi leti je sprejela dopisništvo iz Kitajske in bila za svoje poročanje o dogajanju na Kitajskem kmalu deležna laskavih pohval. Leta 2008 je za to tudi prejela v nemškem svetu ugledno časnikarsko nagrado Concorde, lani pa ji je društvo za varstvo človekovih pravic Felix Ermacora podelilo Ermacorovo novinarsko nagrado za njeno pogumno poročanje s Kitajskega. V nemščini je izšla tudi njena knjiga o Kitajski.

V Posočju letos svetovno prvenstvo v gorskem maratonu

Najboljša in najcenejša turistična reklama

Priloge na letošnje osmo svetovno prvenstvo v gorskem maratonu 2011, ki bo potekalo 18. junija po hribovju nad Baško grapo oz. na območju kar štirih občin Primorske in Gorenjske, že potekajo, zlasti potem ko je bila podpisana pogodba med lokalno skupnostjo kot izvajalcem prireditve, Atletsko zvezo Slove-

na gorskih poteh, kjer poteka trasa letošnjega svetovnega prvenstva v gorskem teku.

Kot je za javnost povedal predsednik Atletske zveze Slovenije Peter Kukovica, se po opravljene formalnostih posvečajo sami organizaciji, obenem pa potekajo priprave najboljšega tekača Mitje Kosovela in tekačice Valerije Mrak, lanskih zmagoval-

terana gorskih tekov Jožeta Dakskoblerja, računajo, da bo teklo nad 600 najboljših gorskih maratoncev na svetu. Do konca aprila se lahko tekači uradno

prijavijo tudi posamično ali kot reprezentance na Atletsko zvezo Slovenije, kjer prijave sprejema Tomo Šarf, član odbora svetovne gorske tekaške zveze (WMRA). V najboljšem primeru bodo omočili nastop osemstotim tekačem, od tega dvestotim reprezentančnim. Da ima severno posoško hribovje odlične pogoje tudi za ureditev poligonov za

nije in Svetovno gorsko tekaško zvezo WMRA kot pokroviteljico. Že doslej so domačini v Baški grapi prirejali zelo kakovostne in množične gorske maratone štirih občin, s kar najbolj kakovostno mednarodno udeležbo, prav

cev maratona štirih občin z mednarodno udeležbo in tudi medaljami z evropskih prvenstev. Doslej se je prijaviло že okoli 200 tekačev iz Slovenije, Anglije, Hrvaške in Poljske. Po oceni vodje tekmovanja in ve-

rekreacijo, treninge in vrhunsko tekmovanja smučarskih tekov za razvoj zimskega turizma, ve večina domačinov, zato je pričakovati, da bodo to kmalu odkrili tudi turistični menedžerji. MM

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Možgani so ustvarjalni in propozitivni

Pred dnevi sem prebrala zelo pomenljiv stavek:

"Človeški možgani niso destruktivno naravnani, nasprotno: možgani so ustvarjalni, propozitivni. V destrukcijo, v negativno mišljenje jih silimo mi sami".

Verjamem, da se je ob teh besedah vredno zamisliti. Kolikokrat smo zraven oseb (ali pa sami to postanemo), ki kot spužva srkajo energijo in dejansko same sebe psihološko pohablja s tem, da stalno vidijo le slabe plati česar koli?

Ravno tako pred dnevi je profesorica tujega jezika med uro postavljala različna vprašanja. Eno od teh je bilo: "Kateri je po Vašem mnenju najboljši nasvet za to, da si srečen"? Odgovor, ki je bil dan, je enostaven in vendar v praksi izredno težaven: vedno za tisti kozarec gre. A ti ga uspe videti napol polnega ali si še vedno osredotočen na njegov prazen del?

Včasih srečujemo osebe, ki so se v življenju morale srečati z različnimi preizkušnjami, a so kljub temu ohranile v sebi neverjetno zvestost, da bo vse dobro. In da ima vse svoj namen.

Živo se spominjam irskega prijatelja. Na univerzi v Walesu je vpisal magisterij iz informacijskih ved. Bil je najstarejši od skupno desetih otrok, univerzitetni študij si je lahko privoščil edinole zato, ker je bil oče hišnik na univerzi in so mu bile zato dodeljene plačilne olajšave. Če lahko koga označiš za

osebo "brez prebite pare v žepu", potem je on to gotovo bil. Po predavanjih je še vsaj štiri ure honorarno delal v univerzitetni knjižnici, ker pa ure niso znesle za najemnine, hrano in knjige, je bil potem še vsak večer natak v lokalni restavraciji do poznih ur. Kavbojke in majice je kupoval v trgovinah z rabljenimi oblačili, ob koncu meseca pa se je kdaj dogajalo, da je nekaj dni kar stradal. Lahko bi se pomiloval, a tega ni nikoli storil, verjetno kot najponosnejši Irca tudi ne. Bil je gotovo ena najbolj pozitivno nastrojenih oseb, kar sem jih spoznala, v vsem je videl žarek sonca, vedno si je prizadeval najti rešitev, ne pa objokovati situacije.

Magistraliral je, doktoriral in si ustvaril življenje v Parizu.

Morda si včasih nadejamo, da bomo z jamranjem in objokovanjem olajšani, morda mislimo, da nas bo val tarnajočih misli in besed osvobodil malodušja, res pa je ravno obratno. Vse to nam je seveda racionalno jasno in se tega dobro zavedamo, emotivno pa nam

svojih misli ne uspe disciplinirati in jim dovoljemo, da proste zdirjajo na opustošene krajine.

Čas je, da sami sebi priznamo, da nas vse to ne rešuje, nasprotno: črnemu vrtincu dovoljujemo, da nas vsrka vase. Prav gotovo je vse prej kot enostavno, v hujših primerih je za to potrebna strokovna pomoč, predvsem pa si moramo priznati, da je na nas, da se zdignemo in stremimo k soncu, ne pa, da se še naprej sklanjamo k tlom. Pred leti mi je duhovnik dejal:

"Bog želi na našem obrazu srečo".

Zahodni in jugozahodni predel mesta (52)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Sirotišče med prvo svetovno vojno in po njej

Zavod je tako začel svoje delo. Komaj pa se je zvil v svoje poslanstvo, se je začela prva svetovna vojna. Ko je leta 1915 tudi Italija stopila v vojno, je Gorico zasedlo italijansko vojaštvo. Vodstvo zavoda je tedaj poskrbelo, da so otroci našli zavetje po raznih zavodih na Kranjskem in Štajerskem. Sirotišče je med vojno bilo zelo poškodovano. Po vojni je zato zavod skušal čim prej popraviti škodo, ki ga je prizadela. Znatno pomoč je nudil g. Josip Budin, nekdanji duhovnik v Pevmi in vojaški kurat v prvi svetovni vojni. Posrečilo se mu je, da je Sirotišče marsikaj prejelo iz begunskega ta-

nostvo in ljubeznivo opravljale svoje poslanstvo, zato tudi uspeh ni izostal. Ko je v začetku leta 1930 v našo deželo prispel referent iz Rima, da bi preveril delovanje dobrodelnih zavodov v Julijski krajini, je slovenskim šolskim sestram izrazil svoje veliko zadovoljstvo in pohvalo za njihovo delo (*Goriški Koledar za leto 1947, str. 42. Uredil L. Tiskala, izdala in založila tiskarna L. Lukežič, Gorica, november 1947*).

Kmalu zatem pa so zaradi fašistične oblasti nastopile prve težave. Po italijanskem zakonu, izdanem 17. julija 1890, so namreč vsa sirotišča v Italiji, kot javni dobrodelni zavodi, spadala pod posebno nadzorstvo vlade. Ta se je za Slovensko Sirotišče še posebej

Gojenci Sirotišča v šolskem letu 1926/27

borišča v Strnišču. Veliko je tudi pomagala gospa dr. Slavikova iz Trsta, ki je zlasti skrbela za vzdrževanje tržaških osirotelih otrok, ki so bivali v goriškem Sirotišču.

S svojim rednim delovanjem je zavod znova pričel 7. septembra 1921 (*Kronika Zavoda sv. Družine v Gorici*). Delo je vsestransko napredovalo in v šolskem letu 1923/24 je v zavodu bilo že 60 otrok. Naslednje leto jih je bilo nad 50, pozneje pa se je njihovo število iz leta v leto večalo. V šolskem letu 1927/28 jih je bilo 76, med temi deset predšolskih otrok in pet vajencev. To so bili fantje, ki so se učili raznih poklicev in so zaradi oddaljenosti bivali v mestu. V šolskem letu 1929/30 je vseh otrok bilo 90 (*Kronika Zavoda sv. Družine*).

Tako je prišlo leto 1930. Zavod je bil v polnem razmahu in v vseh ozirih v dobrem stanju. Šolske sestre so z veliko požrtvoval-

zanimala, ker so v njem govorili slovensko in mu prav zaradi tega seveda ni bila naklonjena. Zavod je tako s svojim delovanjem moral prenehati.

V zvezi s tem v zavodski kroniki beremo: "Dne 12. maja 1930 se je predstaval msgr. Pavlici vladni komisar, ki je še istega dne prevzel upravo zavoda. Po končanem šolskem letu se je večina otrok vrnila domov. Kar jih je še ostalo, jih je komisar odposlal v druge zavode, in sicer dečke v južno Italijo, deklice pa v planinske hospise v srednjo Italijo (*Kronika Zavoda sv. Družine*).

Oditi so morale tudi sestre in to zato, kot je izjavil prefekt, ker njihov materni jezik ni bil italijanski.

Oblast je zasegla vso zavodsko imovino in jo porazdelila po drugih zavodih.

/ dalje

Podpora vladi kar naprej upada

Razmere v slovenski državi se slabšajo

V Sloveniji je polno dogodkov, manjših in pomembnejših. Stranke, ki s svojo koalicijo vodijo državo, so v stalnih, ostrih sporih z opozicijo, celotna politika pa teži le k svojim interesom, ki jih določajo parlamentarne volitve čez dobro leto. Stanje v državi in družbi najbrž še ni dramatično, toda čedalje več je znakov, ki kažejo, da potrpljenje ljudi mineva. Nobeno od temeljnih vprašanj v Sloveniji ni rešeno, vlada pa se sploh ne odziva na javnomnen-

postopki so uzakonjeni, denimo, v Srbiji, pa tudi v Italiji. Ustavno sodišče bo kmalu razglasilo, ali bo dovoljen referendum o novem pokojninskem zakonu ali pa ga bodo zaradi domnevnih interesov države prepovedali. Vseh sedem sindikatov z večjim številom članstva vztrajno ponavlja, da bodo novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju odpravili, ker da je škodljiv predvsem za revne sloje ljudi.

Tudi v odnosih s Hrvaško se do-

Nadaljujejo se uganjanja in trditve o razlogih, ki so privedli do odstopa ali razrešitve mariborskega nadškofa in metropolita dr. Franca Krambergerja. Cerkevni dostojanstvenik je sicer zanikal, da je odstopil zaradi finančnih težav nadškofije, vendar sta tako on kot njegov naslednik Marjan Turnšek na srečanju s častniki pojasnjevala predvsem zaplete z velikimi dolgovi. Gre domnevno za okrog 800 milijonov evrov, ki si jih je nakopala nadškofija in z njo povezane družbe. Nekdanji nadškof in metropolit, ki sicer v zadnjih nekaj letih ni neposredno upravljal s cerkvenim premoženjem in bo ostal v Mariboru kot pomočnik novega nadškofa Marjana

Mariborska nadškofija

Oblast je ravnodušna za življenjske razmere in usode brezposelnih, ki jih je že več kot 110.000, delavcev, ki zaradi

nizkih plač živijo v revščini, pa tudi glede zaščite in pravic delavcev iz drugih območij nekdanje skupne države. Policija je sicer opravila nekaj preiskav v domovih in drugih objektih bogatih ljudi, v popularnem ljudskem jeziku jih imenujejo tajkuni, to pa je bilo tudi vse. Vlada se upira predlogom o zakonodaji, ki bi omogočila odvzem premoženja osumljencem, ki bi morali potem dokazati njegov izvor. Tak

gaja tisto, kar so mnogi predvidevali in napovedovali. Po sprejetem arbitražnem sporazumu o načinu rešitve mejnega vprašanja so na hrvaški strani obnovili izzivanja, kot je npr. izdajanje pomorskih zemljevidov, na katerih je meja na morju označena kar na sredini Piranskega zaliva. Ob tem Zagreb molči, slovenski zunanji minister pa zatrjuje, da gre za nepomembne zadeve, ki ne bodo vplivale na delo arbitražnega sodišča in določitev meje.

Turnška, je "prav vse prosil, da mu oprostijo napake, ki jih ni manjkalo, in jih prizna in obžaluje". Novi nadškof pa je opozoril, da se je dosednji način gospodarjenja s premoženjem nadškofije izkazal za neprimerne za katoliško Cerkev. Zato je napovedal vrnitev na "pot krščanskega socialnega nauka, ki temelji na evangelijskih vrednotah". Povedal je, "da je načrt sanacije, ki so ga pripravili tudi svetovalci, že pripravljen, in

zdaj čakajo, da ga potrdijo tudi v Vatikanu". Svoj prispevek k odpravi finančnih težav je dala tudi ljubljanska nadškofija, vendar bi bili potrebni nadaljnji in odločni ukrepi. O tem je bil oster in stvaren Božo Rustja, tiskovni predstavnik koprške škofije. Po njegovem je sprejetje odstopa nadškofa in metropolita Franca Krambergerja le prvi korak, slediti pa mu morajo še odstopi tistih, ki so pripeljali mariborsko nadškofijo v nezavidljivi položaj. Prav bi bilo, da bi odgovorni odgovarjali tudi pred državo in sodiščem, a najbrž ne bodo, saj tudi drugi ljudje, ki so v Sloveniji osnovali razna podjetja in se pri tem - z razliko od mariborske nadškofije - tudi osebno okoristili, žal niso odgovarjali". Rustja je tudi opozoril, "da si bo novi nadškof Marjan Turnšek zaupanje vernikov pridobil nazaj samo, če bo odstranil krivce za katastrofo cerkvenega premoženja".

Drugi pomemben dogodek, ki pa bi utegnil imeti tudi mednarodne posledice, pa je sklep parlamenta, sprejet na izrednem zasedanju prejšnji teden, o novih strožjih merilih pri varovanju arhivov, tudi tistih iz obdobja prejšnje države. Gre zlasti za arhive in dokumente nekdanje tajne policijske, znane UDBE. Razpravo je zahteval vodja opozicije Janez Janša z utemeljitvijo, da morajo biti arhivi in dokumenti odprti za vse, toda prevladalo je stališče vladne večine, da to ni mogoče, "ker je treba varovati podatke, ki so občutljivi zaradi varstva človekovih pravic in državne varnosti". V razpravi, ki še ni končana, Janez Janša zatrjuje, da ima dokaze, da je državni poglavar dr. Danilo Türk vedel za teroristični napad, ki ga je UDBA uprizorila 18. septembra 1979 zoper muzejsko ustanovo v Velikovcu na Koroškem. Türk, ki je bil tedaj uslužbenec Socialistične zveze, to zanika.

Marijan Drobež

Kratke

Nova premierna uprizoritev v SNG Nova Gorica

V četrtek, 10. februarja, ob 20. uri bo v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica domači ansambel premierno uprizoril sodobno dramsko različico pravljice o Sinjebradcu, Sobica na vrhu stopnišča, kanadske dramatičarke Carole Frechette. Režiser je Jaka Andrej Vojevec. Delo bo prvič izvedeno v slovenščini.

Dan odprtih vrat v Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu

V Zavodu sv. Stanislava v Šentvidu nad Ljubljano so v soboto, 29. januarja 2011, odprli vrata vsem, ki so želeli doživeti utrip življenja in dela v njihovih ustanovah.

Pouka v gimnaziji in glasbeni šoli se je udeležilo okrog 1000 obiskovalcev. Zanje so v dvorani pripravili predstavitev življenja in dela, predvajali pa so tudi film, ki je bil posebej posnet za to priložnost. Velikega zanimanja je bila deležna vaja Dekliškega zbora sv. Stanislava pod vodstvom Helene Fojkar Zupančič in Godalnega orkestra glasbene šole pod mentorstvom Draga Arka in dirigenta Damijana Močnika. Kar polovica obiskovalcev se je pridružila vodenim ogledom knjižnice, cerkve sv. Stanislava, kapele, računalnice, športne dvorane in upravnih prostorov. Vodenje skupin so prevzeli letošnji maturanti. Življenje v Jegličevem dijaškem domu so predstavili dijaki, ki v njem bivajo. Dijaki, profesorji in vzgojitelji so želeli osnovnošolce navdušiti za vpis, ostalim obiskovalcem pa predstaviti ustanovo, ki mlade vzgaja in izobražuje ter skrbi, da bi se oblikovali v zrele, zadovoljne in odgovorne osebnosti. Za organizacijo dneva odprtih vrat sta bila odgovorna profesorja na Škofijski klasični gimnaziji Helena Medvešek in Pavle Šijanec.

Največ obiskovalcev je na dan odprtih vrat prišlo na priporočilo sorodnikov in prijateljev, ostali pa so informacije dobili v župnijah, šolah in medijih.

Večina Slovencev meni, da najhujše posledice krize še prihajajo

Skoraj dve tretjini Slovencev menita, da najhujše posledice krize za trg dela še prihajajo, kaže javnomnenjska raziskava Eurobarometer, objavljena ta teden v Bruslju. Da je vpliv krize na službe že dosegel vrhunec, meni 33 odstotkov Slovencev in 42 odstotkov Evropejcev; da najhujše še prihaja, pa 63 odstotkov Slovencev in 48 odstotkov Evropejcev. Za primerjavo:

Julija 2009 sta prav tako dve tretjini Slovencev menili, da vrhunec gospodarske krize še prihaja. Tedaj je bilo to nekoliko več od povprečja v Evropski uniji, kjer je tako mislilo 61 odstotkov vprašanih.

Še lani spomladi je to, da najhujše še prihaja, mislilo 55 odstotkov anketiranih Evropejcev, tako da se je pesimizem v povprečju v Evropski uniji zmanjšal za sedem odstotnih točk, medtem ko v Sloveniji od

julija 2009 ostaja približno enak. Najbolj optimistični so Estonci, Švedi in Avstrijci, najmanj pa Grki, Portugalski in Irski, kaže Eurobarometrska raziskava, opravljena novembra lani, ko je Irska zaprosila za mednarodno pomoč pri reševanju krize. Že pred njo je to storila Grčija, zdaj pa se o tem ugiba tudi v primeru Portugalske.

V Eurobarometru sicer ni vprašanja, kaj si Evropejci mislijo o reševanju Grčije in Irske, vključuje pa niz po eni strani zelo splošnih, po drugi strani pa zelo tehničnih vprašanj o soočanju Unije s krizo in novi strategiji za rast in delovna mesta. Odgovori na ta vprašanja so pokazali, da Evropejci menijo, da je EU najbolj primerna za učinkovito ukrepanje proti posledicam finančne in gospodarske krize. To zaupanje se je sicer od spomladi lani nekoliko zmanjšalo. Sicer pa so anketiranci v območju evra za EU izbrali Mednarodni denarni sklad, nato pa nacionalne vlade in G20, ki so skupaj na tretjem mestu, medtem ko so nečlanice območja evra na prvo mesto postavile nacionalne vlade, nato pa EU. Poleg tega 77 odstotkov Evropejcev meni, da je potrebno večje usklajevanje med državami članicami in da samostojno nacionalno ukrepanje ne bo dovolj; velika večina tudi misli, da bi EU morala igrati pomembnejšo vlogo pri soočanju s krizo, še kaže Eurobarometer. Medtem ko večina Evropejcev meni, da njihove vlade pri dosedanjem soočanju s krizo niso ukrepale učinkovito, je mnenje o učinkovitosti dosedanjega ukrepanja EU razdeljeno. Nekoliko več kot tretjina Evropejcev meni, da so ZDA ukrepale učinkovito. V 17 državah članicah Unije absolutna večina anketirancev meni, da gre Unija pri soočanju s krizo v pravo smer. V Španiji, Veliki Britaniji, Italiji, na Portugalskem in v Grčiji pa tako mislijo manj kot štirje od desetih vprašanih. Eurobarometrska javnomnenjska raziskava je bila objavljena te dni, na dan zagona evropskega semestra, cikla tesnejšega usklajevanja proračunskih in makroekonomskih politik ter strukturnih reform držav članic.

Eksodus ni bil zgolj begunstvo

O izjavi predsednika Türka v zvezi z optanti

Ob svojem nedavnem obisku v Italiji naj bi predsednik Türk v nekem intervjuju izjavil (PD, 19.1. 2011), da Italijani, ki so po vojni zapustili Istro, "niso optanti, kot jih še danes označujejo nekateri v Sloveniji, temveč begunci". Soglašam, da je bil eksodus iz nekdanje Julijske krajine velika tragedija, vendar hkrati tudi zelo kompleksen pojav, ki ga, že iz nekaterih navedenih dejstev v nadaljevanju, ni mogoče reducirati zgolj na begunstvo. Prvi val odhodov se je npr. zgodil tik po zlomu fašizma septembra 1943, ko je v strahu pred maščevanjem čez noč odšla glavčina priseljenih fašističnih okupacijskih oblasti z družinami vred (karabinjerji, financarji, upravni in fašistični veljaki, učitelji idr.), ki naj bi jih bilo nekaj deset tisoč. Ti niso imeli kaj več početi tukaj in so se vrnili tja, od koder so prišli. Istega leta so po silovitem zavezniškem bombardiranju Zadra, ki je mesto skoraj zravnalo z zemljo, Nemci izselili v Italijo več tisoč preživelih meščanov. Tudi teh ni nihče preganjal, še najmanj kake jugoslovanske oblasti, ker jih takrat še ni bilo, saj so tedaj Nemci upravljali Zadar.

Proti koncu vojne so z Reke in iz drugih krajev začeli odhajati premožnejši sloji, tako v strahu pred maščevanjem kot tudi pred komunizmom, od katere-

ga si niso obetali nič dobrega. Ko je postajalo jasno, da bo pariška mirovna konferenca prepustila Reko Jugoslaviji in dala Italijanom možnost opcije, je eksodus z Reke pospešila tudi sama Italija, ki je prek svojega CLN (Comitato di liberazione nazionale) 22. 9. 1945 delila po mestu poziv, "naj vsi skupaj zapustijo mesto, potem

Dr. Danilo Türk

ko bo konferenca razglasila svojo odločitev (o priključku Reke k Jugoslaviji namreč, prip. avt.) za dokončno. Z našim odhodom, meščani, bo problem Reke ostal nerešen in na dnevnem redu". Torej neke vrste sčuvanje ljudi k množični izselitvi, ki naj bi diplomata v Parizu streznila pri nadaljnjem risanju meja v Istri, kar se pa ni izšlo. V strahu pred ponovitvijo zloma, ki ga je z eksodusom

doživela Reka, so nato jugoslovanske oblasti uvedle več ukrepov, da bi se to ne ponovilo tudi drugod (sprejetje odloka o zapletni premoženja samovoljno odhajajočim, omejitve pravice do optiranja na prebivalce italijanskega rodu idr.). Vendar ko je Jugoslaviji pripadel tudi Pulj, ki je bil do leta 1947 pod anglo-ameriško upravo, se je zgodba ponovila in v slabem letu se je iz mesta izselilo prek 25.000 prebivalcev. Italija, ki je dotlej opogumljala Puljčane, naj vztrajajo, je ob zapečatenju usode mesta prek časopisa Arena di Pola spet pozivala ljudi,

"naj zapustijo mesto, saj bodo našli gostoljubje in delo v Italiji, kjer bo vlada ponudila vso pomoč tem širokosrčnim sinovom, ki odhajajo raje v izgnanstvo, kot v suženjstvo in raznarodovanje" (Novi glas, 2. 4. 1998). Nato se je kuga odhajanja selila v notranjost Istre in sredi petdesetih let v podobnih okoliščinah končala v Coni B STO, ko se je, spet na podlagi možnosti opcije po

določbah Londonskega memoranduma, izselilo prek 20.000 ljudi.

Nesporno je, da je v prvih povojnih letih prihajalo do nasilja (ustrahovanja, montirani procesi, poboji, ekonomski pritiski, zapiranje meja idr.), vendar je režim to nasilje izvajal tudi proti lastnemu ljudstvu in po poročilu mešane zgodovinske komisije (11. točka) predvsem proti "osebam in strukturam, ki so bile tako ali drugače, tudi ne glede na osebno odgovornost, povezane s fašizmom, z nacistično nadoblastjo, s kolaboracijo in z italijansko državo", ter z namenom "predhodne čistke dejanskih, potencialnih ali pa samo domnevnih nasprotnikov komunističnega režima in priključitve JK k novi Jugoslaviji". To potrjuje tudi okoliščina, da je z eksodusom odšlo samo iz nekdanje JK tudi okrog 5000 Slovencev in nekaj deset tisoč Hrvatov. Končno so Italijani iz Cone B večinoma odšli deset let po vojni, ko so surovi pritiski popustili, ko so se odprle meje itn. Italijanski pesnik Biagio Marin je npr. svojim rojakom poočital, da so mnogi odšli tudi zaradi tega, ker niso želeli postati "sužnji tistih, ki so bili vedno sužnji po imenu, definiciji in funkciji". Tudi sicer nam mnogim pričevalcem tega časa še danes odzvanja v ušesih slogan "mai sotto i sciavi" (nikoli pod sužnji). Zato zaradi navedenega in še drugih dejstev menim, da se k tako kompleksni temi, ki je eksodus, ne sme pristopati tako površno, kot je to storil predsednik Türk.

Milan Gregorič

S 3. strani

Še naprej bi rad...

Črna lisa v slovenski poustvarjalnosti v zadnjih desetletjih je Wagner. Je ob vse večji komercializaciji in poplavi instant glasbe, ki nas obkroža na vsakem koraku, sploh smiselno stremeti k temu, da bi ga še kdaj postavili na oder?

Ljubljana bi s Cankarjevim domom lahko izvedla Wagnerja, a zanj so potrebni posebni pevci. Imamo nekaj pevcev, ki bi lahko izvajali tudi Wagnerja. Zdi se mi, da bi bil čas, da bi njegova dela umestili v repertoar.

V prenovljeno ljubljansko Opero morda?

Ta je pa vsekakor premajhna. Ne verjamem, da bodo razširili tudi prostor za orkester tako, da bi lahko izvajali Wagnerja. Čeprav se mi zdi, da je že bilo izvedeno kakšno delo.

Da, nazadnje so ga uprizorili leta 1961.

Vsaj koncertno bi lahko izvedli več Wagnerjevih del.

Simfonični orkestri v zadnjem času pogosto so-

delujejo s pop in rock glasbeniki. Kaj menite o tovrstni sinergiji? Bi dirigirali takšnemu koncertu?

Če bi bila partitura taka, da bi me zanimala, vsekakor. V času, ko sem vodil radijski orkester, sem zagovarjal, da naj simfonični orkester takšne stvari igra zunaj delovnega časa. Zdelo se mi je škoda, da glasbeniki sodelujejo na tak način, ker je tam le drugačen pristop h glasbi. Orkestraši se z izvajanjem take glasbe malo zapustijo.

Kaj se je zgodilo z dirigenti v Sloveniji? Filharmonike vodi tujec, simfonike prav tako. Je to po vašem mnenju dobro ali slabo?

Če je njihova želja ta, naj bo, zakaj ne bi bili. Ampak lepše bi bilo, če bi na čelu slovenskih orkestrrov bili Slovenci, če imamo, upam pa, da imamo, take dirigente, da bi jih vodili. Ne vem, verjetno bo prišlo spet do tega, da se bodo spomnili, da je dobro, če je vsaj na čelu orkestra Slovenec.

Slovenci veljamo za pevski narod, tudi sami ste vodili nekaj sestavov, Primorci pa imate celo zborovski festival. Kako na splošno

ocenjujete slovensko glasbeno kulturo v primerjavi s tujo?

Tudi danes imamo odlične zborovske skladatelje in smo lahko velika konkurenca tujim skladateljem. Sicer pa že imamo Gallusa, ki je poznan po vsem svetu. Tudi naši zbori napredujejo pri tem, da se stilno ukvarjajo s to glasbo, boljše skoraj, kot smo se mi, na primer s Slovenskim oktetom, s katerim smo veliko izvajali Gallusa tudi po svetu. Je pa res, da so danes bolj znani manjši, komorni zbori. Mislim, da je zborovska glasba v Sloveniji na vrhuncu. Poglejte samo zbor, kot so Ave, Vokalna akademija Ljubljana in Carmina Slovenica.

Prihodnje leto boste slavili visok življenjski jubilej. Ga boste pričakali s taktirko v rokah?

Upam, saj, kot sem povedal, imam predvidene koncerte že za leto 2013. Torej bom moral biti kar pri močeh, da bom lahko še naprej deloval.

S 3. strani

Ljubezen daje človeku moč...

Ste pesnik dveh glasov - odra- slega in otroškega. Gre za dvojnost doživljanja ali pa se morda glasova nikoli zares ne ločita?

Mislim, da je doživljanje zmeraj eno in isto. Gre za različno osvetljevanje. Problem otroštva skušam na primer za otroke interpretirati na en način, za odrasle pa drugače. Zase lahko rečem, da sem imel srečno otroštvo, kljub vojnemu času in odsotnosti očeta. V naši družini je bilo izredno prijetno, zelo smo se imeli radi. Ta občutek otroku ogromno da, in to nosiš s seboj. Zdaj, ko se posvečam tudi prozi, se mi dva pogleda združujeta v enega samega.

Kdaj se je v vas zbudilo zanimanje za pisanje otroške in mladinske literature?

Za otroke sva začela pisati skupaj z Nikom Grafenauerjem, da bi kaj zaslužila. To je bilo v časih, ko smo imeli Slovenci eno samo sodobno zbirko za otroke Toneta Pavčka. Tedaj sem pisal dolge pesmice, ker so bile objave v Ljubljanskem dnevniku plačane po vrstici. Nato sem vi-

del, da me otroci požirajo z očmi. V spominu imam dogodek iz Apač v Prekmurju. Malček je stal pod odrom in me gledal kot boga, mene pa je bilo sram. Še zdaj ga vidim. On misli, da si bog, ti pa ga imaš za norca z nekimi rimami. In od takrat sem začel pisati preproste, ampak iskrene rime.

Ste v otroški in mladinski literaturi videli pot, da v mladem bralcu vzbudite ljubezen do slovenskega jezika?

Absolutno. Ampak, da mi je to tudi uspelo, mi dokazujejo prav bralci. Moje besedne igre izvirajo iz Levstika, ki mi ga je mati zmeraj recitirala, in verzov Iva Grudna. Gruden je eno od svojih zbirk poimenoval Na Krasu, jaz priznavajoč njegov vpliv, pa sem svojo zbirko poimenoval Na Krasu je krasno. S tem sem se zakoreninil na njegovem in svojem Krasu in hkrati uvedel nov način vezanja besed. Ta način mi je bil zmeraj v užitek, hkrati pa je bila to zame vaja v želji, da bi se izpopolnil v slovenskem jeziku. S posnemanjem mojih verzov se otroci učijo, prihajajo do novih

domislic in s tem odkrivajo nove možnosti izražanja.

Dober mesec pred 75. rojstnim dnevom boste prejeli Prešernovo nagrado za življenjsko delo. Kakšne misli in občutja vas prevevajo ob tem?

Zadovoljen sem, ker je to priznanje vsemu mojemu delu na področju kulture, slovenske poezije in v zamejstvu. Lepo je dobiti to nagrado. Posebej, če veš, da imaš za seboj izjemno trdo življenje, da si žrtvoval tudi družino svojemu kulturnemu poslanstvu in da si navezadnje zaradi tega poslanstva tudi zapustil Ljubljano in se vrnil v Trst. V Ljubljani sem se počutil imenitno in sem ji zmeraj priznal, da je center slovenskega naroda v vseh dejavnostih. Predvsem sem imel v Ljubljani številne drage prijatelje. Po drugi strani pa ne vem, kako bi Miroslav Košuta uspeval kot pesnik Ljubljanskega barja. Samo domotožje in objokovanje odhoda od morja ali zapuščenega Krasa in Trsta bi bili verjetno premajhni naboj za pomembnejši uspeh.

Mladi za Mlade

CD o dvojezičnih tablah

Politična skupina Mladi za Mlade obvešča, da je CD dvojezičnih tabel, ki so ga pripravili člani skupine, pripravljen. To je projekt študija, ki jo je skupina opravila ob drugem letu delovanja. Vsebuje namreč pravno podlago zaščite Slovencev v Italiji, ki jo je sestavil odv. Andrej Berdon, ter druge informacije, za katere je pripomogel odv. Peter Močnik. Danijel Šuligoj je poskrbel za tehnični del. Člani skupine so poslali vse cestne table in oznake v tržaški pokrajini, ki so enojezične (torej samo v italijanščini) in bi po zakonu morale bi-

ti dvojezične. Delo je bilo opravljeno po vseh občinah tržaške pokrajine, kjer velja zakon. Dne 14. februarja, ob 10. obletnici zaščitnega zakona, bodo Mladi za Mlade imeli ob 10. uri tiskovno konferenco v sinji dvorani na deželi (sala az-zurra) na Oberdankovem trgu v Trstu. Istega dne bodo v Narodnem domu v ulici Filzi ob 19. uri imeli prvo javno predstavitev zgoščenke.

Niz srečan - predstavitev se bo zvrstila v spomladanskih mesecih, najprej po tržaški pokrajini, nato na Goriškem, v Benečiji, na Koroškem in v Sloveniji.

Spomladi načrtujejo Mladi Slovenske skupnosti tudi obisk v Bruslju. Tu bodo imeli člani društva Mladi za Mlade možnost predstaviti ta projekt evropski komisiji za manjšine. To pomembno srečanje bo v skupni organizaciji tržaškega in goriškega dela mladih Slovenske skupnosti, torej skupin Mladi za Mlade in Prihodnosti.

Raziskave dokazujejo, da ni pomembna samo genetika

Zdravo, energično in z optimizmom do sto let

V zadnjih časih se je pričakovano trajanje življenja znatno podaljšalo - za 2,5 leti vsako desetletje. Večina ljudi si želi dolgo življenje, a seveda da bi bili pri tem neodvisni od drugih, brez boleznih in težav ter fiziološke 'obrabe' telesa, ki jo s seboj prinaša starost. Želja, da bi zdravi in polni energije praznovali stoti rojstni dan, je za večino nas prava utopija. Statistični podatki nam vsekakor potrjujejo, da je na svetu tisoče ljudi, ki presegajo sto let starosti. Na spletu zlahko najdemo seznam najstarejših zemljanov: Francozinja Jeanne Calmet je dočkala 122 let, Danec Christian Mortensen pa 115. Znanstveniki že dolgo preučujejo skupne lastnosti teh ljudi (genetske značilnosti, prehranjevalne navade, okolje in druge dejavnike) v upanju, da bi našli zdravilo, ki bi zaustavilo proces celičnega staranja. Opredelili so gene, ki so odgovorni za staranje, vendar praktična uporaba tega odkritja v medicini še ni jasna in poskusi se še izvajajo samo z manjšimi živalmi.

Raziskave kažejo, da živi danes največ stoletnikov v treh državah in pripada trem različnim etničnim skupinam: Japonci na otoku Okinawa (tu doseže sto let 11 ljudi vsakih 100.000 prebivalcev), Sardinci v Italiji, Američani s področja Loma Linda v Kaliforniji. Prebivalci teh dežel nimajo nič skupnega na kulturnem, družbenem in genetskem področju, torej opustiti je treba genetiko in se osredotočiti na psihološko raven. Tako kot biološki imajo tudi psihološki dejavniki pomembno vlogo za dolgo življenje. Sposobnost prilaganja nepričakovanim stresnim dogodkom učinkuje na zdravje kot dober krvni pritisk in zdravo srce. V reviji

Current Gerontology and Geriatrics Research so pred kratkim znanstveniki z ameriške univerze University of Georgia, pod vodstvom dr. Leonarda Poona, objavili študijo, v kateri so pri 244 prostovoljcih, ki so že dočkali sto let, v obdobju od 2001 do 2009 opazovali fizično in psihološko zdravje, življenjske izkušnje in duševne značilnosti. Prišli so do spoznanja, da močna osebnost, odprt značaj, pozitivno gledanje na svet in sposobnost dobrega počutja v lastni koži, pomagajo doseči visoko starost. Večina stoletnikov je izjavila, da se počuti srečna kot v mladosti, da ne občuti stresa in nima nevroz.

Znanstvenikom je uspelo opredeliti določen "psihološki tip" stoletnika: skupna lastnost teh ljudi je sposobnost reakcije, torej obvladovanja negativnih dogodkov, prilagodljivost različnim življenjskim situacijam in skrb za lastno psihofizično zdravje. Stoletniki imajo zdrave življenjske navade in so polni pozitivne energije. Raziskava, ki jo je vodil dr. Poon, ni edina na področju iskanja najbolj primernih navad za dolgo življenje, vendar so njeni rezultati v skladu z raziskavami drugih znanstvenikov. Tudi dr.

jih je doživel in njegov način reagiranja na te. Lepo otroštvo, brez pomanjkanja intelektualnih izzivov poveča optimizem in samozavest v odrasli osebi in posledično tudi skrb za lastno fizično zdravje. Človek ima poleg moderne medicine tudi lastna sredstva, da lahko živi dolgo let veseli in zdravi. Dolžina življenja je odvisna od življenjskega sloga in odnosa do sebe, torej od človekove samopodobe. Na oboje pa lahko vpliva vsak sam: biti mora optimist!

Katja Ferletič

S 7. strani

Rajoni so zelo...

Kako pa bo z rajoni v prihodnosti?

Ne vem, kako bo točno potekala združitev. Vsekakor se s tem ne strinjam, ker tako ne bo nič rešenega na finančni ravni. Rajoni veliko dela opravijo prostovoljno. Ko tega ne bo več, bo situacija zelo negativna. Odnos, ki se je vzpostavil med vaščani, rajonom in občino, je zelo pozitiven. Svetnikov je lahko tudi manj, a prepričan sem, da mo-

razjo biti iz okraja, ker tako lahko dobro poznajo probleme samega ozemlja. Nekatera območja so obširna in zahtevajo dobro poznavanje. Občina ne more vedno preverjati, ali je kaj narobe, zato so rajoni še kako pomembni! Včasih se sicer sprašujem, zakaj občina tako nesmiselno troši denar. Na eni strani ukinja rajone, na drugi strani pa potrosi 25.000 evrov za plastično drsališče, ki ga nihče ni uporabljal! Ne strinjam se z metanjem denarja v smeti. Če ne znajo privabljati

ljudi, je bolje, da ne priredijo ničesar.

Poudariti moram, da se je položaj na ozemlju zelo izboljšal, odkar obstajajo rajoni, ne le glede problemov, ki jih takoj posredujemo občini, pač pa tudi glede samih dejavnosti. Pohod treh mostov in pohod na Sabotin je najprej priredil rajon, nato so se vključila različna društva. Želim si, da bi se lahko tako delovanje nadaljevalo, predvsem sodelovanje med župnijo, društvi in rajonom, tudi zaradi novega športnega centra v Pevmi, ki mora povezovati ljudi v vasi.

Hvala lepa za pogovor!

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 8. februarja, ob 14. uri.

Kam je izginila prava kultura?

Zakaj pa ne dan potrošništva

Letošnji praznik kulture nas je pozdravil s polno mero sonca, skoraj pomladanskega sonca, sonce pa je vedno tudi simbol upanja, preorojenja, nečesa novega in boljšega. Ko bi bilo tako!!! Ampak vse premajhna in vse bolj nepomembna postaja žal kultura v družbi, kjer vsakdanje življenje utripa v ritmu ekonomskih interesov. In vse manj je kulture v srcih tistih, ki se pehajo za denarjem, ali tistih, ki se na nasprotnem bregu borijo za preživetje. Sama sem odločila, da se bom na praznik slovenske kulture izogibala vsakemu nakupovanju in trgovinam, v roke bom vzela knjigo ali revijo, prebrala nekaj poezije in se zamislila nad lepoto in močjo, ki ju najdemo v umetnosti. Za obisk prireditve se nisem odločila, ker sem tudi sama v takem obdobju, ko se, zaradi finančnih težav, raje tiščim doma, kot silim med ljudi, ko se

raje poglabljam vase, kot utapljam v hrupu in množici. Tako je menda pri srcu vsem tistim, ki se v tem kriznem obdobju soočajo z izgubo službe ali podobnimi težavami. O vlogi kulture v našem vsakdanu pa se je vendarle treba nekoliko zamisliti. Sama opazujem, da se tudi kultura vse bolj prodaja in vrednoti z denarjem, lepota in umetnostne vrline pa so se umaknile tržnim interesom. Tako je večina umetnostnih galerij praznih, nekatere celo zapirajo. Bogati umetnine, predvsem avtorske slike, še vedno kupujejo, saj finančni časniki o njih govorijo kot o dokaj varni investiciji, ki je skoraj enakovredna vlaganju v zlato. Umetnine kot investicija torej... Vanje je, kot smo navadni smrtniki pred kratkih izvedeli, nezakonito pridobljen denar vložil celo italijanski poslovnež, ki je bil kriv bankrota družbe Parmalat, Calisto Tan-

zi. Verjetno ne zato, ker naj bi bil ljubitelj umetnosti, saj je umetnine pred svojimi in tuji očmi varno skrival na nekem podstrešju, ampak ker denarja pač ni mogel vlagati na bančni račun. Reveži seveda nimajo denarja in sle po investicijah, zato skoraj nikoli ne zahajajo v likovne galerije in na razstave, ampak domače zidove raje popestrijo z izdelki iz Ikee.

"Zakaj pa naj bi kupovala avtorske slike, ki so drage, grde in še malo izbire je", je priznala mlada sosedka, "ko pa dobim v Ikei na dobro založenih policah čudovite slike najrazličnejših barv in velikosti, s katerimi lepo napolnim prazne zidove. Pa še poceni so, nekaj evrov in zlahka prekriješ celotno steno nad posteljo". Saj, pomislil, glavno, da so stene peštre in pisane, zakaj bi hlastali po umetnosti, če naša duša ne čuti po tem nobene potrebe. V Ikeo in podobne trgovine sama sploh ne zahajam, in to tudi zato, da me ne boli srce

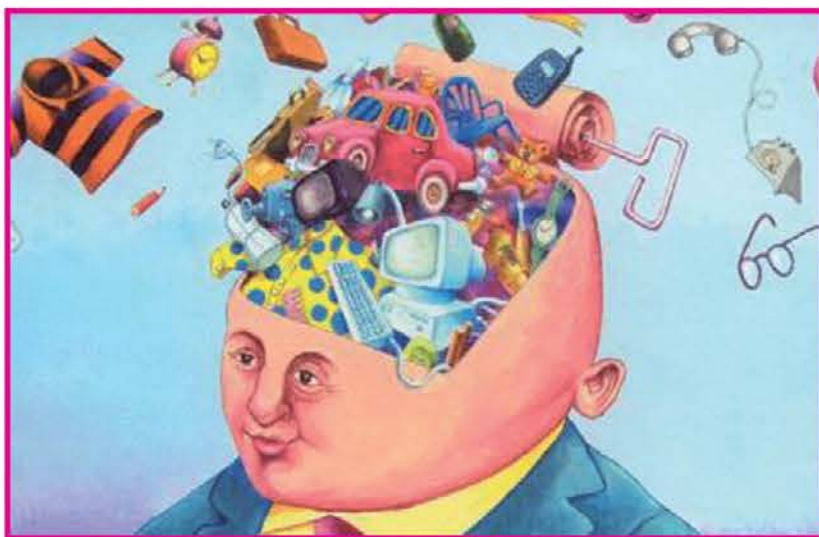
vsakič, ko se oziram po množici, ki je prepričana, da se umetnost prodaja na kilogram, podobno kot jabolka ali moka. Tudi knjigam se ne piše bolje. Moja soseska je kar ponorela, ko je na vsak dom prispelo pismo, ki je zagotavljalo celih

zaklju, ali knjige brez leposlovnosti. Če prebrskamo spletni katalog te založbe, bomo nekoliko bolj kritični bralci takoj opazili, da pri večini izdaj ni naveden avtor, ampak debelina, širina in barva knjige, tip vezave in seveda popust.

danje obnašanje, odnos do sočloveka in do domače zemlje. In ljubezen do lepote v vsakdanjem življenju. Lepote, ki jo požirajo naglica, sebičnost in brezbriznost. Z žalostjo opazujem znanec, med katerimi je veliko izobraženih ljudi, ki vsak dan puščajo psa, da se sam sprehaja in iztrelja po vasi. Ko vidijo mene ali moža, ki z vrečko pobirava kakce naše kučke, pa se nekateri celo na ves glas smejejo. Seveda, kateremu norcu pa je dandanes še mar za sosedo, za čistočo in urejenost vasi, za lepoto naše domovine. Nikomur, saj še politiki trgajo in ropajo po njej. In ob pasjih iztrebkih opazujem še smetnjake, polne plastike in papirja, ki bi sicer sodila med ločene odpadke. "Čemu bi izgubljal čas", pravi sosed, "saj se ni globe za tiste, ki ne ločujemo". Seveda, še ni globe, ker dandanes vse naše geste, misli in dejanja ureja denar, samo denar.

Ob vsem tem propadu in duševni revščini razmišljam, kam je izginila kultura, tista lepa, prava, srčna kultura, in se sprašujem, zakaj pravzaprav še vztrajamo pri dnevu slovenske kulture in preprosto ne praznujemo raje... dneva slovenskega potrošništva.

Suzy Pertot

40.000 evrov nagrade vsem tistim, ki bodo med prvimi postali naročniki zbirke ameriškega podjetja Reader's Digest. Seveda imajo knjige ob obljubljenih žrebanjih in denarnih nagradah za navadne smrtnike povsem novo vrednost, nikomur pa ni mar, da kupuje, po naše povedano, mačko v

No, take knjige, predvsem če bomo naročali enote podobne velikosti in teže, bodo lep okras na naših policah. Še več, odlično se bodo ujemale z barvnimi odtenki slik, ki smo jih kupili pri Ikei.

Kultura pa žal ni samo to, kar beremo, poslušamo in gledamo, kultura je tudi naše vsak-

Naj nanje ne leže koprena pozabe! Skrbimo za spomin na naše šampione

V nedeljo, 29. januarja, je Primorski dnevnik objavil na sredinskih straneh nesrečno in hkrati fascinanto življenjsko zgodbo vrhunkega atleta Danila Žerjela - Cerealijsa (1919-1984). Krasen in redek pri-

služil. Leta 1957 je odpotoval k sorodnikom v Venezuelo, kjer je še dolgo let navduševal s svojimi dosežki na vseameriški ravni. Tudi po končani karieri je ostal v športu kot trener in fizioterapevt, leta 1984 pa ga je v še nepojasnenih okoliščinah do smrti povozil motorist. Ker je bil v Caracasu sam, praktično ni doživel dostojnega pogreba in pokopa, mir na pokopališču v rodnih Dutovljah, kjer so po njem poimenovali osnovno šolo, je dočkal šele leta 1998.

Pred nedavnim je v svojih spominih v stolpcih Športne priloge Primorskega dnevnika Branko Lakovič - prav po Križmanovem pričevanju - pisal tudi o drugem velikanu našega športa, doberdobskem kolesarju Juriju Uršiču (Giorgio Ursi), ki je na olimpijskih igrah v Tokiju leta 1964 osvojil srebrno kolajno v nasledovalni vožnji. Tudi ta šampion pri nas ni doživel zaslužene slave in spoštovanja (v Gorici so mu sicer pred nedavnim posvetili stopnišče), kot piše v članku, ga kmalu po navdušujoči medalji na novinarskem plesu v tržaškem Kulturnem domu, kjer je bila zbrana vsa manjšina, dejansko nihče ni povohal. In tudi Uršičeva življenjska zgodba je res trpka, saj je bil njegov trenutek v športnem svetovnem vrhu izjemno kratkotrajen; zaradi srčne kapi je umrl star komaj 40 let. Navdse pozitivno pa je, da pisci, ki so te vrhunske športnike in dobre, skromne ljudi poznali, o njih čim več poročajo in obveščajo, drugače bi mladi rodovi sploh ne vedeli zanje. Kaj šele šolska mladina, tudi današnji tridesetletniki

so komajda slišali za imena, kot so - poleg omenjenih - Pino Kreševič, Aldo Nardin, Ivica Škerlj, Berto Taučer, Gianfranco Veljak in drugi. Lakovičovo razsikovalno delo o naših azzurrjih (v drugi, dopolnjeni izdaji knjige se jih je nabralo že več kot sto, nekateri so bili res športniki svetovnega formata) je glede tega posebej dragoceno gradivo. Skratka, iz povedanega lahko izluščimo kar nekaj ugotovitev: da je razsikovalno novinarstvo zahtevna, vendar hvaležna in navdse koristna panoga, če pa je še zaokroženo v primerni obliki, postane prav zanimivo branje, polno užitka;

Danilo Žerjela

da moramo svojo preteklost hraniti, čuvati, posredovati, ovrednotiti in nanjo nikakor ne pozabiti; da v vrhunskem športu ni vse zlato, kar se sveti, ni bilo nekoč in ni niti danes. Športni virtuozji so večkrat sami, daleč od doma, brez zaščite in priljubljeni le, dokler prinašajo rezultate in korist. Zato vsaj za naše junake poskrbimo, da ostane dostojen spomin nanje in da doživijo zasluženno spoštovanje, če že ne časti in slave.

HC

NAMIZNI TENIS

Ženska A1 liga: Kras - Novara 3:3

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Edera - Polet Kwins 13:5

NOGOMET

D liga: Kras - Opiertgerina 0:2

Promocijska liga: Juventina - Valnastione 2:1, Vesna - Trieste Calcio 1:3

1. amaterska liga: Primorec - San Giovanni

1:1, Azzurra - Savodnje 3:0

2. amaterska liga: Breg - Massa 2:1, Primorje

- Mariano 0:1, Zarja/Gaja - Sistiana 1:2

3. amaterska liga: Mladost - Lucinico 2:1

KOŠARKA

C1 liga: Oderzo - Jadran 66:44

C2 liga: Basket Time - Breg 64:79, CBU - Bor

83:84

D liga: Kontovel - Goriziana 81:40

ODBOJKA

Deželni pokal

Moška C liga: Sloga Tabor - Il Pozzo 3:1. Sloga

Tabor je osvojila pokalni naslov.

Moška D liga: San Vito - Olympia 3:1. Olympia

je zasedla končno drugo mesto.

Z 9. strani

"Sami smo kovači..."

Prav tako vsi vemo, da je komaj štiriurni tedenska ponudba državne televizije v slovenščini odločno preskromna. Prizadevati si moramo, da se televizijski čas, namenjen Slovincem, okrepi po trajanju in kvaliteti.

Zaščitni zakon nam zagotavlja pravice. Na nas je, da zahtevamo njihovo dosledno izvajanje. Klima je pozitivna. Ob nedavnem državnem obisku predsednika Republike Slovenije Danila Türka v Rimu je bila naša manjšina označena kot nepogrešljiv dejavnik v odnosih med državama. Predsednik Giorgio Napolitano je celo izjavil, da je slovenska manjšina najpomembnejša narodna manjšina v Italiji. Praznovanje ob 150-letnici združitve Italije je dobra priložnost, da se jasno in odkrito pove, da so narodne in jezikovne manjšine enakovredne del Italije in da so bile nacionalistične in asimilacijske težnje zgrešena politika, ki je ne gre nikoli več ponavljati. Da je bila velika napaka proglas, ki je bil objavljen novembra 1866 - takoj po priključitvi Benečije in Rezije h Kraljevini Italiji - na uradnem "Giornale di Udine" in je oznanjal: "Questi slavi bisogna eliminarli - Te Slovane moramo iztrebiti".

Tudi deželna uprava Furlanije Julijske krajine gleda sedaj na nas z novimi očmi, kakor je še posebej razvidno iz uradnih izjav novega odbornika za kulturo in jezikovna vprašanja Elia De Anne. To niso le prazne besede. Pri mešani komisiji za obravnavo skupnih razvojnih vprašanj med Slovenijo in Furlanijo Julijsko krajino je zaživel delovno omizje za manjšinska vprašanja, pri katerem so naše organizacije enakovredni partner. Kmalu bodo ustanovili tudi komisijo za slovensko manjšino pri italijan-

ski vladi. S tem bomo imeli Slovenci neposreden stik z italijansko izvršno oblastjo.

Institucionalni odnos do Rima in do Ljubljane pa je za našo skupnost življenjskega pomena. Manjšina nikakor ni in se ne sme kazati kakor pripadnica ali celo last ene same politične opcije. Manjšina je kot taka sama po sebi politični subjekt.

Pred nami je tudi pomemben cerkveni dogodek. V mislih imam obisk, ki ga bo 7. maja opravil v Ogleju papež Benedikt XVI. Upanje je, da bo tudi takrat prišla do izraza slovenska prisotnost, kakor se je to zgodilo leta 1992 ob obisku Janeza Pavla II., tistega, ki bo 1. maja proglašen za blaženega. Prav gotovo je tudi Cerkev med Slovenci zelo pomemben dejavnik pri oh-

Foto IG

ranjanju slovenskega jezika in narodne identitete. Ob tem ne moremo mimo velikih zaslug beneških čedermacev in drugih primorskih duhovnikov. Cenjene gospe, spoštovani gospodje!

Dan slovenske kulture je priložnost, da pogledamo naprej. Materinščina je nedvomno tista vrednota, ki nam je najbolj pri srcu in mora biti naša prva skrb. Prav ona označuje našo podobo in utemeljuje naš obstoj kot obstoj skupnosti. (...) Nekateri obžalujejo dejstvo, da postaja italijansčina pogovorni jezik celo v slovenskih solah in športnih društvih. Res je, da je okolje, v

našo mladino z vrstniki večinskega naroda, vsekakor lahko opazimo, da je naša skupnost v zavidljivem položaju. (...) Res je, da to velja le za en del slovenske mladine, tako v Benečiji, kakor na Tržaškem in Goriškem. Kako gojiti slovenski jezik, kulturno podobo in narodno zavest na sodoben in tudi za mlade privlačen način v času interneta in globalizacije je izziv, ki ga ima pred sabo naša skupnost. Treba ga je sprejeti in nujno poiskati pravo pot. (...) Vajeti prihodnosti slovenske manjšine v Italiji so v naših rokah. Drugi nam lahko pomagajo. Sami pa smo kovači svoje usode".

KCLB ZSKP / Iskrivi smeh na ustih vseh

Lepa otroška predstava in nagrajevanje Mladi oder

Ob pustnem času se že trinajst let zapored vrstijo na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici predstave niza veseloiger ljubiteljskih odrov Iskrivi smeh na

de iz Števerjana in doživela lep uspeh pri gledalcih, ki so se ob njej tudi pozabavali in smejali. V četrtek, 3. februarja, je bilo na večeru niza Iskrivi smeh na ustih vseh še posebno slovesno, saj je

butajo in se vrinjajo vse mogoče tujke in spakedranke. Prav na to se je navezal priložnostni gost večera, vsem poznani, izredno dejavni in zagnani ljubiteljski igralec, zadnje čase tudi režiser,

2. B razred NSS Ivan Trinko iz Gorice (foto DPD)

ustih vseh, ki so si ga prireditelji zamislili predvsem zato, da bi namenili večjo pozornost gledališkim skupinam, ki svojo željo in voljo po odrskem ustvarjanju uresničujejo na Goriškem. Letošnje srečanje z ljubiteljsko odrsko umetnostjo se je začelo v nedeljo, 23. januarja, ko se je pred polno dvorano KCLB s svojo novo uprizoritvijo, komedijo *Harvey*, avtorice Mary Chase v režiji Franka Žerjale, predstavila Dramska družina SKPD F. B. Se-

bilo na sporedu nagrajevanje natečaja Mladi oder, ki ga že dolgo vrsto let prireja Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta (v KCLB je bil prisoten njen predsednik Marij Maver), da bi v mladih vzkli želja po nastopanju na gledaliških deskah, ki seveda ni samo sebi namen, ampak ima za nas še veliko globlje cilje: ohraniti in bogatiti našo kulturo in seveda materni jezik, v kateri na tem prepisnem območju

Božidar Tabaj. Na oder je prišel oblečen v kostum kot komedijski lik in najprej sproščeno v narečju, potem pa v resnobnejši drži nagovoril predvsem mlado občinstvo, rekoč med drugim, da sta za obstoj gledališča bistvena dva: igralec in gledalec, saj se ravno med tema ustvari čarobni krog, brez katerega ni dobre predstave. Opozoril je na to, da je gledališka dejavnost pri nas zelo pomembna – pri tem se je pikro obregnil ob delo poklicnih gle-

dališč, ki niso zmeraj svetel vzor, kako in kaj uprizarjati, in prav zato beležijo osip gledalcev. Tudi z gledališkim udejstvom namreč ohranjamo našo narodno zavest, kulturo in jezik, pili-mo našo materinščino, ki jo moramo čuvati kot lučko, da ne ugasne, kot je izredno globoko napisal France Bevk v literarnem biseru, romanu Kaplan Martin Čedermac. Božidar Tabaj je svoje misli sklenil prav z zadnjim pridigov pokončnega in narodnozavednega duhovnika Čedermaca in jo čustveno interpretiral, tako da je izvenela občuteno in ganljivo skoraj kot pred leti v predstavi Kaplan Martin Čedermac v režiji Emila Aberška, v kateri je odigral naslovno vlogo. Karen Ulian, ki je lepo povezovala spored, je povabila na oder predsednici Kulturnega centra Lojze Bratuž in Zveze slovenske katoliške prosvete, Franko Žgavec in Franko Padovan, da sta nagrajencem izročili priznanje in cvetlični dar, ki naj bosta skromna zahvala za prizadevanje, požrtvovalnost in trud, ki so jih vložili v gledališko dejavnost. Dobitniki so letos bili: dramske skupine: dramski odsek PD Štandrež za komediji *Gugalnik* N. Novaka, v režiji Jožeta Hrovata, in *Interesantno, a ne gre...*, ki sta

jo priredila, režirala in odigrala Božidar Tabaj in Majda Zavadlav; mladinske skupine: Mladinski dramski odsek PD Štandrež za predstavo *Veter in Verica* Borisa Atanaskoviča (mentorica Daniela Puja, režiserka Ana Facchini); 2. B razred Nižje srednje šole Ivan Trinko iz Gorice za igro *Cesarjeva nova blačila*, ki je nastala po znani pravljici kot skupinsko besedilo v šolski gledališki delavnici pod vodstvom Božidarja Tabaja; O'Klapa Birmanci duhovnije Sv. Ivana za odrski prikaz *Pokaži, kaj znaš* v režiji Franka Žerjale; otroške skupine: Mala dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana za

prikaza *Spomladanska pravljica* V. T. Arharja v režiji Kristine Corsi in *Miklavž prihaja!* Jelke Grižičič v režiji Kristine Corsi, Stefanie Beretta in Lize Terčič; Otroška skupina SKD Hrast – Dobredob za igro *Čarovnica, ki ni mogla biti zlobna* Marie Clare Machado v režiji Jasmin Podveršič; Otroški pevski zbor PD Vrh Sv. Mihaela za prikaz *Božična misel*, besedilo in režijo so podpisale Tatjana Devetak, Tjaša Devetak in Karen Ulian; Mladinski zbor Rupa-Peč za igrice *Miklavž vespišta*, ki jo je napisala in režirala Martina Geleon.

Pred podelitvijo priznanj so igralci Mladinskega dramskega odseka PD Štandrež, Alice Stecchina, Tamara Lupin, Jana Tabaj, Karol Paulin in Juri Faggiani, brez vsakršnih zadreg, dobro,

tekoče uprizorili pravljico igro *Veter in Verica* Borisa Atanaskoviča, ki so jo premierno predstavili lani v domači župnijski dvorani A. Gregorčič v režiji Ane Facchini, članice Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. V predstavi z gostim besediščem, v kateri ima aktivno vlogo tudi Veričina senca, kar je tudi zanimivost igrice, so protagonisti hudomušni veter, ki do brohotno pomaga Verici najti svojega kužka in ugrabljenega goloba in ji s tem posuši solze v očeh, deklica Verica, ki ima rada živali

Božidar Tabaj (foto DPD)

in naravo nasploh, in dva nepri-diprava, ki ji ugrabita goloba, a ju šaljivi potepušni veter spravi k pameti, tako da obljubita, da bosta odslej pridna. Gledalci, med katerimi je bilo tokrat veliko otrok in mladih, pa tudi ravnateljica večstopenjske šole iz Gorice, Elisabetta Kovic, so pazljivo spremljali lepo in čisto izpeljano odsko dogajanje in namenili nastopajočim prisrčno ploskanje. Zadnja predstava letošnjega niza veseloiger v KCLB bo v nedeljo, 13. februarja, ob 17. uri, ko bo dramski odsek PD Štandrež uprizoril vrtočavo komedijo *Zbeži od žene* Rayja Cooneyja. Ob njej se bo zares bučno oglašal iskrivi smeh!

Iva Koršič

Prizor iz predstave *Veter in Verica* (foto DPD)

To je naša moč...

Italijanska zveza katoliških tednikov

... 168 časopisov,
milijon kopij
v vsej Italiji

FISC

VSEDRŽAVNA POOBlašČENA OGLASEVALSKA AGENCIJA/PUBLICITIQUE SRL
UL. FATTORI 3/C - 10141 TURIN
TEL. 011 3350411 - FAXS 011 3528355 - EMAIL TORINO@PUBLICITIQUE.IT

FISC FEDERAZIONE ITALIANE SETTIMANALI CATTOLICI
UL. AURELIA 468 - 00165 RIM
TEL. 06 6638491 - FAXS 06 6603339

Laibach v Kulturnem domu v Trstu Enkratno vzdušje!

Raznolika publika je v petek, 4. februarja, napolnila dvorano Kulturnega doma v Trstu: od Laibachovih navdušencev v razpoznavnih oblačilih od uglajenih gospe. Čisto vsak prostorček je bil zaseden. Koncert sta priredila Slovensko stalno gledališče in Zadruga Bonaventura – gledališče Miela ter je bil del turneje Laibach Revisited, s katero je glasbena skupina obeležila tridesetletnico obstoja. Skupina je nastala leta 1980 v Trbovljah. Že od vsega začetka je bila provokativna, izvajala je kritiko sodobne družbe in si nakopala tudi prepoved uporabe svojega imena. S svojimi besedili in videzom spominjajo na najnevarnejši evropski totalitarizem. Z njim se poigravajo in izzivajo, na vprašanje, ali nacizem res podpirajo ali ne, pa niso še odgovorili. Mnenja o skupini ostajajo deljena, nekateri vidijo v njih privrženca nacizma, drugi pa provokatorje, ki s svojim obnašanjem totalitarizem le kritizirajo. Kljub vsemu so 'Laibachi' zaznamovali predvsem evropsko

glasbeno sceno, vplivali so na nemško skupino Rammstein in so, resnici na ljubo, veliko bolj poznani izven meja rodne Slovenije. Poleg izvirnih skladb zelo radi posegajo po mednarodnih uspešnicah in jih predelajo v svojem stilu. Poleg rock in popularne glasbe radi posegajo tudi po avtorjih klasične glasbe, predelali so namreč Bacha in Wagnerja.

ch, ki je publiko navdušila, čeprav je treba povedati, da je bilo vzdušje v dvorani nekoliko statično. Publika je vstala in se raznela šele ob koncu koncerta, ko so se izvajalci že pomaknili z odra. V drugem delu so prišle na vrsto uspešnice, kot že omenjena Tanz mit Laibach ali Das Spiel ist aus, nazadnje pa so izvedli še nekaj skladb iz zadnjih albumov: predelali so ameriško in italijansko himno ter himno Tran-Slovanije. Močni elektronski zvoki, ki so povzročali dobesedno zelo močne vibracije (sedeži so se kar tresli), in fantastična igra luči so

V prvem delu koncerta so se predstavili s predelavo svojih skladb iz začetnega trboveljskega obdobja: Boji, Brat moj, Država, Smrt za smrt, Mi kujemo bodočnost, Ti, ki izzivaš. Drugi del so pričeli s skladbo Tanz mit Laiba-

v dvorani ustvarili naelektrano vzdušje, ki je publiko očaralo in začaralo. Polna dvorana in gostje, ki so prišli tudi od daleč, pričajo o tem, da je nedvomno slo za izreden kulturni dogodek.

Bee

50. občni zbor ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Letošnji 50. redni občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete je bil v torek, 25. januarja 2011, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. V celoti objavljamo predsedniško in tajniško poročilo ter poročila članic o delovanju od prejšnjega občnega zbora Zveze.

PRESEDNIŠKO POROČILO

Špoštovani člani, cenjeni gostje, vsem želim dober večer.

Zveza slovenske katoliške prosvete se je v letu 2010 omejila na redno delovanje. V začetku lanskega leta smo pač upoštevali dejstvo, da bo prišlo do krčenja finančnih sredstev, in smo se zaradi tega pri zasnovi programa omejili zgolj na redne prireditve. Ne bom naštevala vseh dogodkov, saj bomo vse izvedeli iz tajniškega poročila. Naj povem le, da je bil začrtan program v celoti izveden. Zahvaliti se moramo našim političnim predstavnikom, da se je finančno stanje obrnilo na bolje in so finančna sredstva potrjena. Lažje smo zadihali in danes lahko mirneje in optimistično gledamo naprej. Upamo, da nam bodo tudi v prihodnosti zagotovljena finančna sredstva in bomo lahko lažje,

brez velikih omejitev, načrtovali našo dejavnost. Kljub hudim okoliščinam, v katerih smo se znašli v preteklem letu, so naša društva znala izpeljati svoje načrte, in to predvsem zaradi tega, ker njihova dejavnost temelji na prostovoljnem delu, ki ostaja tudi bistvena sestavina naše Zveze in njenih članic. Vse, kar boste slišali iz poročil posameznih društev, je sad prostovoljnega in nesebičnega dela, požrtvovalnosti in ustvarjalnosti članov. Njim gre vsa moja hvaležnost in zahvala za prizadevnost in doprinos k skupnemu uspehu.

Zelo pomembni so sodelovanja in kulturne izmenjave. Radi poudarjamo, kako vzorno potekajo vsakoletni (izmenično) Koroški kulturni dnevi na Primorskem in Primorski dnevi na Koroškem. To so pomembna srečanja, ki jih je treba nadaljevati in jih nadgrajevati. Žal pa ugotavljam, da se teh prireditev udeležuje premalo predstavnikov naših članic oz. odbornikov. Posebno ko imamo v gosteh skupine ali umetnike izven našega prostora, bi bilo lepo in zaželeno, da bi se prireditve ali razstave udeležilo čim več ljudi. Isto velja seveda tudi za kulturne dogodke, ki jih organizirajo naša društva. V ta namen pozivam naše članice, naj obiskujejo prireditve tudi ostalih društev in naj presegajo okvire

Z leve: blagajnik Walter Bandelj, predsednica Franka Padovan, tajnica Irena Ferlat in Patricija Florenin (foto DP)

svojega delovanja. Priznam, da to ni vedno možno in glede na današnji življenjski tempo včasih tudi težko izvedljivo. Zgodi se, da se v istem večeru dogaja več stvari, in človek ne ve, katero predstavo bi obiskal. Zato menim, da bi bilo potrebno, da se vzpostavi večje usklajevanje in sodelovanje pri sestavljanju programa posameznih društev. Dobro bi bilo, da bi vsako društvo oz. odbor imel program delovanja, ki bi ga nato uskladjali z ostalimi, tako da bi se prireditve ne ujemale. Tudi za naprej si bo Zveza prizadevala ostati to, za kar je bila ustanovljena, in sicer organiza-

cija ljudi, ki želi širiti in ohranjati kulturno dediščino našega naroda. Podpirala bo delovanje svojih članic in jim pomagala pri uresničevanju njihovih želja in načrtov. Še naprej bo odprta za sodelovanja z ostalimi sorodnimi organizacijami, za vključevanje v skupne prireditve in za uresničevanje skupnih pobud. Zveza dokazuje skrb za promocijo svojih društev tudi preko časopisov in drugih sredstev javnega obveščanja. To je priložnost, da društva predstavijo svoje delovanje, programe in načrte za prihodnost. Zato pozivam članice, naj nas redno obveščajo o svojem delovanju. Prav in

zaželeno je, da se poslužujemo možnosti, ki so nam dane na razpolago, saj tako širimo in spodbujamo našo dejavnost. Vloga Zveze je spodbujati in usklajevati delo članic, brez katerih njen obstoj nima smisla. Zveza mora delovati v njihovo korist. Pri tem imata kakovost in srednjeročna programska usmerjenost odločilno vlogo. Številni vrhunski dosežki in priznanja nekaterih članic na raznih področjih dovolj zgornjo pričajo o tem. Njim gre tudi moja osebna pohvala. Zato našim društvom, zborom in radiu želim, da bi bili še naprej tako delavni, vztrajni in uspešni pri delovanju. Naša Zve-

za jim bo stala ob strani in jim bo na razpolago. Samo s skupnimi močmi namreč in v tesnem sodelovanju bomo lahko ohranili našo kulturo in narodno zavest.

Dovolite mi, da se ob izteku svojega mandata zahvalim za zaupanje, ki ste mi ga naklonili. Posebna zahvala gre vsem društvom, njihovim članom in odbornikom, mojim sodelavcem, vsem organizacijam, ki z Zvezo sodelujejo, in ne nazadnje vsem javnim ustanovam, v Italiji in Sloveniji, ki nas finančno podpirajo. Vsi skupaj, vsak na svoj način, pripomorejo, da se ljubiteljska kultura ohranja in razvija.

TAJNIŠKO POROČILO

Zadnji občni zbor Zveze je bil 21. januarja 2010. Občni zbor Zveze se je redno sestajal na mesečnih sejah. Udeležba je bila zadovoljiva. Seje so bile vedno sklepne.

Delovanje Zveze od zadnjega občnega zbora

Zborovska in glasbena dejavnost
Z nastopom mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž iz Gorice se je v soboto, 20. novembra 2010, začela 52. revija pevskih zborov Cecilijanka. Kot napovedano, je bila dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž tudi letos polna, kar potrjuje priljubljenost pevске revije, ki odmeva po Goriškem, pa tudi Tržaškem, Koroškem, Benečiji in Sloveniji, od koder so prišli gostujoči zbori. Slovenskim zborom se je pridružil še pevski sestav iz italijanske zborovske zveze USCL. Pevska prireditve se je nadaljevala v nedeljo, 21. novembra. Nastopilo je osemnajst zborov, in sicer: MePZ Lojze Bratuž iz Gorice (zborovodja Bogdan Kralj), MoPZ Foltej Hartman iz Pliberka - Koroška (zborovodja Peter Slanič), MePZ Rupa-Peč (zborovodja Zulejka Devetak), ženska vokalna skupina Danica z Vrha Sv. Mihaela (zborovodja Patricija Rutar Valič), Komorni zbor Grgar (zborovodja Andrej Filipič), MoPZ Sv. Jernej z Opčin (zborovodja Mirko Ferlan), MePZ Sontius iz Nove Gorice (zborovodja Matej Petejan), MoPZ Fantje izpod Grmade iz Devina (zborovodja Ivo Kralj), MePZ Hrast iz Doberdoba (zborovodja Hilarij Lavrenčič), MoPZ Štmaver (zborovodja Nadja Kovic), MePZ Podgora (zborovodja Peter Pirih), Dekliška vokalna skupina Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela (zborovodja Mateja Černic), MoPZ Mirko Filej iz Gorice (zborovodja Zdravko Klanjšček), MePZ Štandrež (zborovodja Mojca Sirk), Vokalna skupina Euphonia iz San Pier d'Isonzo (zborovodja

Ivan Portelli), MePZ Jazbine-Plešivo (zborovodja Zdravko Klanjšček), Barški oktet iz Terske doline (dirigent David Klodič), MePZ F. B. Sedej iz Števerjana (zborovodja Aleksandra Pertot). V soboto je pred začetkom programa spregovorila Martina Hlede, v nedeljo pa je publiko nagovorila predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete Franka Padovan.

Letošnja Cecilijanka je bila posvečena goriškemu glasbeniku Emilu Komelu ob 50-letnici smrti. Druga pomembna revija pevskih zborov je Primorska pevska Zveza je soorganizator te revije, ki je bila letos 41. po vrsti. Začela se je 27. februarja v Ilirski Bistrici, nadaljevala do 25. aprila v Trentu ter se končala 17. septembra v Bazovici. Na 33 koncertih je sodelovalo 215 zborov. Zveza je tudi letos sodelovala pri organizaciji koncertov, ki so se bili 14. marca v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici, 19. marca v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu in 21. marca v Kulturnem centru v Ukvah. Na omenjenih koncertih je sodelovalo vsega skupaj enaindvajset zborov iz Italije, Slovenije in Koroške. Med umetniškimi dosežki in letu 2010 naj omenimo, da je MePZ Hrast iz Doberdoba, pod vodstvom Hilarija Lavrenčiča, za nastop na tekmovanju slovenskih pevskih zborov Naša pesem, ki je bilo aprila v Mariboru, prejel srebrno plaketo mesta Maribor. Septembra je MePZ Hrast nastopil na italijanskem državnem polifonskem tekmovanju Guido d'Arezzo in prejel tretjo nagrado. Dekleta vokalne skupine Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela so se izkazale na mednarodnem glasbenem festivalu mladinskih in otroških pevskih zborov v belgijskem Neerpeltu, kjer so, pod vodstvom Mateje Černic, dosegle prvo mesto v svoji kategoriji

in za svoj nastop prejela zlato priznanje s pohvalo (99/100 točk summa cum laude). V skupni lestvici pa so se povzpele na drugo stopničko, ki so jo delile ex-aequo z mešanim mladinskim zborom iz Singapurja. MePZ Lojze Bratuž je pod vodstvom Bogdana Kralja na tekmovanju v Vittoriju Venetu zasedel 3. mesto v kategoriji ljudske pesmi.

Gledališka dejavnost

Dvanajsto izvedbo niza veseliger Iskrivi smeh na ustih vseh je v nedeljo, 17. januarja, uvedla igralska skupina Kulturno umetniškega društva iz Drenčnice s komedijo znanega italijanskega dramatika Daria Foja Še tat ne more pošteno krasti. V slovenski jezik je delo prevedla Ivanka Hergold, za režijo je poskrbel Marjan Bevk. Naslednje nedeljo, 24. januarja, so na oder stopili igralci Slovenskega kulturnega društva Tabor z Opčin s predstavo velikega komediografa Carla Goldonija Il Campiello. Delo je prevedel in režiral Sergej Verč. V četrtek, 4. februarja, je bilo na vrsti nagajevanje natečaja Mladi oder, ki ga razpisujeta Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta. Prireditve, namenjena predvsem mladim, ki se ukvarjajo z gledališko dejavnostjo, je povezovala Liza Terčič, priložnostne besede je izrekla Stefania Beretta, ki je uspešno dokončala gledališko šolo StudioArt. Večer so razveselili člani otroške dramske skupine SKD Hrast iz Doberdoba, ki so pod vodstvom Mateje Černic in Marte Ferletič uprizorili igrice Vike Grobovšek Kaj se skriva za velikim trebuchom? Niz veseliger je sklenil dramski odsek PD Štandrež v nedeljo, 7. februarja, z novo predstavo, komedijo Gugalnik srbskega avtorja Novaka Novaka. Za to komedijo so nekateri člani dramskega odseka PD Štandrež bili deležni priznanj. Na Srečanju gledaliških skupin Severne Primorske, ki spada v Linhartovo srečanje

2010, sta priznanje prejela Nejc Cijan Garlatti za najboljšo moško vlogo in Ivan Jedrličič za najboljšo moško stransko vlogo. Posebno priznanje selektorja pa sta prejela Joško in Franko Kogoj, ki že vrsto let neutrudno skrbita za sceno in tehniko pri vsaki gledališki predstavi PD Štandrež. S komedijo Gugalnik so se člani Prosvetnega društva Štandrež uvrstili na končni nastop Linhartovega srečanja, ki je bil od 7. do 9. oktobra 2010 v Postojni. Posebno priznanje za dolgoletno in uspešno delo so člani dramske skupine iz Štandreža prejeli 29. oktobra 2010 iz rok goriškega župana Romolija. V letu 2010 je namreč dramski odsek PD Štandrež praznoval 45-letnico neprekinjenega delovanja.

Sodelovanje s Koroško

Na Goriškem je tradicionalno kulturno izmenjavo, 14. Koroške kulturne dneve na Primorskem, 19. oktobra uvedla likovna razstava koroškega slikarja in pesnika Gustava Januša. V imenu Kulturnega centra Lojze Bratuž, ki je razstavo imel v gosteh, je prisotne pozdravila predsednica Franka Padovan, za Zvezo slovenske katoliške prosvete njena predsednica Franka Padovan, za Krščansko kulturno zvezo pa je v imenu njene predsednice Sonje Kert-Wakounig pozdravil častni predsednik Zveze Janko Zerzer, ki je umetnika Januša tudi predstavil. Za glasbeni poklon so poskrbela dekleta Tria Sonus, gojenke koroške glasbene šole. V četrtek, 21. oktobra, je bilo v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž srečanje glasbenih šol. Sodelovali so gojenci Glasbene šole iz Celovca, Glasbene matice in Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. V soboto, 23. oktobra, sta bili na vrsti dve gledališki predstavi. Prvo, plesno-gledališko predstavo z naslovom Koroško kolo, so člani mladinske gledališke skupine Sanjelovci Prosvetnega društva Danica iz Šentprimoža prikazali v avditoriju slovenskega višješol-

skega središča v Gorici. Mlado občinstvo je nastopajočim namenilo bučen aplavz, za kar se je v imenu izvajalcev zahvalila predsednica Krščanske kulturne zveze Sonja Kert-Wakounig, ki si je omenjeno predstavo tudi zamislila. Pred predstavo je koroške goste pozdravila ravnateljica Mihaela Pirih. Isti dan večer so v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu nastopili igralci gledališke skupine KPD Planina Sele s komedijo Policija, delo poljskega dramatika Slawomirja Mrožka. Istega dne je bilo srečanje odbornikov Krščanske kulturne zveze z odborniki Slovenske prosvete in ZSKP. Na sporedu je bil ogled zanimivosti Trsta. Koroški kulturni dnevi so se na Goriškem končali z lutkovno predstavo Črke v ponedeljek, 25. oktobra, v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Predstavo, ki je bila namenjena mlajšim gledalcem, so uprizorili člani skupine Abeceda v produkciji Krščanske kulturne zveze iz Celovca.

Skupne proslave in prireditve

Vsakoletna proslava ob Dnevu slovenske kulture je bila ena sama, in sicer 6. februarja v trziškem gledališču, z naslovom Zajadraj, zapluj! Imela je deželni značaj in so jo oblikovali člani gledališke šole Studio Art, ki delujejo pod okriljem Slovenskega stalnega gledališča. Zveza je pri proslavi sodelovala, čeprav je predlagala, da bi nadaljevali po ustaljeni tradiciji, in sicer, da bi bila ena predstava tudi v Gorici. Na proslavi sta prejela posebni priznanji Boris Pahor in Donatella Ruttar. Slavnostni govor je bil zaupan Tatjani Rojč. V središču Gorice stoji od 20. februarja 2010 plošča, ki spominja na obisk v Gorici očeta slovenske književnosti Primoža Trubarja, ki je leta 1563 pridigal na trgu pred kvesturo. Na plošči je trijezični napis, in sicer v slovenski, italijanski in nemščini. Zamisel za obeležje se je porodila slovenski konzulti pri goriški občini, podprle pa so jo raz-

ne slovenske kulturne ustanove, med njimi tudi Zveza slovenske katoliške prosvete. Slovesnosti se je, med drugimi, udeležil slovenski minister Boštjan Žekš. Pokroviteljstvo je dala tudi goriška občina.

Ob 100-letnici rojstva pesnice Ljubke Šorli so Kulturni center Lojze Bratuž, Združenje cerkvenih pevskih zborov in Zveza slovenske katoliške prosvete priredili 25. februarja spominski večer z naslovom Pesnici Ljubki Šorli hvaležno v spomin. Na prireditvi, ki je potekala v Kulturnem centru Lojze Bratuž, so otroci Ivana Fojta, Luka Paljk in Jakob Podveršič ter ljubiteljska gledališka igralca Jasmin Kovic in Nikolaj Pintar recitali pesmi Ljubke Šorli. Glasbeno točko so oblikovali MePZ Lojze Bratuž iz Gorice v ženski zasedbi, MePZ F. B. Sedej iz Števerjana ter mladi pianist Aleksander Gadžijev. Prireditve je nagovoril Janez Povše.

Priznanja

Podelitev šestega priznanja Kazimir Humar je potekala v torek, 23. marca, v dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Pobjudniki priznanja, Zveza slovenske katoliške prosvete, Kulturni center Lojze Bratuž in Združenje cerkvenih pevskih zborov, so priznanje podelili Šolskim sestram sv. Franciška Kristusa Kralja - Zavodu Sv. Družine ob 100-letnici njihovega prihoda v Gorico. Na slovesnem večeru so sodelovali OPZ F. B. Sedej iz Števerjana pod vodstvom Martine Hlede in ob klavirski spremljavi Martine Valentincič, otroški župnijski pevski zbor Standrež pod vodstvom Michele De Castro in recitatorji osnovne šole Josip Abram iz Pevme, ki sta jih za nastop pripravili učiteljici Lidija Jarc in Jožica Žnidarčič. Prisotne je nagovoril dekan Karel Bolčina. Na slovesnosti je bila prisotna tudi novogoriška podžupanja Darinka Kozinc, ki se je s priložnostnim darilom zahvalila šolskim sestram v imenu mestne občine Nova Gorica.

ŠTEVERJAN SKPD F.B. SEDEJ

Števerjansko društvo F. B. Sedej je zelo delavno in iz leta v leto se število mladih članov veča. Leto 2010 je bilo za društvo pomembno, saj je 25. oktobra potekal 25. občni zbor. Spremenile so se vse vodilne funkcije, kar daje društvu upanje in zavest, da bo še veliko let delovalo in obstajalo. Predsednik je postal Filip Hlade, tajnica Katja Dorni, blagajničarka pa Martina Valentinčič. V društvu deluje MePZ, otroški zbor, dramska družina, mala dramska družina, glasilo Števerjanski vestnik in mladinski krožek.

Mešani pevski zbor šteje kar 45 pevcev in več kot polovica je mladih. Pod taktirko Aleksandre Pertot je zbor v letu 2010 dobro deloval. Pripravil je kar dvajset koncertov. Po božičnem času se je zbor ukvarjal s projektom Note v kleti in izpeljal pet glavnih nastopov, med katere spada tudi Primorska poje. Gre za projekt, za katerega je prof. Adi Danev napisal 6 skladb prav za števerjanski zbor. Poleg raznih nastopov smo 19. maja popestrili družabnost na kmetiji Štanfel v Podsaobotinu, ki jo je organizirala slovenska stranka SDS, po konferenci o referendumu glede arbitražnega sporazuma med Slovenijo in Hrvaško, ki je potekala v Kulturnem domu v Novi Gorici. Prisotni so bili predsednik stranke SDS in nekdanji slovenski premier Janez Janša, poslanka Eva Irgl in drugi politični zastopniki iz Nove Gorice in zamejstva.

Tudi novo sezono je zbor začel zelo navdušeno. Imel je že pet koncertov, največ v božičnem času. Naj omenim nastopa 26. decembra v stolnici na koncertu božičnih pesmi in organizaciji Združenja cerkvenih pevskih zborov in 27. decembra v

Postojnski jami, medtem ko so si obiskovalci ogledovali jaslice. Pel je seveda tudi novembra na reviji Cecilijanka. 19. novembra je Svetovni slovenski kongres organiziral v Sedejevem domu koncert Na obrobju. Peli so naš MePZ, MePZ Rado Simoniti pod taktirko Patrika Quaggiata,

Katja Dorni

Zbor Vinika pod vodstvom Franke Žgavec in zbor iz Štmarje, ki ga vodi Nadja Kovic. Letos je potekal 40. Festival narodno-zabavne glasbe. Jubilejno obletnico smo proslavili na poseben način. Postavili smo kar dve prizorišči, ki sta nam zaradi slabega vremena kar pozitivno pomagali. V gosteh smo imeli nekdanje zmagovalce števerjanskih festivalov, nekdanje napovedovalce in izdali smo DVD Srce na Festivalu, ki ga je izoblikoval Deželni sedež RAL. Festival je obiskal tudi minister Boštjan Žekš.

Dne 19. marca smo obeležili dan slovenske kulture z gledališko figurativnim prikazom Prešernove balade Povodni mož. O Prešernovi pesnitvi je spregovoril pisatelj in kulturni delavec Janez Povše, gledališki prikaz balade pa je bil v prireditvi dramske družine F. B. Sedej. Slovenski televizijski program deželnega sedeža RAL je v pone-

deljek, 6. septembra, posnel uprizoritev in jo 3. decembra predvajal na STV RAL. V soboto, 22. januarja 2011, so člani dramske družine uprizorili igro Harvey Mary Chase v režiji Franka Žerjale. V zvezi veseloiger Iskrivi smeh na ustih vseh so igro ponovili 23. januarja v Kulturnem centru Lojze Bratuž.

Mala dramska družina je ob materinskem dnevu uprizorila igrico Dobrodošla pomlad, Mišlavž prihaja pa za miklavževanje 6. decembra. Režirala je Kristina Corsi, pomagali pa sta ji vaščanki Liza Terčič in Stefania Beretta. Otroški zbor je pel 20. februarja na prazniku sv. Valentina v Štmarju, 19. marca na Prešernovi proslavi v Sedejevem domu ter 23. marca na proslavi ob podelitvi priznanja Kazimir Humar šolskim sestram. Sodeloval je na reviji Zlata grla, Mala Cecilijanka in končal sezono s petjem pri sv. maši na Plešivem. Na jubilejnem festivalu je vse tri večere uvedel s pesmijo Zarja Števerjana. V novi sezoni obiskuje zbor kar 25 malih pevcev. Malčke iz vrta vodi Stefania Beretta, osnovnošolce pa Martina Hlade.

Števerjansko glasilo je v prvi številki v letu 2010 spremenilo naslovno stran; za Vestnik jo je narisal domačin David Pintar. V društvu deluje tudi mladinski krožek, ki ima nalogo združevanja mladih. Krožek je organiziral izlet na sneg, pustni sprevod po vasi, postavljanje mlajji; sodeloval je pri projektu Spaesamenti. V novembru je organiziral Športni vikend.

Člani društva so tudi letos priredili prvo nedeljo v maju, na praznik farnega zavetnika sv. Florijana, piknik. 29. maja so sodelovali na vaškem prazniku Likof. Skupaj z društvom Briški grič, Vinoteko Števerjanski grič in z lovskima družinama Števerjan-Jazbine so v novembru organizirali martinovanje za celotno vaško skupnost.

društvi; tesne stike imamo z društvom Costumi bisiachi iz občine Turjak. Največ vezi in sodelovanja pa seveda imamo z domačimi slovenskimi društvii in nekaterimi društvi iz bližnjih kraških vasi, kot npr. s Sidrom in Kremenjakom v občini Doberdob in Noe' v Sesljanu. V letu 2010 smo priredili dve razstavi slik; na eni se je predstavil naš odbornik; drugo smo imeli v Ronkah, kjer so bile razstavljene fotografije o našem delovanju v prireditvi Agosto ronchese. Pripravili smo še dve razstavi klekljarskih izdelkov v Ronkah, dva orgelska koncerta in dva koncerta, na katerih sta sodelovala slovenski in ameriški kitarist. Predstavili smo šest knjig, od katerih dve v Gorici, po eno pa v Trstu, Trziču in Ronkah; imeli smo

štiri tečaje: klekljanja, slovenščine, yoge in izdelovanja svetoivanskih šopkov, pa še dve srečanja s koroškimi sorojaki; z društvom Vinko Poljanec in s predstavniko Krščansko kulturne zveze iz Celovca.

GORICA

MePZ LOJZE BRATUŽ

Delovanje mešanega pevskega zbora Lojze Bratuž iz Gorice je potekalo tudi v tem letu dni, ki nas ločuje od zadnjega občnega zbora Zveze, redno in plodno. Pod vodstvom Bogdana Kralja je zbor imel poleg rednih nastopov, ki sodijo že v tradicionalne obveznosti, kar lepo število drugih priložnosti, ki so popestrile pevski sezoni. Pevske vaje potekajo redno enkrat tedensko, vse bolj pogosto pa dvakrat tedensko.

Prvi nastop po lanskem občnem zboru zveze je bil 24. januarja v Vidmu. Tu smo s petjem spremljali sv. mašo po starem rimskem obredu, s katero so se v Vidmu spomnili na preminulega deželnega svetnika SSK in vsestranskega kulturnika in prosvetnega delavca dr. Mirka Špacapana, ki je tudi sam s svojimi pevskimi skupinami rad sodeloval pri omenjenem obredu. 23. februarja smo v Gorici sooblikovali proslavo ob 100-letnici rojstva pesnice Ljubke Šorli. Ob tej priložnosti se je na odru po več desetletjih ponovno predstavila ženska skupina zbora. Dogodek je bil tudi zato v veliko veselje, ponos in obogatitev za celotni pevski sestav. 12. marca je zbor potrdil svojo zvesto prisotnost na reviji Primorska poje, tokrat v Šempasu. Sledila sta še dva nastopa ženske skupine: 12. aprila v Peterlinovi dvorani v Trstu na slovesnosti ob podelitvi nagrade Vstajenje, v nedeljo, 9. maja, pa v Tolminu na spominski prireditvi, posvečeni pesnici Ljubki Šorli.

V zadnjih 10 letih je mešani pevski zbor Lojze Bratuž redno prisoten tudi na tekmovalnih odrih. Tako je bilo tudi v letu

2010, saj je 28. maja nastopil na italijanskem državnem tekmovanju "Trofei Citta' di Vittorio Veneto" v kraju Vittorio Veneto. S programom, osnovanim na revizijanski ljudski pesmi, je zbor dosegel 3. mesto v kategoriji ljudske pesmi. Prvi dan junija smo s koncertom sooblikovali končno prireditev društva Oton Župančič v Štandrežu, 24. istega meseca pa smo peli pri sv. maši

Miloš Čotar

ob praznovanju farnega zavetnika sv. Janeza Krstnika v župnijski cerkvi sv. Ivana v Gorici. Poletni oddih smo končali s tridnevним letovanjem v Žabnicah, od koder smo na nedeljo, 19. septembra, poromali na Sv. Višarje, kjer smo peli pri troježični sv. maši. V oktobru smo nastopili na zaključnem prazniku volilne kampanje županskega kandidata SDS za mestno občino Nova Gorica, ki je potekala v Novi Gorici. 5. novembra smo peli na predstavitvi pesmarice in zgoščanke o življenjskem delu skladatelja Stanka Jeričija v Kulturnem centru Lojzeta Bratuža v Gorici; 20. novembra smo v isti

dvorani nastopili na pevski reviji Cecilijanka. V zadnjih dveh mesecih leta smo veliko energij namenili študiju novega božičnega programa. Skupaj z mešanim pevskim zborom Hrast iz Doberdoba smo namreč izoblikovali celovečerni božični koncert, ki je bil vključen v prestižno koncertno sezono Kulturnega centra Lojze Bratuž iz Gorice. V spremljavi orkestra smo 20. in 22. decembra v nabito polni veliki dvorani goriškega kulturne hrama izvedli kantato Te Deum Marca Antoinea Charpentierja in sklop tradicionalnih božičnih napevov, ki so jih za to priložnost priredili in orkestrirali različni skladatelji. Zadnji nastop po vrsti smo imeli 15. januarja letos v kraju Auronzo di Cadore, kjer smo s petjem spremljali nedeljsko sv. mašo.

Obisk tamkajšnje občinske uprave je bil tudi povod za kratek zimski oddih in srečanje med občinskimi upravitelji Auronza in Mestne občine Nova Gorica. Za vse opravljeno delo gre ob tej priložnosti zahvala za vloženi trud, vztrajnost in požrtvovalnost dirigenta Bogdanu Kralju, korepetitorjem, ki so mu vedno pripravljeno priskočiti na pomoč, odbornikom društva in seveda vsem pevcem, brez katerih bi bil vsak načrt zaman.

Ob koncu bi vas še rad seznanil, da poteka v letošnjem letu 60-letnica ustanovitve našega pevskega zbora, ki deluje neprekinjeno od leta 1951. Dejavnost v tem letu bo torej v znamenju te pomembne obletnice, za proslavitev katere načrtujemo vrsto različnih prireditev. Vabim vas, da se jih udeležite, tako da boste obogatili naš praznik, in upam, da vam bomo naslednje leto poročali o dobro uspelem in bogatem delovanju.

Predsednica ZSKP bo še naprej Franka Padovan

Občni zbor je soglasno potrdil za predsedniško mesto Franko Padovan, ki se je zahvalila za zaupanje in obljubila, da bo zastavila vse svoje moči, da bo delovanje Zveze nadaljevalo svoje pomembno poslanstvo na kulturnem in širšem družbenem področju.

V nadzorni odbor so bili izvoljeni: Marko Brajnik, Danijel Čotar in Nerina Devetak, kot nadomestni člani pa Niko Di Battista in Gabrijel Figelj. Na občnem zboru je bil tudi izvoljen širši odbor Zveze, ki ga sestavljajo po trije predstavniki iz vsake članice. Ožji odbor bo sestavljen na prvi seji širšega odbora.

RONKE SKRD JADRO

Novo leto smo po ustaljeni navadi začeli s tradicionalnim božičnim koncertom; tokrat je nastopil MePZ Štandrež. Štandreški dramski odsek je prišel v goste v Romjan ob dnevu žena, in sicer s komedijo Čudna bolezen. V marcu smo imeli zanimivo predstavitev enoletnih raziskovanj o Slovencih v ladjedelnici. Opravili so jo študentje s filozofske fakultete iz Ljubljane. V juniju smo organizirali tradicionalno svetoivansko kresovanje v Selcah. Fantje s Tržaškega so z glasbo popestrili kres in nagrajevanje tradicionalnih svetoivanskih venčkov. Novembra smo darovali v Trziču sveto mašo za naše pokojne. V slovenski Istri smo imeli martinovanje. Med letom smo ponovno sodelovali z ronško občino in ronško župnijo pri srečanjih s pobrateni občinama Metliko in Wagno. Podobno smo sodelovali tudi

z občino Škocjan ob Soči, ki je pobratena z občinama Divača in St. Kancian na Koroškem; udeležili smo se tudi vsakoletnega srečanja z vasmii, poimenovanimi po kancijanskih mučenikih.

Karlo Mučič

Vsako leto sodelujemo pri srečanju ronškega zaselka Selce z drugimi istoimenskimi zaselki Sela/Sele, ki jih je po vsej Sloveniji okrog 70. Soudeluje tudi v ronški občinski konzultu za kulturo in se srečujemo z raznimi

V mesecu januarju 2011 sta bili v društvih Zveze dve dramski premieri. SKPD FB Sedej iz Števerjana se je predstavilo s komedijo Harvey (zgoraj) in režiji Franka Žerjale. Člani dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež pa so uprizorili veseloigro Zbeži od žene v režiji Jožeta Hrovata.

ŠTANDREŽ PD ŠTANDREŽ

Tudi v tej sezoni je bilo društveno delovanje zelo bogato in pestro na vseh področjih. V sklopu dramske dejavnosti je 31. januarja 2010 bila v župnijski dvorani premierna uprizoritev Novakove komedije Gugalnik v režiji Jožeta Hrovata. Sledile so ponovitve v Štandrežu, Biljah, KCLB v Gorici, Trnovljah, Idriji, Sovodnjah, Mačkoljah, Lokovcu, Vipavskem križu, Kanalu, Doberdobi, Postojni, Dobrovi pri Ljubljani, Novi Gorici, Bovcu, Pirničah in Kobaridu. Ponovitve enodejanke Čudna bolezen so bile v Solkanu, Romjanu, na Vrhu, v Dornberku, Biljah, Štandrežu, Kranjski Gori in Kopru. Ponovitve krajše igre Stari grehi pa so bile v Kranjski Gori, Štandrežu, Oseku, Pevmi, Temnici in Kopru. Enodejanko Na trimu so uprizorili v Novi Gorici, Orehovljah, Doberdobi in Biljah. V maju, na Prazniku špargljev, je bila premierno uprizorjena enodejanka Interesantno, a ne gre..., v režiji Jožeta Hrovata. Sledile so ponovitve v Temnici, Mirnu in Sempetru. Dramski odsek je bil deležen priznanj na Linhartovem srečanju Severne Primorske 2010, in sicer: Nejc Cijan Garlati je prejel nagrado za najboljšo moško glavno vlogo v igri Gugalnik, Ivan Jedrinič pa nagrado za najboljšo stransko moško vlogo v isti predstavi. Joško in Franko Kogoj sta prejela nagrado za najboljšo sceno v isti komediji. Na 2. Srečanju Alpe-Donava-Jadran v Trnovlju je Nejc Cijan Garlati prejel nagrado za

najboljšega igralca večera v komediji Gugalnik. Poleg tega je komedija Gugalnik bila izbrana za finalni del Linhartovega srečanja v Postojni. Dramska skupina je v predstavi Vsega so krivi zvonovi v režiji Božidarja Tabaja sodelovala z društvom Stanko Vuk iz Mirna-Orehovelj. Na oljčno nedeljo so nekateri člani obogatili mašniški obred z branjem Pasijona. Tudi v tej sezoni je bil na voljo naši zvesti publiki gledališki abonma 2010/2011, vsi sedeži v dvorani so bili razprodani. Zvrstile so se predstave: Beži beži, zlodec, baba gre – gledališka skupina Kraški komedijanti- Sežana, Odlikovanje – gledališka skupina iz Izlake, Glavni dobitek – Gledališka skupina iz Pirniča, Dan oddiha – gledališka skupina Kontrada – Kanal, Zbeži od žene – PD Štandrež. V poletnem času smo na dvorišču blizu dvorane priredili gledališki niz Gledališče pod zvezdami 2010. V večernih urah je bilo pet predstav: Zares čuden par v izvedbi KD Zarja-Trnovlje, Vsega so krivi zvonovi v izvedbi PD Štandrež in društva Stanko Vuk iz Mirna-Orehovelj, Vaje zboru v izvedbi KD Šempeter, Komandirjev tič v izvedbi gledališke skupine iz Dekanov,

Chiara Mucci

mierno uprizorjena 18. aprila 2010, sledila je njena ponovitev v SNG Nova Gorica. Tudi zborovska dejavnost je bila zelo pestra. V februarju je zbor sodeloval na Prešernovi proslavi v župnijski dvorani. V maju je zapel nekaj pesmi pri postavitvi plošče na stavbi, v kateri je bila nekoč štandreška čitalnica. 6. junija je bil koncert Marijinih pesmi v domači cerkvi. Ob koncu sezone je bil koncert dekliške vokalne skupine Bodeča neža v štandreškem župnijskem parku pod lipami. 18. junija je bila v domači cerkvi predstavitev

zgoščenke MePZ Štandrež, Stabat mater. V novi sezoni je zbor pridobil novo pevovodkinjo Mojco Sirk, pod vodstvom katere se je predstavil na Cecilijanki v KCLB in na dobrodelnem božičnem koncertu v cerkvi sv. Frančiška v Gorici. V sklopu kulturnih in ostalih dejavnosti smo priredili: 20. februarja Prešernovo proslavo z naslovom Pravljica smo vsi mi, na kateri so poleg štandreškega mladinskega pevskega zbora pod vodstvom Michele di Castro in MePZ Štandrež pod vodstvom Davida Bandlja sodelovali tudi Alessandra Schettino, gojenci glasbene šole Emil Komel ter Majda Zavadlav; govornica je bila novogoriška podžupanja Darinka Kozinc; 11. marca predavanje o oljčnem olju dr. Miloša Cotarja; 19. marca pevsko revijo Primorska poje v domači cerkvi; od 21. do 25. aprila večdnevni društveni izlet v Provaso; 21. maja je bilo na Prazniku špargljev odprtje fotografske razstave del Loreदानe Princič Reščič. 22. -21. maja in 30. -31. maja je potekal Praznik špargljev. 11. in 12. septembra je bil dvodnevni društveni izlet v Salzgamerhut v Južni Nemčiji. Od 23. septembra do 26. septembra smo sodelovali s kioski na goriški prireditvi Okusi ob meji. 23. oktobra je bila na Koroških kulturnih dnevih na Primorskem predstava Policija v izvedbi gledališke skupine KPDP Planina iz Sel na Koroškem, 13. novembra pa tradicionalno martinovanje.

PODGORA PD PODGORA

MePZ Podgora in MoPS Akord sta 20. februarja pela skupno z MePZ Lojze Bratuž pri odkritju spomin-ske plošče Primožu Trubarju v Gorici. Dne 21. februarja je MePZ Podgora obogatil slovensko sv. mašo v Milanu; nato je razveselil tamkajšnje Slovence s koncertom. 22. februarja sta MePZ Podgora in MoPS Akord zapela z MePZ Lojze Bratuž na goriškem pokopališču ob grobu Ljubke Šorli, 14. marca pa v Podbrdu na reviji Primorska poje. V nedeljo, 18. aprila, je Prosvetno društvo Podgora v sodelovanju z Združenjem cerkvenih pevskih zborov iz Gorice in pod pokroviteljstvom Goriške nadškofije in Koprške škofije izvedlo 5. natečaj cerkvenega zborovskega petja Bogomir Špacapan. V petek, 23. aprila, je MoPS Akord sodelovala na odprtju razstave volilnih lepakov ob 35-letnici SSK na Goriškem. V nedeljo, 25. aprila, je MePZ Podgora zapel pri spomeniku padlim v Podgori. V petek, 14. maja, se je vokalna skupina Akord udeležila 12. Mednarodnega koncerta pevskih zborov v Trzinu. MePZ Podgora je pel še: v nedeljo, 6. junija, v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu na koncertu cerkvenih pesmi, v nedeljo, 13. junija, pri sv. maši v Marijinem svetišču na Sveti Gori, v nedeljo, 3. oktobra, na

rožnovenski procesiji v Podgori, v petek, 22. oktobra, v Štmavru na prazniku ob pohodu na Sabotin, 1. novembra pri spomeniku padlim in na pokopališču v Podgori, 7. novembra pri sv. maši v Podsaobotinu, 20. novembra pri sv. maši za Mirka Špacapana v Podgori, 21. novembra na Cecilijanki, 18. decembra na Božičnici v Pevmi, 26. decembra na božičnem koncertu v goriški stolnici. V petek, 14. januarja, smo imeli v Podgori dobrodelni koncert v spomin na dr. Mirka Špacapana. Na njem so sodelovali Zveza slovenske katoliške prosvete, Združenje cerkvenih pevskih zborov, PD Podgora, ASD Olympia, Slovenska zamejska skavtska organizacija, Krožek Anton Gregorčič in Slovenska skupnost.

Albina Pintar

ŠTMAVER KD SABOTIN

Kulturno delovanje v Štmavru je bilo pestro tudi v minulemu letu. V januarju smo na sedežu društva izvedli 15. natečaj Jaslice pri nas doma in pri sosedih s prikazom posnetkov in z razstavo slik vseh jaslic, ki so sodelovale na njem. Društvo je sodelovalo tudi pri organizaciji 8. mednarodne razstave jaslic na Sveti Gori. Tudi lani se je društvo kot skupina udeležilo na pustnih sprevodih v Gorici (7. 2.), v Šempetru pri Novi Gorici (13. 2.) in v Sovodnjah (14. 2.). Ni manjkalo seveda tudi tradicionalno pustno rajanje otrok po domači vasi. Ob lanskem praznovanju sv. Valentina je bil program podoben prejšnjemu letu. Na dvorišču poslojpa društvenega sedeža smo postavili ogrevan šotor in 'šagra' je trajala tri dni. V četrtek, 18. februarja, smo imeli kulturni večer z odprtjem razstave Okno v svet in nastopoma domačega moškega pevskega zbora in komornega zbora iz Grgarja. V petek, soboto in nedeljo je praznovanje potekalo v pokritem šotoru, ob zvokih glasbe. V nedeljo smo imeli sveto mašo. Na sedežu društva so člani vse dni skrbeli za primerno pogostitev s pijačo, jeddačo in tipičnimi štmavskimi štruklji. Konec februarja smo na sedežu društva imeli v gosteh voditelje italijanskih skavtov. V postnem času so člani mladinskega odseka pripravili križev pot po vasi; za Veliko noč so pritrkovali v domači vasi, pri sv. Ivanu v Gorici

in v Rupci. Otroški zbor je pel 28. marca na Sveti Gori med odprtjem 5. razstave velikonočnih pirhov. Maja smo sodelovali na natečaju Naj, naj, naj maj in pri organizaciji 11. Pohoda treh mostov. 9. maja je društvo z župnijo Sv. Mavra in Silvestra ter z župnijo

Matjaž Pintar

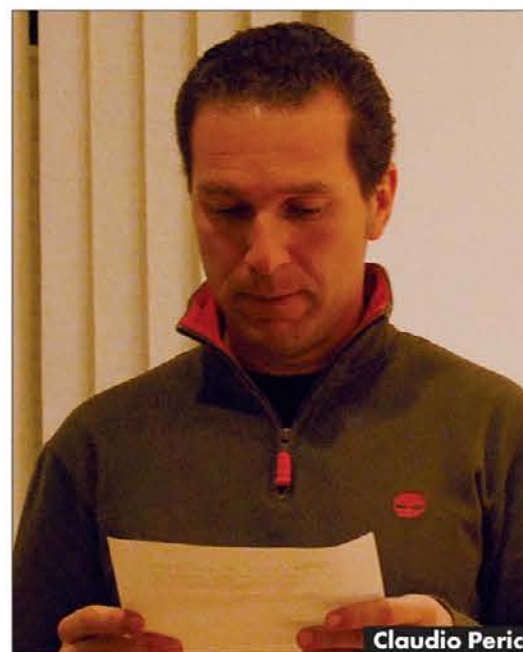
iz Solkana organiziralo romanje na Sveto Goro. Pri bogoslužju je pel domači moški pevski zbor. Julija je društvo sodelovalo na praznovanju sv. Ane v Pevmi. V petek zvečer smo imeli gledališko predstavo dramskega odseka PD Štandrež in nagrajevanje natečaja V domačem vrtu cvetijo. V soboto je bil rok koncert za mlade. V avgustu smo sodelovali pri organizaciji pete kolesarske dirke na Sabotin. Istega meseca je bil v cerkvi v Štmavru koncert Note v mestu, nastopil je kvartet kitar. 23., 24., 25. in 26. septembra se je naše društvo prvič predstavilo z društvom Naš prapor na tradicio-

nalni prireditvi v Gorici Okusi ob meji. V oktobru smo organizirali na sedežu društva, v sodelovanju s krajevnim svetom in domačo župnijo, 21. pohod na Sabotin. V soboto je nastopil domači zbor, sledilo je odprtje razstave Solkan-ske polje fotografa Marka Vogriča, večer je sklenil MePZ Podgora. V nedeljo smo pripravili tradicionalni pohod na Sabotin, na vrhu katerega je bila sv. maša; po njej so se pohodniki vrnili na sedež društva, kjer je sledila družabnost. Novembra smo priredili martinovanje s kosilom za člane in prijatelje; društvo je imelo nalogo pripraviti zakusko ob letošnji reviji Cecilijanka. V decembru smo izvedli 16. natečaj Jaslice pri nas doma in sosedih. Letos se ga je udeležilo štirideset ljudi, nekaj tudi iz Slovenije, sočasno pa smo bili soorganizatorji 9. slovenske razstave jaslic z mednarodno udeležbo na Sveti Gori. Proti koncu meseca je naše društvo organiziralo na nekdanjem mejnem prehodu Podsabotin, ob tretji obletnici vstopa Slovenije v Schengen, srečanje s sosednjimi Podsabotinci. Za miklavževanje smo imeli igri-

DOBERDOB SKD HRAST

delovanje društva je osredotočeno na mešani pevski zbor Hrast. V minulemu letu smo se, poleg rednega zborovskega delovanja, udeležili dveh državnih tekmovanj: v Sloveniji smo nastopili na tekmovanju Naša Pesem v Mariboru, na kateri je zbor prejel srebrno plaketo in 88,7 točk, ter v Italiji na državnem tekmovanju Guido D'Arezzo v Arezzu, kjer je zbor dosegel absolutno tretje mesto s 178,20 točk na 200 maksimalnih. Marca se je zbor udeležil Primorske poje v Cerknem in Koroške poje v Celovcu, novembra pa tradicionalne Cecilijanke v Gorici. Na povabilo raznih društev in zborov je sodeloval 6. januarja na božičnem koncertu v Števerjanu, v mesecu aprilu na spomladanskem koncertu v Pivki pri Postojni, v oktobru na Vrhu Sv. Mihaela ob 150-letnici cerkve ter v decembru na božičnem koncertu v Dobrovem, v Gabrjah, na slovenskem kongresu v Števerjanu, pri spomeniku padlim v Pevmi, v Štandrežu in na božičnem koncertu v Pevmi. V decembru so peli ob predaji Luči iz Betlehema - Solkanci so jo izročili Štmavrcem na domačiji Grad v Štmavru - ter 26. decembra v stolnici. Otroški pevski zbor je nastopil na reviji Mala Cecilijanka, pri upokojenih v Solkanu, na božičnici v Pevmi, na Sveti Gori in na raznih prireditvah v vasi.

sodelovanjem na božičnem koncertu v Centru Bratuž v organizaciji KC Lojze Bratuž in ZCPZ. Poleg zborovske pa je društvo gojilo še druge dejavnosti. Tako smo v februarju v soorganizaciji z zadrugo Rogos in krožkom Simon Gregorčič v centru Gradina v Doberdobi predstavili knjigo Martin Krpan diplomat in vojščak avtorja Milan Jazbeca. Aprila smo odprli razstavo v agriturizmu pri Cirili slikarke Karmele Rusjan iz Gabrij. Na večeru sta

Claudio Peric

sodelovala mladi violinist Aleš Lavrenčič in moški zbor Skala iz Gabrij. V oktobru je bila v agriturizmu pri Cirili predstavitev knjige Marija Čuka Nikar se ne hudujte na vreme, da je zmešano; vsak naj najprej pomete pred svojim pragom. Večer sta

poletje avtorja izoblikovala mlada brata glasbenika Aleš in Jurij Lavrenčič. Kot vsako leto je društvo poskrbelo za mladinsko dejavnost. Spomladi je priredilo Igre brez meja, v jeseni pa Bike slalom, na katerem je sodelovalo veliko otrok iz Doberdoba in okolice. Tudi nekaj gledališke dejavnosti je bilo. V februarju ob na večeru nagrajevanja Mali oder je otroška gledališka skupina uprizorila igrice Kaj se skriva za kraljevim trebuhom v režiji Mateje Črnič in Marte Ferletič. V decembru, za miklavževanje, so številni otroci na odru župnijske dvorane v režiji Jasmin Podveršič uprizorili igrice Čarovnica, ki ni hotela biti zlobna. 15. maja smo povabili v župnijsko dvorano gledališko skupino društva Tabor z Opčin z igro Campiello. V avgustu pa smo imeli v gosteh operno akademijo iz Sv. Križa z dirigentom Aleksandrom Švabom. V občinskem parku so uprizorili delo Campiello, tokrat v operni inačici. V poletnem času je društvo v glavnem skrbelo za družabnost med člani; priredilo je tradicionalne študijske dneve v Žabnicah za mlajše in starejše generacije. Člani zboru so v koči sv. Jožefa v Žabnicah preživeli nekaj dni za novoletne počitnice.

VRH SV. MIHAELA PD VRH SV. MIHAELA

Po lanskem januarskem občnem zboru je naše društvo organiziralo z vaškim društvom Danica Športni mesec. Cel mesec so se vrstile skupinske in posamezne igre, v katerih so se pomerili vrhovski zaselki. Prireditve je spremljalo veliko število vaščanov. Aprila je bila na vrsti 10. izvedba Zlatih grl. V petek zvečer smo predstavili priložnostno brošuro. Slavnost sta popestri- la mladinski zbor Veter iz Ljubljane in naša vokalna skupina Bodeča neža. Na sobotnem revijalnem in nedeljskem tekmovalnem delu je zapelo 12 zborov; skupno nad 200 otrok in mladih.

V velikonočnem času so se otroci OPZ razveselili ob tekmovalnem delu v barvanju pirhov in nastopili so na tradicionalnem Prazniku frtalje. Ob visokem dosežku na mednarodnem tekmovalnem delu v Belgiji smo v Rubijah poklonili poseben večer Dekliški vokalni skupini Bodeča neža. Maja so otroci OPZ obiskali vrhovski sedež civilne zaščite.

Lani nam je končno uspelo zakuriti svetoivanski kres na Largi, ki ostaja lepa priložnost za druženje in obujanje starih slovenskih navad. Z otroškimi koticom so dekleta našega društva sodelovale na junjskem občinskem prazniku. Novost je bil vikend v Žabnicah za otroke OPZ, strežnike in njihove starše. Sedemnajst udeležencev je preživelo v sproščnem vzdušju tri dni v naravi, med igrami in hojo.

Lani je naša cerkev praznovala 130-letnico. Oktobrsko slavje so popestrili slovesna maša, škofov obisk in nastopi Cerkevnege pevskega zbora, OPZ, DVS Bodeča neža in MePZ Hrast. V pripravi na advent smo organi-

zirali enovečerni tečaj krašenja cerkve in doma. Ana, Reni in Marinka so nam posredovale nekaj praktičnih nasvetov in kup novih idej, da bo naš dom lepši. December je bil za naše društvo pester mesec. Otroci OPZ so, poleg že tradicionalnega nastopa na Mali Cecilijanki in raznašanja betlehemske lučke miru skupaj s skavti po vrhovskih domovih, nastopili ob živih jaslicah v Po-

Karen Ulian

stojni. Lepo število spremljevalcev si je poleg lepega in doživetega obiska živih jaslic v Postojnski jami ogledalo tudi Predjamski grad. Božični čas sta sklenili še mladinska maša in božičnica z otroško igro Božična misel (besedilo in režija Tatjana in Tjaša Devetak ter Karen Ulian), ki je bila letos izjemoma januarja. Ob tej priložnosti je bilo tudi nagrajevanje 2. izvedbe tekmovalnega v pripravljanju jaslic, na katerega se je prijavilo 11 posameznikov, otrok in družin. Čez celo leto in ob posebnih priložnostih dekleta in otroci pevskega zbora sodelujejo s cerkvenim pevskim zborom.

Vokalna skupina Bodeča neža je imela še kar pestro delovanje. V letu 2010 je skupina, pod vodst-

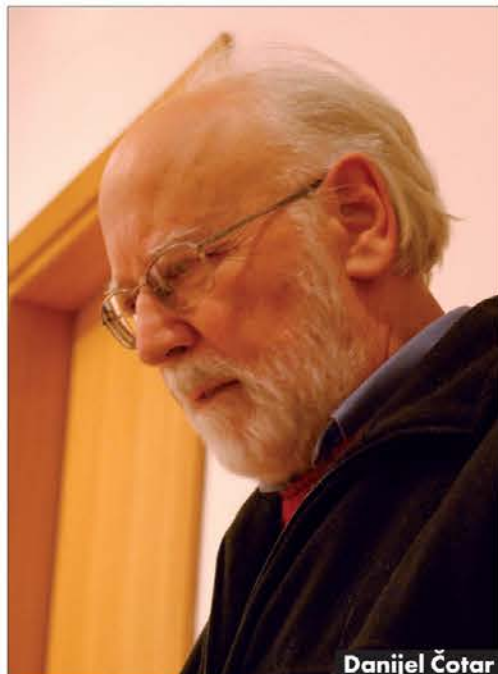
vom Mateje Černic, izvedla več kot 20 nastopov in koncertov. Nastopila je na novoletni občinski prireditvi v Sovodnjah, na Prešernovi proslavi Društva slovenskih izobražencev v Trstu, na reviji Sovodnjska poje, na seji Slovenske skupnosti v Gorici, na reviji Primorska poje v Boljuncu, na zaključnem koncertu Mladinskega zbora Glasbene matice v Ljubljani, na prireditvi Pevski večeri na Taboru, na zborovskem večeru ob koncu sezone SKD Hrast v Doberdolu, na odprtju festivala Alpe Adria Cantat v Lignanu, na Glasbenem večeru ob prazniku sv. Mihaela v Zgoniku, pri slovenski maši v Selcah, na martinovanju in na Cecilijanki v Gorici. Imela je prvi samostojni koncert na 3. izvedbi Pozdrav poletju v Štandrežu. Božične koncerte pa je izvedla v Rudi, Jamljah in Grljanu s skupino harfistk Girotondo d'Arpe.

Poseben izziv za dekleta je bila lani izvedba Pergolesijevga dela Stabat Mater. Prvič so ga izvedle v poklon Ljubki Šorli z orkestrom Nova iz Nove Gorice v cerkvi sv. Ivana v Gorici, drugič pa s Filharmoničnim orkestrom Alpe Adria v Štaranu in na božičnem dobrodelnem koncertu Združne banke v avditoriju v Gorici. Dirigiral je prof. Luigi Pistore.

Trud, ki so ga dekleta vložile, je bil poplačan na mednarodnem glasbenem festivalu mladinskih in otroških pevskih zborov v belgijskem Neerpeltu, ki je potekal lani spomladi. Za nastop je skupina prejela zlato priznanje s pohvalo oz. 99/100 točk summa cum laude ter tako dosegla prvo mesto v svoji kategoriji ("penant" za dekliške zборе) in absolutno drugo mesto med 112 zbori, ki so se udeležili festivala. Letos je skupina imela že tri nastope. V kratkem bo izšel njen prvi CD.

časa na sporedu ob sobotah, so zdaj prenesli na nedeljo ob 14.30. Neprestane spremembe urnikov so sicer stalna in čudna navada radijske uprave. Tudi urnik naših oddaj so v zadnjih letih že trikrat spremenili in mislim, da poslušalce te nenehne menjave precej zmedejo in motijo. Naše oddaje so po novem na sporedu od 21.30 do 22.30. Ura je sicer malo pozna, a če že mora biti, upamo, da bo vsaj tako ostalo za nekaj let. Ob zadnji spremembi urnika, meseca septembra, so nam tudi ukiniteli četrtkov večer, in sicer brez poprejšnjega posvetovanja z nami. Na radiju je zdaj tudi nov ravnatelj, gospod Roberto Pensa, a to smo izvedeli le iz časnikov. Očitno je torej, da odnosi z upravo niso ustvarjalni, zato smo pred kratkim poslali ravnatelju odločno pisno pritožbo, v kateri mu sporočamo, da je naše prihodnje sodelovanje odvisno od dobrih odnosov. Ob koncu se iskreno zahvaljujemo Kulturnemu centru L. Bratuž, ki nam je

nudil prostor za smemalni studio v podstrešni sobi. Tu smo začeli snemati prve dni marca 2010, potem ko so nas iz prostorov starega semenišča prisilno izselili.

Danijel Čotar

RADIO SPAZIO 103 SLOVENSKI ODSEK

V preteklem letu so bile slovenske oddaje na Radiu Spazio 103 redno na sporedu. Radijska postaja, ki ima sedež v Vidmu, krije s frekvencami skoraj celotno deželo. Programi so dosegljivi tudi po internetu pod naslovom www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje snemamo v goriškem studiu in jih pošiljamo v Videm preko interneta. V zadnjih letih smo štirje sodelavci. Naše oddaje so razporejene po že ustaljenih vzorcih. Eden od sodelavcev spremlja novice na glasbenem področju, drugi nudi zvočne zapise skoraj vseh glasbenih prireditvev na Goriškem, spet drugi skrbi za premissljevanja o družbenih in verskih vprašanjih, ureja spominske oddaje o pomembnih osebnostih in dogodkih iz naše, predvsem primorske zgodovine ter razkriva zanimivosti iz

narave. Poslušalce redno seznanjamo z odmevnimi članki v tedniku Novi glas. Med glasbenimi oddajami so na sporedu tudi obvestila o

RUPA-PEČ PD RUPA-PEČ

V Prosvetnem društvu Rupa-Peč delujejo mešani pevski zbor, otroški pevski zbor, v letošnji sezoni pa še mladinski pevski zbor.

lu revije Zlata grla, na domačem Prazniku frtalje ter na zahvalni nedelji ob lepo okrašenem vozu, ki so ga pripravili sami otroci. Mladinski in

Martina Gereon

V času med lanskim in letošnjim januarjem je zbor pel na raznih koncertih. Februarja je pel na Sovodnjski poje, marca na Primorski poje v Biljah, novembra na 52. reviji Cecilijanka, ob zahvalni nedelji v Rupi in decembra na božičnem koncertu v stolnici v Gorici. Zbor je pel tudi 25. aprila in 1. novembra pri spomenikih v Rupi in na Peči ter pri raznih cerkvenih svečanostih.

Otroški pevski zbor je nastopal na praznovanju sv. Valentina v Št mavru, na tekmovalnem de-

otroški zbor sta zapela ob prihodu svetega Miklavža in na Mali Cecilijanki. Pevci so na Miklavževem večeru tudi nastopili z igrico Miklavž vešpi- sta, ki jo je napisala in zrežirala Martina Gereon. Ideja in zasnova za igro sta se otrokom porodili na glasbenih dnevih v Žabnicah, ki so potekali v septembru. Glasbeni teden sta že drugo leto zapored organizirali in izvedli Martina Gereon in Zulejka Devetak. Mali pevci so nastopili tudi na miklavževanju v Gabrjah.

V lanski sezoni je društvo izpeljalo še nekaj drugih prireditvev, med katere spada predvsem tridnevni tradicionalni Praznik frtalje, 41. po vrsti. 30. aprila so sredi vasi moški dvignili mogočen mlaj, zraven katerega so, kot že po nekajletni tradiciji, otroci dvignili še svojega. Na prireditvi so sodelovali tudi otroci iz vseh sosednjih vasi. V juniju je društvo sodelovalo in pomagalo pri pripravi in izvedbi občinskega praznika na Peči.

Avgusta je potekal večdnevni izlet na Škotsko, nad katerim so bili udeleženci kot vsako leto zelo navdušeni. Skupina si je novembra s prijatelji ogledala posnete fotografije. Ob tej priložnosti smo še skupno nazdravili sv. Martinu. Pri pripravi zahvalne nedelje je društvo tako kot vsako leto sodelovalo z župnijo.

V letošnji sezoni smo organizirali tudi dva kulturna večera: prvi s predstavitev biografije Mirenca Marka Vuka – spregovorila sta Marija Češcut in Jurij Paljč; drugi pa je bil posvečen aleksandrinkam. O tej temi je spregovoril raziskovalec krajevne zgodovine in publicist Vili Prinčič, nekaj pesmi je prebrala Kristina Frandolič, oktet Rožmarin iz Temnice pa je zapel pod vodstvom dirigentke Zulejke Devetak.

V novembru in decembru so se ženske vseh starosti, tudi iz okolice, v lepem številu udeležile tečaja božičnih izdelkov pod vodstvom goriške umetnice Patrizie Bottaz.

GORICA MoPZ MIRKO FILEJ

V sezoni 2009/2010 je po zadnjem rednem občnem zboru MoPZ Mirko Filej nastopil na več prireditvah, tako v domačem okolju kot v bližnji soseščini. Naj omenimo najpomembnejše trenutke našega delovanja. Dne 11. aprila 2010 smo sodelovali pri maši staroslovenskega obreda v cerkvi v Nabrežini. 22. maja smo organizirali koncert prijateljskih zborov v Mariboru, kjer smo skupaj s tamkajšnjim društvom Svoboda ter z dvema drugima zboroma sooblikovali koncert. 6. junija smo sodelovali na koncertu Marijinih pesmi v Štandrežu. 30. oktobra smo

sodelovali na praznovanju 50-letnice delovanja pevskega zbora iz Kroke z zborom z Radiš na Koroškem. 21. novembra smo bili prisotni na reviji Cecilijanka v Gorici. 26. decembra smo peli na tradicionalnem božičnem koncertu v goriški stolnici. 2. januarja 2011 smo oblikovali božični

koncert v cerkvi na Subidi pri Krmínu. 9. januarja smo peli božične pesmi pri maši na Svetih Višarjah; sveto mašo smo posvetili rajnim pevcem zbora.

Andrej Čevdek

Gostje na občnem zboru Zveze slovenske katoliške prosvete. Od leve: deželni tajnik Slovenske skupnosti Damijan Terpin, Breda Mulec z ministrstva za Slovence v zamejstvu in po svetu, Miro Petek, predsednik Komisije Državnega zbora Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, goriški občinski svetovalec Silvester Primožič, predsednik Združenja cerkvenih pevskih zborov Gorica, Dario Bertinazzi in predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka.